

ΠΑΝΔΩΡΑ.

15 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ, 1858.

ΤΟΜΟΣ Η΄.

ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ 187.

ΤΟ ΕΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

Ἑλληνικὸν Σχολεῖον.

—000—

Πολλάκις καὶ ἡμεῖς αὐτοὶ, καὶ δι' ἔργων διακοπτικῶν γραφέντων ὑπὸ δημογενῶν λογίων ἐν τῇ ὑποδοῦλῳ Ἑλλάδι, τῇ τε ὑπὸ τοὺς Τούρκους καὶ τοὺς Ἀγγλοὺς, κατεδείξαμεν πόσον ἐπιμελεῖται καὶ αὐτῇ τῆς παιδείας ἀμιλλομένη πρὸς τὴν ἐλευθέραν συναδέλφην αὐτῆς. Καὶ ἡμῖν Ἑπ' ἡντινοὺς διακρίνεται πρὸ πάντων δι' ἀνδρῶν ἐπισημῶν καὶ σοφῶν, τῶν ἰδίως ἐκ Κερκύρας διχιδιδόντων τὰ φῶτα τῆς παιδείας, ἢ δὲ ὑπὸ τὴν Τουρκίαν Ἑλλάδι, διὰ τῆς πολλαπλασίως τῶν σχολείων, διὰ τῆς ἐκπαιδεύσεως τοῦ γυναικείου φύλου, καὶ δι' ἀποστολῆς νέων σπουδαστῶν εἰς τε τὰς Ἀθήνας καὶ τὴν Ἑσπερίαν Εὐρώπην, οἵτινες ἐπανερχόμενοι εἰς τὰ ἴδια σπεύρουσιν ἀφθόνως καὶ εὐδοκίμως τὸν καρπὸν ὃν συνήγαγον εἰς τὴν Ἑλλάδα.

Τοῦτο μανθάνομεν καὶ σήμερον ἐκ τοῦ ἐξῆς λόγου ὃν ὁ μουσουργὸς, γνωστὸς δὲ καὶ παρ' ἡμῖν, δευτεροῦς τῆς ἐν Θεσσαλονικῇ σχολῆς Κ. Νικολᾶς ἐξέφρασε κατὰ τὰς τελευταίας ἐξετάσεις. Τὸ σχολεῖον τοῦτο εἶναι διοργανωμένον κατὰ τὰ παρ' ἡμῖν Ἑλληνικὰ διδάσκειται δὲ περιπλέον ἐν αὐτῷ καὶ ἡ ἱστορία ἰδίως τῆς Μακεδονίας, καὶ οὐκ ἀτόπως· διότι ἡ Μακεδονία πρώτη αἰ-

σθανθεῖσα τὴν ἀνάγκην τῆς ἐνώπιος συμπάντος τῆς Ἑλλάδος, συνέφεν ἐπιμελῶς τὰ κέρματα αὐτῆς, καὶ ἐνδοξον ἔφερε τὸ ὄνομα τῆς Ἑλληνικῆς φυλῆς καὶ εἰς τὰ πέρατα τῆς Ἀσίας.

Ἄλλὰ καὶ ἄλλο τι περὶ τὴν ἡμετέραν μετὰ πλείστης ἔτις χαρᾶς ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ, συντονιστὰν λέγομεν προσοχὴν εἰς τὰ τῆς ἠθικῆς καὶ θρησκευτικῆς ἀγωγῆς. Ὁ παντὸς ἐπαίνου ἄξιος ἀρχιμερὴς Θεσσαλονικῆς, ὃν εὐχόμεθα νὰ μιμηθῶσι κατὰ τοῦτο καὶ πάντες οἱ κληρικοὶ, « πρῶτος δίδει τὸ παράδειγμα τῆς ἀκροάσεως τῶν ἱερῶν μνημάτων, παρευρισκόμενος κατὰ τὸ πλῆστον τοῦ ἔτους εἰς τὴν διδασκαλίαν. »

Οἱ Μακεδόνες ἐδείχθησαν πάντοτε ἐνθερμοὶ φίλοι πρὸς τὴν παιδείαν. Πρὸ μὲν τοῦ ἀγῶνος, καὶ σχολεῖα εἶχον καὶ ἄνδρες πεπαιδευμένου καὶ συγγραφεῖς· σήμερον δὲ καὶ εἰς τὸ ἀνώτατον μουσουργεῖον, καὶ εἰς τὰ λοιπὰ ἐκπαιδευτήρια, καὶ εἰς τὴν κυβέρνησιν τῆς ἐλευθέρας Ἑλλάδος ἀφθονον παρέχουσι τὸν διανοητικὸν αὐτῶν ἔργον. Εἴθε ὁ ζῆλος καὶ ἡ φιλομάθεια αὐτῶν, πολλαπλασιασθῶσι κατὰ τὰς βρεσιώτερας μάλιστα ἐπαρχίας, ὅπου εἰσεχώρησι μᾶλλον ἀμείλικτος ἢ βαρβαρότης!

—0—

Δεύτερον τοῦτο τὸ ἔτος, Παναγιώτατε Δέσποτα, σεβασμιώτατοι Ἀρχιερεῖς, ἀξιότιμοι Ἐφοροὶ καὶ λοιποὶ φιλόμουσοι πολῖται, δευτερον τοῦτο τὸ ἔτος τῆς ἐν Θεσσαλονικῇ Σχολαρχίας μου, καθ' ὃ παρουσάζομαι ἀσμένως ἐνώπιον ὑμῶν ἐν τῇ ἐπισήμῳ ταύτῃ πανηγύρει τοῦ σχολείου, ἔχων τὴν εὐθύνην ὡς

διευθυντής να δώσω λόγον των πράξεων των τε διδασκάντων και διδασκόμενων καθ' όλον το παρελθόν Σχολειακόν έτος από της έναρξεως των μαθημάτων μέχρι των σήμεραν άρχομένων προπορικων εξετάσεων των φιλάτων μοι μαθητών. Ω πόσω εύτυχθω θεωρώ σήμεραν και έμυαυτον και τους συνκαδέλους μοι και τους μαθητάς εύρισκομένους εν μέσω του ούτου λαμπρού συλλόγου άρχιερίων, διδασκάλων, ιατρών, λογίων, εμπόρων και πάσης τάξεως πολιτών! Πόσω δ' εύτυχότεροι ήθέλωμεν άπαντες είναι, αν παραπλησία σπουδή έδεικνύετο και εν τω μέσω του έναυτου από μέρους των πολιτών, να εκτιθεμένων των πράξεων ήμων και εκ του πλησίον εν τω φανερώ προτρέπωνται και διδάτκτικοι και μαθηταί εις θ' εκλήθημεν στάδιον έχοντες θεωρούς εις τους ήθικούς ήμων άγωνας καθ' εκάστην. Άλλ' αούδεν φαινεται, ουδεν άγαθόν άμικτον κακότητος εν τω κόσμω τούτω. Η πόλις ήμων, φίλτατοι Θεσσαλονικεϊ, εύμοιρήσασα πολλών φυσικων πλεονεκτημάτων ως προς τά εμπόρια, στερείται δι' αυτό τουτο των άλλων ως προς τά σχολεία κληδον, της συγχής δηλ. επισκέψεως των σχολείων, της εζ' ατύκνοϊας και αυτοφίας γνώσεως των εν τω σχολείω πράξεων του υιού, του αδελφου, του προστατευομένου.

Άλλ' ό,τι δέν εκτελείται κατ' ανάγκην εν μέσω του έναυτου, παραλειπομένης της υπέρ της νεολαίας φροντίδος εις την συνείδησιν, τον πατριωτισμόν και τον ζήλον των διδασκάλων, τελείται σήμεραν εν τη επισήμω ταύτη έστρη, ήτις δικαίως καθιερώθη παρά των φιλομούσων πολιτών ως επέτειος ήμέρα νέων Ολυμπιακών προς τιμήν των Μουσών άγώνων. Η σημερινή λοιπόν άγία ήμέρα προς τη ιερότητι, την όποιαν θρησκευτικώς περιβάλλεται, έχει δια την Θεσσαλονικην και την εν αυτή Μακεδονικην νεολαίαν και άλλην επιστημότητα, και άλλην πνευματικην χαράν, αναμνησκουσιν τό παρελθόν αυτής και μέλλον τό μόν παρελθόν, ότι μνημονευομένων υπό της ιερής ήμων Εκκλησίας των πνευματικων άγώνων, ου; οι κορυφαίοι των Αποστόλων ανέλαβον υπέρ της συστάσεως της του Χριστου Εκκλησίας, συγκαταλέγεται μετ' επαινον μετ' αυτων άπειρων χωρών, τας όποιας ως πτηνοί διήλθον, και η Θεσσαλονικη, και η Μακεδονία από των Φιλίππων μέχρι Βεργίας. τό δε μέλλον, ό,τι εν αυτή ταύτη τη ήμέρα πανηγυρίζειται επισήμως η διανοητική πρόοδος των νέων Μακεδόνων, των χαριστων της φίλης πατρίδος ελπίδων, ούτινες αντιπροσωπεύοντες επί του παρόντος τό μέλλον αυτής θέλουσι δείξει εις τον έξω κόσμον, όποις η πνευματική κατάσταση της νυν Μακεδονίας, όποις η σπουδή προς τά φώτα και η τάξις προς τον πολιτισμόν.

Ίδού πώς εν μια και τη αυτή ήμέρα γίνεται μναία δύο ούτιωδών εποχών της φίλης ήμων πατρίδος, τας όποιας εκαστος πολίτης, πώς Μακεδών πρέπει να έχη πάντοτε κατά νουν, και περι μέν της παρελθούσης να αναβρύνηται φιλοτιμώς, περι δε της μελλούσης φροντίξη τό επ' αυτώ, όπως κα-

ταστή ποτε εράμιλος τη πρώτη. α "Εξεστι δε ήμιν, ίνα κατ' Δημοσθένη ειπω, εξεστι, φίλοι Μακεδόνες, εύδαίμοσι και εις τό μέλλον γενέσθαι, οικείοις παραδείγμασι χωρομένοις » (1).

Άλλ' εις τί άρα συνίσταται η εύδαμονία της φίλης ήμων πατρίδος; Τι άρα προσδοκα η κλεινή αυτή πάλι ποτε πόλις, ίνα και του λαμπρού παρελθόντος μη φανή χειρών και εις τό μέλλον συκαριθμηται μετά των Αθηνών, της Σμύρνης, της Κωνσταντινουούλεως; παιδείαν, άγαπητοί αδελφοί, παιδείαν αληθή, βίσιμον, ήθικην, α και τ' άλλα πάντα προστεθήσεται αυτή » α παιδείαν εν φόβω και νοθεσία Κυρίου » ου μόνον των άρρένων, αλλά και του γυναικειου φίλου, ου μόνον των πλουσιών και εύπόρων, αλλά και των ένδεών και άπόρων, α ίνα πληθυνθή η γνώσις και φωτισθώσι πολλοί » παιδείαν προς Θεού, ίνα μη και εν τω παρόντι πάθωμεν ό,τι και πάλι ποτε οι πρόγονοι ήμων Μακεδόνες, βάρβαροι παρά των αδελφών ήμων Ελληνικών καλούμενοι δια τον ήττονα πολιτισμόν εν μέσω τασούτων άρετων, τασούτων τροπείων, τασούτων λαμπρών πολιτικων πράξεων. Και τω όντι όσα μέγα και αν ύπηρξε τό Μακεδονικόν έθνος, όσα θαυμαστά κατορθώματα και αν άρφηκεν, ουδεν άλλο επαινείται παρά της Ιστορίας, του άδελκάστου εκείνου κριτηρίου των ανθρωπίνων πράξεων, ειμή μόνον ό,τι συνετέλεσεν εις την εύδαμονίαν της ανθρωπότητος, εις τον εξευγενισμόν του έθνους και την διάδοσιν της παιδείας και του τότε πολιτισμού. Πόσοι Μακεδόνες βασιλείς υπήρξαν από Καράνου μέχρις Αλεξάνδρου του Μεγάλου; και όμως ολίγοι εξ αυτων ιστορούνται μετ' επαινου, ολίγοι κοσμοῦσι τας σελίδας της λαμπρας των Μακεδόνων Ιστορίας, και μόνον εκείνοι, όσοι μεταχόντες Ελληνικής παιδείαν και πολιτισμού διέδωκαν αυτά και εις τους υπ' αυτους, συντελέσαντες βασιλικώς εις τον εξευγενισμόν και την παιδευσιν του όλου έθνους: οϊον Αλέξανδρος εκείνος ο φιλελληνικώτατος, Αρχέλαος ο φιλόμουσος βασιλεύς, Φίλιππος ο μέγας πατήρ μεγάλου εν τε τω αρχίω και νεωτέρω κόσμω υιού, και τέλος τό πολύτιμον εκείνο και πράγματι και λόγω όνομα Αλέξανδρος ο μέγας των Ελλήνων βασιλεύς.

Άλλά τίς η χρεία βασιλέων επί του παρόντος συνοπτικῦ λόγου, του όποιου άλλος ο σκοπός, ως εν αρχή ειπον, και μόνον εν προσθήκῃ μερει άπομένου της παιδείας; Αί πόλις αυται, τά άτομα θυμαζονται και ζώσιν ανοξάλειπτα εν τω συνειδοτι εός εκάστου εις γενεάς γενεών ούχι δι' άλλο τι, ειμή μόνον δι' ην ελαχον να έχωσιν παιδείαν και την σύντροπον αυτής άρετήν. Τις π. χ. των άπειρων κατοίκων της αρχαίας Θεσσαλονίκης διέμεινε ζών και μνημονευόμενος μετ' επαινου από της συστάσεως αυτής μέχρι της σήμεραν; Δέν υπήρξαν εν αυτή ισχυροί, πλούτιοι, εύγενείς, διέποντες την τύχην των περι αυτους και υπ' αυτους; και όμως οι

(1) Δημοσθένης, Όλωθ. Γ'.

πλείστοι αυτων η α απέθανον και ετάφησαν », ως ο πλούσιος του Ευαγγελίου, η σώζονται εν τη ιστορία ως πρόσωπα κωφά μονοτόνου και άτερπουδ δράματος: μόνοι δε οι Κάσσανδροι, οι Αρμενόπουλοι, οι Θεόδωροι Γαζή, οι Καμηνιαται, οι εύμαθείς και ενάρετοι: εν αυτή ποιμένες, Συμεώνες, Ευστάθιοι, Γρηγόριοι, Ιωσήφ κοσμοῦσι και θέλουσι κοσμή την ιστορίαν της πατρίδος, ζώντες και μετά θάνατον και εύλογούμενοι δικαίως: εν τε τω νυν και μέλλοντι αϊώνι. Όποια και όποια υλικά άγαθά δέν ειχεν η πόλις αυτή; και όμως ουδενός αυτων μνημονεύει ο αυτόπτης μάρτυς της πάλι ποτε εύκλειας της Θεσσαλονίκης Παῦλος, ειμή μόνον εκείνων των άγαθών, άτινα και είναι και έσονται έσσει η βίσις και κρηπίς παντός εν τη κοινωνία άγαθού. α Περι δε της φιλαδελφίας, γράφει εν τη πρώτη προς τους Θεσσαλονικεϊς επιστολή, περι δε της φιλαδελφίας ου χρείαν έχετε γράρειν ήμιν: αυτοί γάρ υμεις θεοδιδάκτοι έστε εις τό αγαπών άλλήλους » και γάρ ποιείτε αυτό εις πάντα τους αδελφους τους εν όλη τη Μακεδονία » (1) Και πάλι α Και υμεις μιμηταί ήμων εγενήθητε και του Κυρίου, δεξάμενοι τον λόγον μετά χαράς πνεύματος άγιου, ώστε γενέσθαι υμας τύπος πάσι τοις πιστεύουσιν εν τη Μακεδονία και Αχαία » (2) Και ο συμπολίτης ήμων Ιωάννης ο Καμηνιατης, προθέμενος να κάμη γνωστά δια συγγραφής τά εν τη πατρίδι αυτού, τί των εν αυτή, νομίζετε, θαυμάζει και κρίνει αξιον ιδιαιτέρας προσοχής; την εύσέβειαν αυτής και την ορθοδοξίαν, άτινα χαρακτηρίζουσι ου μόνον τον κληώς αναθεωραμένον ανθρωπον και τον χριστιανόν, αλλά και πόλιν, και έθνος ορθής παιδεύσεως και άγωγής μετασχόν. α Ημεις, λέγει, ω φίλοι, πατρίδος έσμεν Θεσσαλονίκης, . . . τ' άλλα μόν περιφανούς, οίς σεμνύνεται πόλις, περιφανεστέρως δε την εύσέβειαν, ην εξ αρχής έδέξατο, και δεξιαμένη μέχρι του νυν διασώτατο . . . Ης πολλά μόν και άλλα γνωρίσματα, ών η φήμη την άρομήν λαμβάνουσα, λαμπρόν τό περι αυτής εκήρυττεν όνομα, εν δε τουτο πρώτον και ιδιαίτατον τό ορθόδοξον αυτήν και είναι και ονομάζεσθαι και τουτο μάλλον ήπερ τοις άλλοις σεμνύνεσθαι » (3).

Βλέπετε τί των άγαθών, α οίς σεμνύνεται πόλις, α διεσώθη εκ του γενικου κλύδωνος του μεσαιώνος; βλέπετε τί θαυμάζει ο κόσμος, τί επαινεί η ιστορία; α τό ορθόδοξον αυτήν και είναι και ονομάζεσθαι: τό γενέσθαι τύπον πάσι τοις πιστεύουσιν εν τη Μακεδονία, α και τέλος: την φιλαδελφίαν των αρχαίων Θεσσαλονικέων, την θεοδιδάκτον, λέγω, εκείναν φιλαδελφίαν, ην έδεικνυον εκείνοι εις πάντας τους αδελφους τους εν όλη τη Μακεδονία. Άλλ' υποθεθέντος ότι η αυτή αυτή φιλαδελφία ένυπαρχει και σήμεραν εις τά σπλάγγνα των νυν Θεσσαλονικέων, α αυτοί γάρ υμεις θεοδιδάκτοι έστε εις τό αγαπών άλλήλους, α πώς δύναται να δευχθή αυ-

(1) Θεσαλ. Α. γ. 9.
 (2) Αύτόθι. Α. α. 6.
 (3) Ιωάν. Καμην. Τοτορ. Θεσαλ. Κεφ. Γ'.

τη και σήμεραν εις πάντας τους έμογενεις και έμοθησκους ήμων αδελφους; ουδαμώς άλλως, κατ' έμέ κριτήν, ουδαμώς άλλως, ειμή μόνον εν υποστηρίξητε την παιδείαν και προαγάγητε τά φώτα, ίνα, καθώς εκ της πόλεως ήμων της μεγάλης και έμπορικῆς διαδίδονται εις τά περί τά έμπορεύματα του κόσμου, ουτω διαδοθώσι ποτε και τά γραμματα και ο πλουτισμός και τό κληδον εις πάντα παραδείγματι. Πάντα τά άγαθά, ών πλεονεκτεί η πόλις ήμων, είναι ίδια ενός εκάστου των κατοίκων αυτής: μόνα τά Σχολεία είναι κοινά εις πάντας, διότι εν αυτοις παιδεύονται και νότιοι και βόρειοι Μακεδόνες, και Θεσσαλοί, και Θρακες, και Βούλγαροι, και Αλβανοί, η δε προς άλλήλους και τους πλησίον άγάπη, εις ην έστε θεοδιδάκτοι, δέν δύναται να φανή άλλως ειμή δια της υποδοχής, υποστηρίξεως και προαγωγής της παιδείας, της οποίας ειπερ ποτε χορήζει η πατρις, χορήζει τό έθνος, χορήζει η πόλις αυτή.

Άλλ' είναι άρα δυνατόν να ειπη τις επί του παρόντος τό ύφος της παιδείας και εκθέση εν συντόμω τά κακά αυτής, η είναι κίνδυνος μήπως και εν αυτή τη αρχή του λόγου ακούση τό άστέιον εκείνο Λακωνικόν, α Τίς γάρ αυτήν ψέγει; » Και τω όντι, φιλόμουσον άροκλήριον, δέν ήθελεν είναι τόσω μεγάλη η δύναμις της παιδείας και της συντρόφου αυτής άρετής, αν ήτο δυνατόν να περιγραφή εν όλίγω υπό μιας γλώσσης και μάλιστα ανικάνου. Ο κόσμος αυτός, τά άχανή πέρατα του ουρανού δέν δύναται να έχωσι πράγμα πολυτιμότερον ουδέ ωφελιμότερον τω ανθρωπω της αληθούς και ορθής παιδείας. Αν ήναι δώρον, δι' ου έβράβευσεν ο Θεός την ανθρωπότητα ιδίως και ανεπύχθησαν αι γενεαί των ανθ:ώπων, εγνωρίσαν τον Δημιουργόν και εζήμησαν την παντοδυναμίαν αυτού, εφεύρον τέχνας και επιτημάς και εισήγαγον την κοινωνίαν και τον πολιτισμόν, είναι μόνη η ιερά και θεία παιδεία. Αυτή απήλλαξε τον ανθρωπον της μετασχής των άλλων ζών και αποκατέστησεν αυτόν βασιλέα του σύμπαντος κόσμου: αυτή άνύψωσεν από κορυίας έθνη και απεθανάτισεν ανθρωπους: αυτή πόλις ασημάντους, χώρας βεβαρβαρωμένης παρήγαγεν εκ του μηδενός εις τό είναι και εκάμεν αυτάς να ζηλεύονται υπό των συγχρόνων και θυμαζονται υπό των επερχομένων γενεών.

Και α τί πρώτον τί δ' ύστερον τί δ' ύστάτιον καταλέξω; Η παιδεία μόνη, φιλόμουσοι Μακεδόνες, μόνη η παιδεία αποκλιστώ και τον εύγενή ένδοξον, και τον άγενή εύγενή, και την πτωχόν πλούσιον και τον πλούσιον μετά διπλου και αναφαιρέτου πλούτου: αυτή παύει τας δεισιδαμονίας και εισάγει την εν πνεύματι και αληθεία λατρείαν του Θεου: κρατύνει την πίστιν και αποκρούει την πλάνην, υπ' ης επέπρωτο δυστυχώς και πάλι και νεωστί να πάσχη η τάλαινα ήμων πατρις, να επαπειλήται η κοινή και φιλόστοργος ήμων μήτηρ Εκκλησία: η δέν είναι άρα φρικτά αποτελέσματα άπαιδευσίς τά χθές και προτου εν Κασσανδρεία και ήδη προσφάτως εν

Καμπανία συμβάντα; διὰ τῆς παιδείας μόνος μαν-
θάνομεν ὀρθῶς καὶ βραβύως τὰ πρὸς τὸν Θεόν, τὰ
πρὸς τοὺς γονεῖς, τὰ πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς καὶ τὸν
πλοσίον χρέη καὶ ἐνὶ λόγῳ τὴν ἠθικὴν, ἐφ' ἧς στη-
ρίζεται ἡ εὐδαιμονία τῶν ἀνθρώπων, ἡ ἀληθὴς εὐ-
τυχία τῶν ἐθνῶν. Τίς μορφώνει καλοὺς κάγαθους νέ-
ους καὶ χρηστούτας πολίτας, χρηστὰς μητέρας καὶ
σεβασμίους γέροντας, χρησίμους ἐν τῇ κοινωνίᾳ, εὐ-
σεβεῖς πρὸς τὸν Θεόν, εὐχαρίστους ἐν ταῖς συνανα-
στροφαῖς καὶ ἐπιζητήτους εἰς τὰς ἐμπορίας τοῦ βίου;
Σὺ μόνη, ὦ ἱερὰ τῷ ὄντι ἀπόρροια τοῦ Θεοῦ, σὺ
μόνη, ὅπου ἂν εὐδοκίης νὰ στήσῃς τοὺς ἐπτά τῶν
ὀπαδῶν σου ἀρετῶν σύλους καὶ νὰ ἐπιβλέψῃς ἰλα-
ρῶς, εὐθὺς διασκορπίσεις τὴν ὀμίχλην τῆς ἀμαθείας
καὶ εἰσάγεις θυμακσίως φῶς Θεοῦ, φῶς νοῦς, φῶς
αὐτοῦ συνιέναι τὰς γραφὰς » καὶ τὸ πανάγιον θε-
λημα τοῦ Ὑψίστου ἀποδιώκεις τὰ φαῦλα καὶ βάρ-
βαρα ἦθη καὶ ἀποκαθιστᾷς τὸν ἀληθῆ τοῦ ἀνθρώ-
που ἐξευγενισμόν ἐκρίζους τὰ πάθη καὶ ἐμψυχεῖς
τὴν φιλαδελφίαν, τὴν ἀγάπην καὶ τὴν εἰρήνην μετ'
ἄλλων τῶν ἀγαθῶν ἐπιτρόων τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς
γῆς. Εὐδαίμων τῷ ὄντι καὶ τρισευδαίμων ἡ πόλις,
ἐν ἧ ἔστροφας τοὺς κραταιοὺς σου πόδας; μακάριον
τὸ ἔθνος, τὸ ὁποῖον ἐγνώρισε τὰ καλὰ σου καὶ σε
ἐνηγκαλίσθη προῖμως. Εὐδαίμων θέλεις εἶναι καὶ
σὺ, πολὺα μητρόπολις τῶν Μακεδόνων, ἂν τὸν ζῆ-
λον, τὸν ὁποῖον νεωστὶ ἀνέδειξας ὑπὲρ τῆς συστά-
σεως τακτικῶν σχολείων, διατηρήσῃς μέχρι τέλους.
Βεβαία ὅτι ἐν καιρῷ θέλεις τρυγήσει τοὺς καρποὺ
τῶν μεριμνῶν καὶ δαπανῶν σου. Χαίρει, ὅτι διὰ τὴν
παιδεῖαν θέλεις καλεῖσθαι τοῦ λοιποῦ πόλις ὄχι ἡ
μελημένη, ἀλλὰ δεδουκασμένη, ἀξία τῆς ἀρχαίας
εὐκλείας καὶ ἐράμιλλος τῶν συγχρόνων ἀδελφῶν.
Τοῦτο προαναγγέλλει ἡ φιλοτιμία τῶν ἀληθῶν προ-
στατῶν τῶν σχολείων σου, ἡ συνδρομὴ τῶν μακρῶν
ὁμογενῶν καὶ πολιτῶν σου, καὶ περιπλέον αὐτὰ τὰ
ἄψυχα καὶ διπλᾶ καταγῶγια τῶν Μουσῶν, ἐν οἷς
παιδεύονται φιλοτιμῶς ἐπτακόσοι περίπου γόνοι
σου ἀρρένας καὶ θήλειαι. Τὰ τέκνα σου ὡς νεόφυτα
ἐλαίων » θέλουνσιν αὐξάνει τοῦ λοιποῦ ὄχι ἐν τοῖς
ἀνύδρους τόποις τῆς ἀπαιδευσίως, ἀλλὰ πρὸς τὰς
διεζῶδους τῶν ὑδάτων, εἰς τὰ καθάρα νάματα τῆς
παιδείως. Οἱ πολῖται σου ὡς φοίνικες ὑψικάρηνοι θέ-
λουσιν ἀθεῖ τοῦ λοιποῦ καρποῦς φιλομουσίας καὶ
φιλοκαλίας, καρποῦς συνταίνοντας εἰς τὸν καρπι-
σμόν τῶν σχολείων, τὴν πρόδοον τῆς νεολαίας καὶ
τὴν ὄριμον ὑποδοχὴν τοῦ νεωτέρου ἑλληνικοῦ πο-
λιτισμοῦ.

Ταῦτα ἐλάλησα ὑμῖν, ἄδρες Θεσσαλονικεῖς, ἐν
τῇ τελευταίᾳ ἰσως ταύτῃ ἐπὶ τῆς σχολαρχίας μου
ὀμιλία, « ἵνα ἡ χαρὰ ἡ ἐμὴ ἐν ὑμῖν μείνῃ » καὶ ἡ
ἀποστολὴ πληρωθῇ. Ἡ χαρὰ τὴν ὁποῖαν αἰσθάνο-
μαι οὐ μόνον σήμερον, ἀλλ' ἀφ' ἧς ὥρας ἐπάτησα
τὸ ποθικτὸν ἔδαφος τῆς φίλης πατρίδος εἶναι χαρὰ
εὐαγγελικὴ, χαρὰ πνευματικὴ, χαρὰ τὴν ὁποῖαν δὲν
δύναμαι νὰ παρασιωπήσω καὶ σήμερον ἐνώπιον τοι-
αύτης λαμπρᾶς ὁμηγύρεως. Εἶναι, λέγω, πνευμα-
τικὴ, διότι ἀφορᾷ τὴν μόρφωσιν τοῦ πνεύματος,

τὴν ἠθικὴν διάπλασιν τῆς καρδίας καὶ τὴν κατὰ τὸ
ἐνὸν προαγωγὴν εἰς τὰ θρησκευτικὰ, πολιτικὰ καὶ
κοινωνικὰ χρέη τῶν φιλότιμων ὑμῶν τέκνων, ὅτι μοὶ
ἐνεπιστεύθητε ἐν τῷ διετεῖ διαστήματι τῆς διδα-
σκασίας μου ἐνταῦθα. Εἶναι εὐαγγελικὴ, καθ' ὅσον
τὸ πολυπόνον, ἀλλὰ θεῖον ἄλλως ἐπάγγελμα, πρὸς
ὃ ἐκ κοιλίας μητρὸς προωρίσθην, ἔχει ὁμοιότητα,
ἀνθρωπίνως, τῇ εὐαγγελικῇ ἐκείνῃ ὑψηλῇ ἀποστο-
λῇ τοῦ θεανθρώπου διδασκάλου, ὅστις ἀπὸ κατα-
βολῆς κόσμου προορισθεὶς νὰ εὐαγγελισθῇ τοῖς ἀ-
πολωλόσι σωτηρίαν καὶ τοῖς ἔσκοτισμένοις φῶς, ἀ-
φοῦ μετὰ τόσους πόρους ἐτελείωσε τὸ ἔργον αὐτοῦ,
πλήρης χαρᾶς ἐπὶ τέλους κοινολογεῖ τὴν χαρὰν αὐ-
τοῦ παρρησίᾳ πρὸς τοὺς μαθητὰς, καὶ οὕτως ἐπαυ-
ξάνει καὶ τὴν χαρὰν τῶν Ἀποστόλων. « Ταῦτα λε-
λάληκα ὑμῖν, ἵνα ἡ χαρὰ ἡ ἐμὴ ἐν ὑμῖν μείνῃ καὶ
ἡ χαρὰ ὑμῶν πληρωθῇ » (1). Τὸ ἔργον λοιπὸν οὐ-
ράνιον, Σεβασμιώτατε πάτερ καὶ ποιμενάρχα, ἡ
ἀποστολὴ εὐαγγελικὴ τὸ νὰ μαθητεύη τις ἐθνη, νὰ
διδάσκῃ τρυφερὰν νεολαίαν καὶ νὰ θεραπεύῃ πάθη
ἐφριζόμενα ἐν ταῖς ἀπαλαῖς ψυχαῖς τῶν παιδῶν ἐκ
κακῆς ἀνατροφῆς, ἐκ κακῶν ἐξέων καὶ συναναστρο-
φῶν, καὶ τὸ δυσκολώτερον τὸ νὰ γίνηται τις μετα-
ξὺ τῶν ἀνθρώπων « ὁ αἶρων τὰς ἀμαρτίας τοῦ κό-
σμου » σκοπὸς τῆς γλωσσαλγίας τοῦ μὲν καὶ τοῦ δέ-
ἄλλ' ὡς θεῖοδοτον εἶναι ἀφ' ἐτέρου καὶ εὐφρόσυνον,
ὅπόταν τις ἐκπληρώσῃς κατὰ συνείδησιν τὸ χρέος
αὐτοῦ παρουσιάσῃ τέλος πάντων τὰ πρακτικὰ εἰς
ἐπήκουον πάντων μετὰ πλήρους πεποιθήσεως, ὅτι δὲν
ἀπέβησαν εἰς μάτην οἱ πόνοι αὐτοῦ, ὅτι ἐτελείωσε
τὸ ἔργον εἰς ὃ παρεκλήθη. « τὸ ἔργον ἐτελείωσα, ὃ
δὲδωκάς μοι » (2). Ναι, Πάτερ οὐράνιε, πλούσιαι
ρορηγῆ καὶ δοτῆρ τῆς σοφίας, ὅστις πανταχοῦ μὲν
εἶσαι παρὼν καὶ τὰ πάντα πληρῶν, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ
τῆς ταπεινῆς ταύτης σχολῆς κατέχεις τὴν ὑψηλὴν
ἔδραν, ἀπεκδεχόμενος τὰς προῖνάς ἡμῶν λογικὰς
θυσίας, καὶ ἐπευλογῶν τὰ ἔργα τῶν χειρῶν ἡμῶν,
τὸ ἔργον ἐτελείωσα, ὃ δὲδωκάς μοι ὄχι χθές καὶ
πρῶην, ἀλλὰ πρὸ εἰκοσι καὶ ἐνός ἡδὴ ἔτους ἐπ' ἀ-
γαθῷ τῆς φίλης πατρίδος. Ἀλλ' ἵνα συμπληρωθῇ
ἔτι μάλλον ἡ ἐπιθυμία μου καὶ ἡ ἐγκάρδιος εὐχὴ
ὑπὲρ τοῦ ἠθικοῦ καλοῦ καὶ τοῦ ἀληθοῦς συμπερον-
τος τῆς προτροπῆς σοι ταύτης πόλεως διὰ τὸν ἀ-
πόστολόν σου Παῦλον, διὰ τόσα καὶ τόσα λείψανα
ἀγίου μαρτύρων καὶ διὰ τὴν μνήμην ἐναρτέων ἀν-
δρῶν, εἰπέ καὶ ἐπὶ τοῦ παρόντος πρὸς τοὺς πολί-
τας αὐτῆς καὶ τοὺς γονεῖς τῶν μαθητῶν μου ὅτι
ποτὲ εἴπας πρὸς τοὺς τρεῖς σου μαθητὰς, κελεύων
αὐτοὺς νὰ μὴ κωλύσωσι τὰ παιδιὰ ἀπὸ τῆς εὐλο-
γίας τῶν χειρῶν σου, « Ἄρετε τὰ παιδιὰ ἐλθεῖν
πρὸς με καὶ μὴ κωλύετε αὐτὰ » (3). Ἀφίνετε τὰ
τέκνα ὑμῶν νὰ συγχάζωσι τακτικῶς εἰς τὰ σχολεῖα
ἀφίνετε νὰ ἀποτελειώνωσι τὴν σειράν τῶν ἀναγκαίων
ὡς πρὸς τὸ μέλλον αὐτῶν μαθημάτων, καὶ μὴ ἐμ-

(1) Ἰωάν. Εὐαγγ. ΙΕ'. 11.
(2) Ἰωάν. Εὐαγγ. Ζ'. 4.
(3) Ματθ. Κεφ. 16'. § 13.

ποδίζετε αὐτὰ εἰς οἰκιακὰς ὑπηρεσίας, εἰς βανκῶσους
ταῦ βίου ἐργασίας, τὰς ὁποίας, ὅταν παιδευθῶσι
καλῶς, δύνανται νὰ μάθωσι, χρεῖας τυχεύουσας, καὶ
συντομώτερον καὶ τελειότερον. Παρκαταθέσθε
αὐτὰ εἰς τὴν πατρικὴν πρόνοιαν καὶ τὴν ἀδελφικὴν
ἀγάπην τῶν ὁποίων ἐγκρίνετε διδασκάλων καὶ συμ-
μερίσθητε μετ' αὐτῶν τὸ ἔργον διὰ τῆς καλῆς μό-
νον κατ' οἶκον ἀνατροφῆς καὶ διὰ τοῦ κλοῦ ὑμῶν
παρδειγμάτος πρὸς αὐτὰ. Αὐξάνετε τοὺς πόρους
τῶν σχολείων καὶ κατασταίνετε αὐτὰ κατ' ἔτος πλου-
σιώτερα καὶ τελειότερα, ἵνα οἱ ἐνταῦθεν μετὰβί-
νοντες εἰς Ἀθήνας νέοι χηρῶσιν ἐκεῖ ὄχι σχολεια-
κῆς προπαιδεύσεως ἢ γυμναστικῆς σπουδῆς, ἀλλ'
ἀνωτέρως, διότι οὕτω συμφέρει καὶ ἠθικῶς καὶ θρη-
σκευτικῶς καὶ χρηματικῶς. Ἐμψυχοῦτε τοὺς διδα-
σκάλους, τοὺς ἀγαθοὺς συνεργάτας τοῦ μυστικοῦ
τούτου ἀμπελώνος, καὶ ἐλαφρύνετε τοὺς πόρους αὐ-
τῶν διὰ τῆς καλῆς ὑμῶν πρὸς αὐτοὺς συμπεριφο-
ρᾶς, διὰ τοῦ « εἰδέναι τοὺς κοπιῶντας ἐν ὑμῖν καὶ
νουθετοῦντας ὑμᾶς. Πάντοτε τὸ ἀγαθὸν διώκετε καὶ
εἰς ἀλλήλους καὶ εἰς πάντας πάντα δοκιμάζετε,
τὸ καλὸν κατέχετε, » ὡς γράρει ὑμῖν καὶ ὁ διδά-
σκαλος τῶν ἐθνῶν Παῦλος (1)

Μεταβιζίων ἤδη εἰς τὴν ἐκθεσιν τῶν πρακτικῶν
τῶν τε διδασκάλων καὶ μαθητῶν μου εὐαγγελίζο-
μαι ὑμῖν εὐχαρίστως ὅτι ἡ πρόδοος ἐρέτος τοῦ ἀ-
νωτέρου τούτου ἐν Θεσσαλονικῇ ἐκπαιδευτικοῦ κα-
ταστήματος εἶναι ἐπαισητοτέρα ἢ πέρυτιν. Ἄν
πᾶσα ἀρχὴ παντοῦ καὶ πάντοτε ἦναι δύσκολος, δυ-
σκολώτερα φυσικῶ τῷ λόγῳ ἔπρεπε νὰ ἦναι πέρυ-
σιν ἐπὶ τῶν μαθητῶν τοῦ σχολείου. ὅτι ἡ ποικιλία
τῶν μαθημάτων, ἡ ἐξάρως καθ' ἡμέραν τακτικὴ δι-
δασκαλία, ὁ τρίτος περιορισμὸς εἰς προμελέτην
καὶ ἐπιτέτην, ἡ ἀμειψία ἐν ἐνὶ λόγῳ μετὰβασίς ἐκ
τῆς ἀεργίας εἰς τὴν πολυεργίαν καὶ ἐκ τῆς ἀταξίας
εἰς τὸ τακτικόν, ἔπρεπε νὰ ἐπιφέρωσι δυσκολίας τι-
νάς οὐ μόνον εἰς μαθητὰς ἀτυχήεις, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς
διδασκάλους αὐτοὺς ὅσοι δὲν εἰργάζοντο μετ' ἀρσιώ-
σεως καὶ ζήλου. Ἀλλὰ τί δὲν κατορθῶναι ἡ ὑπομονὴ
καὶ ἐπιμονὴ, τί δὲν ἐκτελεῖ ὁ ζῆλος; Ἀφ' ἐνός μέρους
ἡ ἀκμάτος ἐπιμέλεια τῶν πλειόνων συνδελφῶν μου,
πρὸς οὓς ἀπονέμω τὴν εὐγνωμοσύνην μου καὶ δημο-
σίως, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἡ ὑπακοὴ καὶ εὐπειθεῖα τῶν μα-
θητῶν ἔκαμα νὰ διέλθωμεν καὶ τὸ ἐνεστῶς δεύτερον
σχολιακὸν ἔτος ἐν εὐφροσύνῃ καὶ προαγωγῇ καρπῶν
ἀναλόγων τῶν προσδοκίῶν τῆς πατρίδος καὶ τῶν
ἀδρῶν δαπανῶν τῆς πόλεως ὑμῶν. Εἶναι ἀληθές ὅτι
ἡ προοιδοθεῖσα Α'. τάξις τοῦ Σχολείου εἰς τάξιν
Γυμνασίου δὲν ἔμεινε μέχρι τέλους διὰ τὴν ὀλιγό-
τητα τῶν μαθητῶν καὶ τὴν ἑλλειψὴν ἐτέρου διδα-
σκάου εἰς τὰς κατωτέρως τάξεις, καὶ οὕτω διελύθη
ἀφ' ἐκτεῆς. Τοῦτο ἐλύπησεν, ὡς εἶκος, οὐ μόνον
ἐμὲ, οὐ τινος κύριος σκοπὸς ἀπ' ἀρχῆς καὶ ἰδίᾳ ἐν-
πολὴ ἦτο, εἶναι καὶ ἔσται διὰ παντὸς ἡ προαγωγὴ
τοῦ Ἑλληνικοῦ Σχολείου τῆς Θεσσαλονικῆς κατὰ
μικρὸν εἰς Γυμνάσιον, ἀλλὰ καὶ πάντα φίλον τῆς

πρόδοον πολίτην. Ἀλλ' ἐν ἀναλογισθῆ τις, ὅτι ἐκ
τῶν πέντε μαθητῶν τῆς τάξεως ἐκείνης οἱ μὲν δύο
καλλίστης εὐκαιρίας ἐπιλαβόμενοι μετέβησαν εἰς
καταστήματα παρὰ πολλῶν ἐπιζήτητα ἐμπορικὰ,
οἱ δὲ τρεῖς, πρὸ ὧν καὶ πλείον προσδοκᾷ ἡ πατρίς
ἀπῆλθον εἰς Ἑλλάδα χάριν ἀνωτέρως παιδεύσεως
καὶ ἐπιστημονικῆς σπουδῆς, οὐ μόνον δὲν θέλει λυ-
πηθῆ, ἀλλὰ καὶ θέλει εὐχῆσθαι μάλιστα ἐκ καρδίας,
ὅπως καὶ τοῦ λοιποῦ αἱ ἀνωτέραι τάξεις τοῦ Σχο-
λείου οὕτω διαλύονται. Ἄν εἶναι βέβαιον, φίλτατοι
Θεσσαλονικεῖς, ὅτι τὰ φῶτα ἡμῶν καὶ τὸν πολιτι-
σμόν περιμένοντες ἐκεῖθεν, εἴθη ἢ ἔστι τῶν φώτων
καὶ ἡ κοίτις τοῦ Ἑλληνικοῦ ἐθνισμοῦ, ἂν ἦναι ἀλη-
θές ὅτι αἱ κλειναὶ Ἀθήναι ὡς πάλαι ποτὲ καὶ σή-
μερον σπεύδουσι γιγνενταίους βήμασι νὰ καταστῶσι
παιδεύσεις οὐ μόνον τῆς Ἑλλάδος, ἀλλ' ἀπάσης τῆς
Ἑλληνικῆς φυλῆς ἐν τε τῇ ἀνατολῇ καὶ δύσει, τίς
δὲν θεωρεῖ τὴν ἐν Ἀθήναις ἐκπαιδευσιν τεσσάρων
φιλότιμων μου μαθητῶν, τεσσάρων χρηστῶν καὶ εὐ-
πόρων τῆς πατρίδος γόνων, Χαρίτωνος, Λυσάνδρου
Μάρκου καὶ Λεωνίδου, ὡς καλὸν οἰωνὸν αἰσιωτέρου
διὰ τὰ σχολεῖα τῆς Μακεδονίας μέλλοντος; Οὐδέ-
ποτε ἐλπίζω, μὰ τὴν ἱερὰν καὶ ἀληθῆ παιδεῖαν,
οὐδέποτε ἐλπίζω νὰ μὴ λάθωσι ποτε οἱ καλοὶ καὶ
ἀγαθοὶ οὗτοι ὡς καὶ ἅπαντες οἱ πρὸ αὐτῶν παιδευ-
θέντες καὶ μετ' αὐτοῦ παιδευθησόμενοι νέοι, ὅταν
περιέλθωσι ποτε καὶ εἰς αὐτοὺς τὰ πράγματα, πρό-
νοιαν καλλιτέραν, φροντίδα ἐπιμελεστέραν ὑπὲρ τοῦ
ἠθικοῦ καλοῦ καὶ τῆς πρόδοον τῶν σχολείων τῆς
πατρίδος, εἰσάγοντες εἰς αὐτὴν φιλοτιμῶς πᾶν ὅ,τι
μάθωσιν, ἴδωσι καὶ ἀκούσωσιν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ κα-
λόν. Τοῦτο γνωρίζω οὐ μόνον ἐξ αὐτῆς τῆς φύσεως
τῶν πραγμάτων, ἀλλὰ καὶ ἐκ νεωτέρων καλῶν πα-
ραδειγμάτων ἐν Σέρβιαις, ἐν Βιτωλίαις καὶ ἀλλα-
χοῦ, ἐνθα νέοι χρηστοὶ καὶ πλούσιοι, μετασχόντες
ὀρθῆς παιδείας καὶ ἀγωγῆς καὶ διαπλασθέντες
τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδίαν ὑπὸ διδασκάλων ὄχι ζε-
νουλλίων καὶ ἰδιοτελῶν, ἀλλὰ πατριωτῶν καὶ ἀλη-
θῶς ζηλωτῶν, κατώρθωσαν ἐν ὀλίγῳ τοσαῦτα καὶ
τοιαῦτα πράγματα ὑπὲρ τοῦ φωτισμοῦ τῆς νεολαίας
πρὸς τὰ τῶν προγενεστέρων εἶναι θαύματα τῷ ὄντι.
Ὅτι δὲ εἰς ταῦτα πάντα συνετέλεσε τὰ μέγιστα
καὶ ὁ ἀκραιφνὴς πρὸς τὴν παιδεῖαν ζῆλος τῶν φι-
λομούσων καὶ φιλοκαλῶν ἀρχιερέων προτροπῶντων
χειραγωγούντων καὶ, τὸ πρώτιστον πρώτων αὐτῶν
τὸ καλὸν παράδειγμα διὰ συνεισφορᾶς διδόντων, τίς
ὁ ἀντερῶν; Εἶναι τάχα ἐπάναγκες νὰ προσθέσω ἐν-
ταῦθα καὶ παραδείγματα τοῦ λόγου, τὸν ζῆλον τοῦ
ἀγίου Θεσσαλονικῆ καὶ τοῦ σεβασμιωτάτου γέρον-
τος ἀγίου Σεβρῶν;

Ἀλλὰ ταῦτα μὲν παρεκβατικώτερον πρὸς ἐπι-
νον τῆς ἀρετῆς καὶ τῶν ἀληθῶν προστατῶν τῆς παι-
δείας. Ἐπανέρχομαι ἤδη εἰς τὸν διοργανισμόν τοῦ
σχολείου, περὶ οὗ ὀμιλήσας πέρυσιν τὰ δέοντα ἐν ἐκ-
τάσει, δὲν ἔχω νὰ προσθέσω ἐρέτος ἄλλο τι, εἰμὴ
μόνον ὅτι ἅπαντα, ὅσα παρεδέχθην ἀπαξ ἐν τῷ κα-
νονισμῷ κατ' ἐγκρίσιν τῆς Ἐφορείας καὶ τοῦ πρε-ε

(1) Παῦλ. Θεσσαλ. Α'. Ε'. 12. 19—21.

δρου αυτής, διετήρησα ανέλλιπώς και μέχρι κεραίας. Ἡ ἐν τῷ κληῖ σπουδαστηρίῳ προμελέτη καὶ ἐπιμελέτη τῶν μαθητῶν πρῶτῃ καὶ μετὰ μεσημβρίαν τρεῖς ὥρες καθ' ἡμέραν ἐπιτηρήθη μεθ' ὅλης τῆς ἀκριβοῦς καὶ προσοχῆς ὑπὸ τῶν συναδέλφων μου, ἐναλλάξ καὶ ἐμοῦ ἀδιαλείπτως παρόντος. Οἱ κανονικοὶ διαγωνισμοὶ ἦτοι αἱ κατὰ μῆνα ἐπ' ὅλων τῶν προδιδασθέντων μαθημάτων γραπτὰ ἐξετάσεις ἐγένοντο μεθ' ὅλης τῆς ἀπαιτουμένης ἀυστηρότητος καὶ τῆς τακτικῆς αὐτῶν βιβλιολογίας. Πόσω δὲ συντέλεσε τελεσφόρως ὁ πρὸς μὲν τοὺς διδασκάλους ἐπίπονος οὗτος τρόπος τοῦ ἐπαναλαμβάνειν τὰ μαθήματα, πρὸς δὲ τοὺς μαθητὰς λυσιτελεστάτως δύνασθε νὰ πληροφορηθῆτε παρὰ τῶν ἰδίων μαθητῶν, τῶν ὁποίων α καὶ αἱ τρίτες τῆς κεφαλῆς εἰσὶν ἠριθμημένοι ἢ ἐν τῷ νῷ τῶν διδασκάλων καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὴν πρόοδον καὶ τὰς δυνάμεις αὐτῶν ἐπ' ἐκάστον τῶν μαθημάτων. Τὰ κατὰ πᾶν σάββατον θεματογραφικὰ καὶ εἰς ἐκθέσεις ἰδεῶν γυμνάσματα ἀναλόγως τῶν δυνάμεων τῶν μαθητῶν ἐγένοντο ὡς συνήθως μετὰ τῆς προσωπικῆς διορθώσεως κατ' οἶκον καὶ τῆς βιβλιολογίας αὐτῶν. Ἡ διανομή τῶν ἐλέγχων ἦτοι ἡ καθ' ἐβδομάδα δόλωσις τῆς προόδου καὶ συμπεριφορᾶς τῶν μαθητῶν ἐν ἰδιαιτέρῳ ἐπὶ τούτῳ βιβλίῳ διετηρήθη ἀστυριῶς καὶ ἀμερολήπτως. Ἀλλ' ἐπιτρέπεται ἄρα νὰ ἐπιφέρω ἐνταῦθα μικρὰ τινα κατὰ τινων τῶν Κυρίων γονέων παράπονα, ὅσοι α οὐκ ἠβουλήθησαν συνιέναι ἢ τίς ἡ δύναμις καὶ ἀξία τοῦ καλλίστου τούτου μέσου, δι' οὗ δύναται ὁ ἀληθῶς περὶ τῶν τέκνων κηδόμενος πατήρ νὰ πληροφορηθῆται καθ' ἐβδομάδα τὰς πρῆξεις τοῦ υἱοῦ ἐν τῷ σχολείῳ καὶ τὴν πρόοδον καὶ συμπεριφορὰν αὐτοῦ; Τὸ βῆρος, τὸ ὄφελος καὶ τὴν σημασίαν τοῦ ἀρίστου τούτου καὶ πρᾶτος πρὸς διορθώσιν τῶν μαθητῶν ὁ πλοῦς δὲν δύναμαι νὰ παραστήσω ἄλλως, εἰμὴ ἐὰν προθέσω ἐν παρόδῳ, ὅτι ἅπαντα τὰ ἰδιωτικὰ ἐν Ἑλλάδι ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα καὶ πολλὰ ἀκόμη τῶν δημοσίων παρέλαβον τὸν κάλλιστον τούτον τρόπον τοῦ Ἑλληνικοῦ ἐν Ἀθήναις ἐκπαιδευτηρίου, τὸ ὅποιον οὐ μόνον εἰς τοῦτο, ἀλλὰ καὶ εἰς ἄλλα πολλὰ κατέστη παράδειγμα καὶ ὑπογραμμὸς παρὰ τοῖς ὀρθῶς φρονούσι καὶ πράττουσιν.

Ως πρὸς τὴν θρησκευτικὴν μὲν τῶν φιλοτάτων τῆς πατρίδος τέκνων ἐπέστησε καὶ ἐρέτος τὸ Σχολεῖον τὴν προσοχὴν αὐτοῦ μᾶλλον ἢ πέρην ἀφοῦ μάλιστα κτύπησε νὰ ἔχη καὶ διδασκαλὸν τῶν ἱερῶν μαθημάτων ἐξ ἐπαγγέλματος ἱεροκήρυκα, νέον εὐμαθῆ, ἱερωμένον καὶ τελειοδιδάκτον ἐκ τῆς ἐν Χάλκῃ θεολογικῆς Σχολῆς τὸν Κύριον Ἀυθρόσιον. Ἀλλὰ περὶ μὲν τῆς ἀπὸ τοῦ ἀμβωνος διδασκαλίας καὶ τῆς ἄλλης αὐτοῦ συμπεριφορᾶς ὑμεῖς αὐτοὶ ἐστε καὶ αὐτόπτη καὶ αὐτήκοοι μάρτυρες· ἐγὼ δὲ θέλω νὰ μνησθῶ ἐνταῦθα τοῦ γενικοῦ κατὰ πᾶν σάββατον τῆς ἱερᾶς Κατηχήσεως μαθήματος προσθέτω μετ' εὐχρηστικῆς, ὅτι τόσον ἐπὶ τούτου ὡς καὶ ἐπ' ὅλων τῶν λοιπῶν εἰδικῶν ἐν τῷ Σχολείῳ ἱερῶν μαθημάτων ἐξεπλήρωσαν ὁ Κύριος Ἀμβρό-

σιος τὸ χρέος αὐτοῦ ἀνελλιπῶς μετ' ἀναπτύξεως θεολογικῆς ἐρ' ὅλων τῶν δογμάτων καὶ μυστηρίων τῆς ἱερᾶς ἡμῶν Ἐκκλησίας, ἐρ' ὅλων τῶν εὐαγγελικῶν ἀρετῶν τῆς πίστεως ἡμῶν. Μάρτυρες τῆς εὐλικρινοῦς ταύτης ὁμολογίας μου εἶναι ὁ σεβασμιώτατος καὶ κοινὸς τῆς νεολαίας πατήρ ἄγιος Θεσσαλονίκης, ὅστις καὶ πέρυσιν καὶ ἐρέτος πρῶτος ἐδῶκε τὸ καλὸν τῆς ἀκροάσεως παράδειγμα, πρηνεθεὶς κατὰ τὸ πλεῖστον τοῦ ἔτους εἰς τὴν διδασκαλίαν τοῦ ἀξιολόγου τούτου μαθήματος, οἱ ἱερεῖς τῆς πόλεως καὶ πολλοὶ τῶν φιλομαθῶν πολιτῶν, ὅσοι ἀνέλκον τὴν προθυμίαν νὰ ἀκροασθῶσι τὴν ἱερὰν ταύτην διδασκαλίαν τῆς ὀρθοδόξου ἡμῶν πίστεως καὶ ἐκκλησίας. Εἶναι ἄρα ἀναγκαῖον νὰ προθέσω ἐνταῦθα καὶ τὴν πρακτικὴν ἐπὶ τῶν θρησκευτικῶν ἡμῶν καθηκόντων ἐφαρμογὴν, ἢ θέλει ὑπολάβει τις τὰ τοιαῦτα περιττολογίαν ἢ καὶ μικροφιλοτιμίαν ἴσως, οἷον τὴν καθ' ἡμέραν πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῶν μαθημάτων ἐωθινήν προσευχὴν μαθητῶν καὶ διδασκάλων πρὸς τὸν οὐράνιον τῶν φώτων πατέρα, ἐξ οὗ πᾶν ὄφρημα τέλειον ἐν τῷ κόσμῳ τὴν κατὰ πᾶν σάββατον καὶ ἐπίσημον ἐρετὴν κατὰ τὸ ἐροτολόγιον τοῦ σχολείου σύγκειται εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἁπάντων τῶν μαθητῶν καὶ διδασκάλων, ἵνα μὴ μόνον διδάσκωμεν ἐν λόγῳ, ἀλλὰ καὶ πράττωμεν τὰ τῆς διδασκαλίας εὐλικρινῶς καὶ πιστῶς. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν θέλω παραλείπει· μίαν δὲ μόνον ἐπιθυμίαν μου δὲν δύναμαι νὰ καταλείψω, μίαν ἀκόμη εὐχὴν τῆς καρδίας μου δὲν δύναμαι νὰ ἀποκρύψω, καὶ εἰς ταύτην ἐπικαλοῦμαι ἀρωγούς καὶ τὰς ὑμετέρας εὐχάς, Παναγιώτατα Δέσποτα, σεβασμιώτατοι Ἀρχιερεῖς καὶ λοιποὶ ἱερεῖς τοῦ Ἱψίστου· εἴθε μὴ γένοιτό ποτε νὰ ἐξέλθῃ ἐκ τῶν σχολείων τῆς Θεσσαλονίκης, τῆς περιφημοῦς, λέγω, πάλαι ποτὲ κατὰ τὴν εὐσεβείαν καὶ τὴν ὀρθοδόξιαν Θεσσαλονίκης νέος ἡμιμαθῆς, νέος δοκίμιος, ἀθετῶν τὴν ἱερὰν καὶ ἀμώμητον αὐτοῦ θρησκείαν καὶ καταπατῶν ἀσεβῶς τὰ πάτρια, ἀνθρώπων καὶ θεῶν, ἢ ἢ μάλιστα, ὅτε ὁ ἀντίπαλος καὶ ἐχθρὸς τῆς ἐκκλησίας ἡμῶν α περιέρχεται ὡς λέων ὠρυόμενος ζητῶν τίνα καταπίῃ ». Τοῦτο θέλει εἶναι κηλὶς ἀναξάλειπτος εἰς τὸν χαρακτήρα καὶ τὸν ἐθνισμόν τῶν νέων Μακεδόνων, πληγὴ θανατηφόρος εἰς τὰ σχολεῖα τῆς Θεσσαλονίκης, τὰ ὅποια καταβάλλουσι πᾶσαν πρόνοιαν καὶ φροντίδα ὑπὲρ τῆς εὐπαγοῦς καὶ στερεᾶς μορφώσεως οὐ μόνον τοῦ νοῦς, ἀλλὰ καὶ τῆς καρδίας καὶ τοῦ θρησκευτικοῦ φρονήματος τῶν νέων.

Καὶ ταῦτα μὲν ἐν γένει καὶ οἰκνῶ ἐπαναληπτικῶς περὶ τῶν ἐν τῷ σχολείῳ ἐρέτος· ἢ δὲ μεταβαίνω εἰς τὰ καθ' ἕκαστα τῶν μαθημάτων, ἐρ' ὅν γενήσονται ὁσονοῦπω καὶ αἱ προφορικαὶ ἐξετάσεις, Δύο προγράμματα συνετάχθησαν ἐξ ἀνάγκης ἐπὶ τοῦ παρόντος σχολεῖου ἔτους, καὶ κατὰ μὲν τὸ πρῶτον συμπαραλήθη καὶ πέμπτη ἀνωτέρη τάξις Γυμνασίου, ὡς ἀνωτέρω εἶπον, ἀλλ' ἔμεινεν ἐν ἐνεργείᾳ ἕνα μόνον μῆνα· κατὰ δὲ τὸ δεύτερον, ὅπερ ἔμεινεν ἐν χρήσει μέχρι τοῦ τέλους τῶν μαθημάτων,

συμπαραλήθη μὲν καὶ ἡ ἀνωτέρη ἐκείνη τάξις, ἀλλὰ διὰ τὸ ἀνεπαρκές τοῦ προσωπικοῦ τῶν διδασκάλων μετὰ τοῦ ἡμίσεος τῶν μαθημάτων, οἷον Ἑλληνικῶν, Μεθηματικῶν, Λατινικῶν καὶ Γαλλικῶν, ἄπερ ἀνελάθωμεν ἐκτὸς τῆς Γαλλικῆς ἐκουσίως ἐγὼ τε καὶ ὁ παντὸς ἐπαίνου ἄξιος συναδέλφός μου Κύριος Κωνσταντῖνος εἰς ἐκτάκτους καὶ προσθέτους πρῶτους ὥρας. Ταῦτων οὖν οὕτως ὀρισθέντων, ἐξηκολούθησεν ἡ τάξις ἐκείνη διδασκαλιῆς τακτικῶς μέχρι τῶν ἑορτῶν τοῦ Πάσχα, καὶ τοὶ ἀριθμοῦσα πρῶτον μὲν πάντες, εἴτα τρεῖς καὶ τελευταῖον ἕνα μόνον μαθητὴν, ἀλλ' ἀντάξιον πολλῶν καὶ κατὰ πάντα ἀξιόλογον νέον τὸν Λεωνίδαν Πισχάλη ἐκ Κασσάνδρας, πορ' οὗ προσδοκῶμεν καὶ γὰρ καὶ ἡ πατρὶς πολλὰ καὶ καλὰ ὑπὲρ ἀπάσης τῆς ἀτυχῆς ἐκείνης Μακεδονικῆς χειρονήτου. Ἀλλὰ τίνας ἔνεκα δύναται τις νὰ εἴπῃ, κίμων μείζων τάξεως ἢ δὲ διαλελυμένης, μαθητῶν μὴ παρευρισκομένων εἰς τὰς ἐξετάσεις; Ἴνα ἰδῆτε, ἄνδρες Θεσσαλονικεῖς, ὅτι οὐδὲν ἀκρόβρωτον, ὅταν ὑπάρχῃ θελήσει καὶ ἀπόφρασις ὑπὲρ τοῦ κοινῶ καλοῦ σταθερά. Ἡ τάξις ἐκείνη ἐπρεπε δυοῖν ἰσχυρότερον, ὡς πέρυσιν δημοσίως ἐξεφράσθη, ἢ νὰ διαλυθῇ ἢ νὰ προσβάσθῃ εἰς τὰς γυμνασίῳ· ἄρα ἐπέμεινα ζητῶν ὑπὲρ τῆς τιμῆς τῆς πόλεως ἡμῶν τὸ δεύτερον, καὶ εὐρέθη σύμφωνος περὶ τούτου καὶ μετὰ τῶν ἐντίμων μελῶν τῆς Ἐφορείας, συνεργούντος φιλοτίμως καὶ τοῦ φιλομούσου προέδρου αὐτῆς, ἐνεκρίθη, παρεδέχθη καὶ ἐτέθη εἰς ἐνεργείαν ἡ περαιτέρω ἐξαικολούθησις αὐτῆς, καὶ τοὶ τῶν σχολείων ὑστέρευμα χρηματικὸν ἐόντων α λοιπὸν καταβάλλομεν ἐξ ἰδίων, εἰπὸν τινες τῶν κυρίων Ἐφόρων πέρυσιν, καταβάλλομεν ἐξ ἰδίων ὅταν εἰς τὸ δημόσιον ὑπάρχῃ χρηματικὸν ἔλλειμα. Δικαίως λοιπὸν δύναμαι νὰ ἐπισυνάψω δημοσίως ἐνταῦθα τὴν προσήκουσαν εὐχαριστικὴν καὶ εὐγνωμοσύνην ἰδίως ἐμοῦ τε καὶ τῆς πατρίδος καὶ τῶν μαθητῶν αὐτῶν πρὸς τὰ ἀξιώσιμα μέλη τῆς φιλομούσου Ἐφορείας ἐπὶ τοῦ παρόντος ἔτους, ἅτινα ἐδειξαν καὶ λόγῳ καὶ πράγματι τί δύναται ἡ ἀγαθὴ προαίρεσις, ὅταν συνοδεύηται καὶ ὑπὸ τοῦ πλοῦτος.

Κατὰ τὸ δεύτερον λοιπὸν ἐν ἐνεργείᾳ τοῦ Σχολείου πρόγραμμα ἐδιδάχθησαν ἀνελλιπῶς τὰ ἐφεξῆς μαθήματα·

Ἐν μὲν τῇ Α' καὶ ἀνωτάτῃ τάξει τοῦ Σχολείου ἐδιδάχθησαν ἑλληνικὰ μετὰ τοῦ α καὶ β' μέρους τοῦ Συντακτικοῦ Ἀσπασίου 14 ὥρας καθ' ἐβδομάδα, Λατινικὰ μετὰ τοῦ τυπικοῦ μέρους τῆς Γραμματικῆς 2 ὥρας, Μαθηματικὰ ἦτοι Γεωμετρίας στοιχειώδους Βάσις τὰ τέσσαρα πρῶτα κεφάλαια 4 ὥρας καὶ ἡμίσειαν, Γεωγραφία πολιτικὴ τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀσίας 3 ὥρας, Ἱστορία Μακεδονικὴ ἀπὸ τῶν διαδόχων Ἀλεξάνδρου τοῦ Α' μέχρι τῆς καταστροφῆς τοῦ Μακεδονικοῦ κράτους 4 ὥρας καὶ ἡμίσειαν, καὶ Γαλλικὰ 3 ὥρας καθ' ἐβδομάδα. Καὶ τὰ μὲν Ἑλληνικὰ μετὰ τοῦ Συντακτικοῦ συγγίμενα ἐκ τοῦ κατὰ Λεωνίδα λόγου τοῦ Λυκούργου καὶ τῶν τριῶν τοῦ Δημοσθένους Ὀλυμπιακῶν,

ἐν εἶδει δὲ ἀναγνώσεως ἐκ τῆς πρὸς Φίλιππον ἐπιστολῆς τοῦ Ἰσοκράτους καὶ τοῦ Τιμῶνος τοῦ Λουκιανοῦ ἐδιδάχθησαν ὑπὸ τοῦ πρωτεύοντος τῆς τάξεως διδασκάλου Ν. Νικοκλέους μετ' ἀναλύσεως καὶ ἐφαρμογῆς τῶν διδασθέντων κανόνων τοῦ συντακτικοῦ· ἐπίσης δὲ παρὰ τοῦ ἰδίου καὶ ἡ Γεωγραφία καὶ ἡ Μακεδονικὴ Ἱστορία. Τὰ δὲ Λατινικὰ συγγίμενα ἐξ ἀπλῶν φράσεων καὶ μύθων μετ' ἐφαρμογῆς τοῦ τεχνολογικοῦ καὶ τὰ μαθηματικὰ ἐδιδάχθησαν ὑπὸ τοῦ Κωνσταντῖνου Γ' Οἰκονόμου, πρωτεύοντος διδασκάλου τῆς Β' τάξεως· τὰ δὲ Γαλλικὰ, συνιστάμενα ἐξ ἐρμηνείας ἀνεκδότων καὶ μύθων, τοῦ ἐ. β. βιβλίου τοῦ Γηλεμάχου καὶ τοῦ ἀ. ἐλεγείου ἐπὶ τοῦ Μεσσηνιακοῦ πολέμου, ἐδιδάχθησαν μετ' ὅλων τοῦ τεχνολογικοῦ καὶ ἀρχῶν συντακτικοῦ μετὰ ἀπλῶν θεμάτων ὑπὸ τοῦ Ἑμμανουὴλ Κυριακοῦ, πρωτεύοντος διδασκάλου τῆς Δ' τάξεως. Ὁ καλὸς οὗτος καὶ φιλότιμος νέος ἔχων ἱκανότητα ἐξειδικιασμένην ἐν τῇ Γαλλικῇ, ὅσον ἐγγυρᾷ εἰς Ἑλληνικὰ διδασθέντα τὴν γλῶσσαν ἐν Ἑλλάδι, ἐδίδαξε τὰ Γαλλικὰ καὶ ἐν τῇ διαλυθείσῃ τάξει τοῦ Σχολείου καὶ τοὶ ἐπὶ μισθῷ μὴ ἀνταξίῳ· ἀλλ' αὐτῷ μὲν προσήκει ἐπαινος εἰς ἠθικὴν τοῦλάχιστον ἀμοιβήν, ἢ δὲ μέλλουσα τῶν ἐκπαιδευτικῶν καταστημάτων Ἐφορεία πρέπει νὰ λάβῃ πρόνοιαν ἐγκαιρίως, ἵνα ἀντικαταστήσῃ αὐτὸν, ἀπολυόμενον τῆς δημοσίου θέσεως κατὰ συμφωνίαν, ἐπὶ τῶν Γαλλικῶν τοῦλάχιστον μαθημάτων.

Ἐν τῇ Β' τάξει ἐδιδάχθησαν Ἑλληνικὰ καὶ Γραμματικῆς τὸ περὶ ἀνωμαλίας ῥημάτων, παραγωγῆς καὶ συνθέσεως μετ' ἐπαναλήψεως καὶ ἐφαρμογῆς ὅλου τοῦ τεχνολογικοῦ 12 ὥρας καθ' ἐβδομάδα, μαθηματικὰ ἦτοι συνέχεια καὶ τέλος τῆς πρακτικῆς Ἀριθμητικῆς 4 ὥρας καὶ ἡμίσειαν, Ἱστορία Ἑλληνικὴ 4 ὥρας καὶ ἡμίσειαν, Γεωγραφία τῆς Ἑλληνικῆς χειρονήτου καὶ τῆς Εὐρώπης μέχρι τῆς ποταμογραφίας αὐτῆς 3 ὥρας, Ἀνθρωπολογίας τὸ σηματολογικὸν μέρος 2 ὥρας καὶ Κατήχησις Ἱερὰ 3 ὥρας καθ' ἐβδομάδα. Τὰ Ἑλληνικὰ μετὰ τῆς Γραμματικῆς συνιστάμενα ἐκ τοῦ Περι παιδίων ἀγωγῆς τοῦ Πλουτάρχου, τοῦ Ἐπιταφίου τοῦ Ἀυσίου καὶ ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς Ἱστορίας Ξενοφάντος ἐν εἶδει ἀναγνώσεως ἐδιδάχθησαν ὑπὸ τοῦ Κ. Γ. Οἰκονόμου, πρωτεύοντος διδασκάλου τῆς τάξεως· ἐπίσης δὲ καὶ τὰ μαθηματικὰ. Ἡ Ἑλληνικὴ Ἱστορία ἐδιδάχθη ὑπὸ τοῦ Ν. Νικοκλέους, ἢ δὲ Γεωγραφία καὶ Ἀνθρωπολογία ὑπὸ τοῦ Ἰ. Ἀγκυλοπούλου, πρωτεύοντος διδασκάλου τῆς Γ' τάξεως. Ἡ Ἱερὰ Κατήχησις ἐδιδάχθη ὑπὸ τοῦ Ἀμβροσίου, συμπληρωτικοῦ διδασκάλου τῶν ἱερῶν μαθημάτων· ἐπὶ τῶν τριῶν τάξεων καὶ τῆς Ἑλληνικῆς Ἱστορίας ἐπὶ τῆς τετάρτης.

Ἐν τῇ Γ' τάξει ἐδιδάχθησαν Ἑλληνικὰ μετὰ τοῦ τεχνολογικοῦ μέρους τῆς Γραμματικῆς μέχρι τῶν εἰς μὴ ῥημάτων 12 ὥρας καθ' ἐβδομάδα, Ἀριθμητικὴ πρακτικὴ μετ' ἐφαρμογῆς καὶ λύσεως διαφόρων προβλημάτων μέχρι τῶν δεκαδικῶν 4 ὥρας καὶ ἡμίσειαν, Γεωγραφία τῆς Ἑλληνικῆς χειρονή-

σου 3 ώρας, 'Αρχαιολογία επίτομος ·Ελληνική 2 ώρας και 'Ιερά 'Ιστορία της νέας Διαθήκης 3 ώρας καθ' εβδομάδα. Τὰ 'Ελληνικά μετά της Γραμματικής και της προσκομής Τεχνολογίας συγκείμενα ἐκ τοῦ περὶ προσκομῆς λόγου τοῦ Χρυσοστόμου, τοῦ Πίνδακος τοῦ Κέδητος και δύο κεφαλαίων τῆς Κύρου παιδείας Εὐνοφάντος ἐδιδάχθησαν ὑπὸ τοῦ 'Ι. Ἀγαθοπούλου διδασκάλου τῆς τάξεως, ἐπίσης δὲ και ἡ Γεωγραφία. Τὰ μαθηματικά ὑπὸ τοῦ Κ. Οἰκονόμου, ἡ 'Αρχαιολογία ὑπὸ τοῦ Ἐμμανουὴλ Κυριακοῦ και ἡ 'Ιερά 'Ιστορία ὑπὸ τοῦ Ἀμβροσίου.

Ἐν δὲ τῇ Δ' τάξει ἐδιδάχθησαν 'Ελληνικά μετά τοῦ τυπικοῦ μέρους τῆς Γραμματικῆς και μικρᾶς ἐπ' αὐτοῦ θεωρίας 12 ώρας καθ' εβδομάδα, Ἀριθμητικὴ μέχρι τῶν κλισματικῶν ἀριθμῶν μετ' ἐφαρμογῆς ἐπὶ τῶν προβλημάτων 4 ώρας και ἡμίσειαν, 'Ιστορία 'Ελληνική ἐπίτομος 2 ώρας, Γεωγραφία πολιτικὴ τῆς Εὐρώπης, Ἀσίας και Ἀφρικῆς 3 ώρας και ἱερά 'Ιστορία τῆς παλαιᾶς Διαθήκης 3 ώρας καθ' εβδομάδα. Καὶ τὰ μὲν 'Ελληνικά μετά της Γραμματικῆς και συντόμου τεχνολογίας συγκείμενα ἐξ Αἰσωπειῶν μύθων, ἀποφθεγμάτων, Αἰλικῶν ποικίλης 'Ιστορίας, Λουκιανοῦ νεκρικῶν διαλόγων και τοῦ ἐνουπνίου, και τοῦ εἰς τὴν παραβολὴν τοῦ Ἀσώτου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου ἐδιδάχθησαν ὑπὸ τοῦ Ἐμμ. Κυριακοῦ διδασκάλου πρωτεύοντος τῆς τάξεως, ἐπίσης δὲ και ἡ Ἀριθμητικὴ. Ἡ Γεωγραφία ἐδιδάχθη ὑπὸ τοῦ Ἰω. Ἀγαθοπούλου, ἡ δὲ 'Ελληνική και 'Ιερά 'Ιστορία ὑπὸ τοῦ Ἀμβροσίου.

Ταῦτα και τοιαῦτα και τὰ μαθήματα τοῦ παρόντος ἔτους, διδασχθέντα ἅπαντα, ὡς εἶδατε, κατ' εἶδος και μετά της προσκομῆς ἐπιμελείας, προσοχῆς και ἀναπτύξεως περὶ τῶν ἀγκυρητῶν μοι συναδέλφων και ἀγαθῶν συνεργητῶν τοῦ ἠθικοῦ τούτου φυτωρίου τῶν Μουσῶν, πρὸς οὗς ἀρτεῖται και ἀπομοσιᾶ ἔπαινος. Μαθηταὶ δὲ ἐνεγράφησαν ἐφέτος ἀπὸ τῆς ἐνάραξως τῶν μαθημάτων μέχρι τοῦ Πάσχα 126 κατταχθέντες εἰς τὰς πέντε τοῦ Σχολείου τάξεις, ὡς ἐξῆς: 5 εἰς τὸ Α'. τμήμα τῆς Α'. τάξεως, οἵτινες και διελύθησαν ἅπαντες, ὡς ἀνωτέρω εἶπον 12 εἰς τὸ Β'. τμήμα τῆς Α'. τάξεως, ἐξ ὧν ἔμειναν μόνον 6, δύο ἐξ αὐτῶν ὑποβιβασθέντων. 32 εἰς τὴν Β', ἐξ ὧν μένουσιν μόνον 23, τινῶν μὲν ὑποβιβασθέντων, τινῶν δὲ και ἀπελθόντων 32 εἰς τὴν Γ'. ἐξ ὧν 10 ἀνεχώρησαν ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ἔτους, και 45 εἰς τὴν Δ'. και τελευταίαν, ἐξ ὧν ἔμειναν 38. Ἐκρίθησαν λοιπὸν εἰς τὸ Σχολεῖον τακτικῶς μέχρι τοῦ τελευταίου κατὰ Μάϊον διαγωνισμοῦ 91, ἀνεχώρησαν δὲ ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ἔτους κατὰ διαφόρους καιροὺς 35. Παρητήθη δὲ μετά λύπης ὅτι ἐκ τῶν ἀναχωρησάντων πρὸ τοῦ τέλους τοῦ ἔτους οἱ πλεῖστοι εἶναι Βλαχολοιδοῦνται και ἀλλοδαποὶ· ἐκ δὲ τῶν ἀλλοδαπῶν εἰς εἶναι ἐκ τῆς Σερβίας, εἰς ἐκ Σκοπίων, εἰς ἐκ Κοζάνης, εἰς ἐκ Βελθεσδοῦ, 3 ἐκ τῆς Χαλκιδικῆς, 5 ἐκ τῆς Πέλλης και Βοδινῶν, οἱ δὲ λοιποὶ κάτοικοι τῆς Θεσσαλονίκης και τινες ἐκ τῶν περιοικῶν αὐτῆς. Ἡ ἐν τῷ Σχολεῖῳ συμπε-

ριφορὰ τῶν μαθητῶν ἐφέτος εἶναι ἐν γένει καλὴ και εὐχαριστοτέρα τῆς πέρυσιν, ἐξαιρουμένων μόνον ὀλίγων, οἵτινες κακῶς ἅπασι ἀνατραφέντες και μετὰ κακοήθων παιδῶν τῆς ἀγορᾶς ἐν γνώσει τῶν γονέων συγχρωτιζόμενοι, οὔτε διωρθώθησαν, και οὔτε εἶναι ἐλπίς εἰς τὸ μέλλον, ἂν και πολλαίς ἐλαθὸν περὶ αὐτῶν ἐντονα μέτρα, ποιήσας τὰς προσκομῆς παρατηρήσεις πρὸς τε τοὺς γονεῖς και τοὺς κηδεμόνας αὐτῶν.

Ἐπέρανα, Κύριοι ἀκροαταί, ἐπέρανα και τὸ δεύτερον μέρος τοῦ λόγου μου μετὰ μικρᾶς μὲν ἱσως, ἀναγκαιᾶς δὲ διὰ τὴν ἀκριβῆ ἐκθεσιν τῶν ἐν τῷ σχολεῖῳ πολυλογίας, ἀνθ' ἧς ἐξαιτούμαι δι' ἀγάπην τῆς πατρίδος συγγνώμην φιλικήν. Σὺ δὲ, ὦ πολιά και σεβασμία κορυφή, Παναγιώτατε πάτερ ἡμῶν και ποιμενάρχη, σεβασμιώτατοι Ἀρχιερεῖς τοῦ ὕψιστου, τὸ ἄλλα τῆς πίστεως, τὸ φῶς τοῦ κόσμου και τὸ καλὸν πρὸς πάντας παράδειγμα, ὑμεῖς, λέγω, οἵτινες διηνεκῶς ἀναφίρετε πρὸς Θεὸν ἀνικμάκτους και λογικᾶς θουσίας ὑπὲρ ἡμῶν και τοῦ λογικοῦ ἡμῶν ποιμνίου, ἐμβατεύσατε και ἤδη νοσῶς εἰς τὰ ἀδύτα τῆς τρισηλίου Θεότητος διὰ τῶν πνευμένων ἡμῶν εὐχῶν, ὑψώσατε χεῖρας ἱκετιδᾶς πρὸς τὸν οὐράνιον πατέρα τῶν φῶτων και γοργόν τῆς ἀληθοῦς σοφίας και κάμψατε τὴν ἀγαθότητα αὐτοῦ, ἵνα ἐπιβλέψῃ και τοῦ λοιποῦ ἴλεῳ τῷ ὄμματι ἐπὶ τὴν ταπεινὴν ταύτην σχολὴν και τὴν ἐν αὐτῇ νεολαίαν. Ἐπικαλέσθητε τὴν ἐπιφοίτησιν τοῦ παναγίου και ζωοποιῦ Πνεύματος ἐπὶ τὰ ἄθλα ταῦτα και ἀκακα τῆς πατρίδος τέκνα, καθὼς ποτε ἐπ' ἕνα ἕκαστον τῶν μαθητῶν και Ἀποστόλων, τῶν ὁποίων ἐορτάζομεν σήμερον και τὴν ἐπίτειον μνήμην. Εὐχέθητε ἐγκαρδίως ἀκλόνητον στερέωσιν και γιγαντιαὶν πρόδον εἰς τὰ σχολεῖα τῆς πόλεως ταύτης, ἵνα και τοῦ λοιποῦ καταστῇ « τύπος πᾶσι τοῖς πιστεύουσι και τῆς ὁμογενέσιν ἐν τῇ Μακεδονίᾳ », ζῶν μακροημερευούταν και ὑγιεῖαν ἀμετάπτωτον εἰς τοὺς φλομύσους Ἐφόρους τῶν ἐκπαιδευτικῶν καταστημάτων, εἰς τοὺς φιλοτίμους συνδρομητὰς και ἀληθεῖς προστάτας τῆς παιδείας και εἰς ἅπαντας τέλο: τοὺς φιλοκάλους πολίτας και τοὺς συνελθόντας σήμερον φιλοθεάμονας ἀκροατάς. Εὐλογήσατε ὀλοφύγως διδάσκοντας και διδασκόμενους, γονεῖς και μαθητάς και πάντα φίλον τοῦ καλοῦ και τῆς προόδου τῆς πατρίδος, ἐπευχόμενοι ἀκάματον ζῆλον και προκοπὴν ἐπὶ τὰ κρείττω, ἡθῶν διόρθωσιν και ἀρετῆς ἐπίδοσιν, ὅπως ἐν τε τῷ παρόντι λάθωσι κατ' ἀνκλογίαν τὴν ἠθικὴν ἀμοιβὴν τῶν πόνων αὐτῶν και ἐν τῷ μέλλοντι τύχωσι τῆς μεριδος τῶν ἐλευκτῶν και τῶν κατ' ἐπαγγελίαν στεράνων.

Ἐμεῖς δὲ, ὦ φίλτατα τέκνα φιλοστόργων γονέων, φίλοι μου και ἀδελφοὶ μαθηταί, σεβασθε τὸν πνευματικὸν ἡμῶν φιλόμουσον πατέρα και ποιμενάρχη, τοὺς ἀξιοτίμους Ἐφόρους και εἰλικρινεῖς προστάτας τοῦ φωτισμοῦ ἡμῶν. Φοβεῖσθε τὸν Θεὸν και τιμᾶτε τὸν βασιλέα, εὐλαβεῖσθε τοὺς γονεῖς και ἀγαπάτε τὴν πατρίδα, μηδέποτε ἀνεχόμενοι νὰ

φανῆτε ἀνάξιοι τῶν προσδοκιῶν αὐτῆς και τοῦ λαμπροῦ παραλήοντος τῶν προγόνων ἡμῶν Μακεδόνων. Μνημονεύετε ἅπαντα και πάντοτε τῶν ἡγουμένων ἡμῶν, τῶν κλοθελητῶν και φίλων ἡμῶν διδασκάλων, οἵτινες « τὰ πάντα τοῖς πᾶσιν ἐγένοντο. ἵνα τοὺς πάντας ἐξ ἡμῶν κερδήσωσιν ». Ἐχετε πάντοτε πρὸ ὀφθαλμῶν τὰ ὁποῖα ἀρεῖλατε ἐν τῇ κοινῶνι χρείῃ, και μὴ λησμονεῖτε τὴν εὐθύνην, εἰς ἣν και σήμερον ὑπόκεισθε, μέλλοντες νὰ δώσητε λόγον τῶν ἐν τῷ Σχολεῖῳ πράξεων ἡμῶν, ἐξετάσεις ἐπὶ τῶν ὁποίων ἐδιδάχθητε μαθημάτων. Ἀλλὰ μὴ δειλιάτε· τὰ ἔργα ἡμῶν δὲν ἦσαν ἔργα σκότους,

ἀλλὰ φωτός. Οἱ ἀκροαταὶ ἡμῶν εἶναι γονεῖς, εἶναι πολῖται, εὐμενεῖς ἐπικριταὶ και αὐτῶν τῶν ἐλλείψεων, τυχόν διότι γνωρίζουσιν ἐκ πείρας ὅτι « ἐν ἅπασι τὸ τέλειον ἀδύνατον, » πολλῶ δὲ μᾶλλον ἡμῖν, οἵτινες και νέοι ἐτι εἴσθε και ἀσυνήθεις μάλιστα εἰσέτι εἰς τὴν ποικίλιαν τῶν μαθημάτων και τὴν καλὴν και τακτικὴν χρῆσιν τοῦ μαθηματικοῦ βίου. Θυρεῖτε λοιπὸν και ἐφέτος και προτέλθετε μετ' αἰδοῦς και σεβασμοῦ, ἀφοῦ προηγουμένως ἐπικαλεσθητε τὴν ἐξ ὕψους βοήθειαν και τὴν εὐχὴν τῆς πατρίδος μετ' ὧν πνευματικῶν.

Η ΚΥΡΙΑ ΛΕΒΡΥΝ.

Τὴν εἰκόνα τῆς Κυρίας Λεβρυν (Louise-Elisabeth Vigée Le Brun) παραθέτομεν ἐνταῦθα, μόνον διότι ὑπῆρξε γυνὴ ὠραία, γενναία και διακεκριμένη τεχνίτις. Γεννηθεῖσα ὑπὸ ζωγράφου, ἐδιδάχθη ὑπ' αὐτοῦ τὰς πρώτας εἰδήσεις τῆς ζωγραφίας, συντελεσάντων εἰς τοῦτο και ἄλλων τεχνιτῶν, φίλων τοῦ πατρὸς τῆς. Τοιαύτην δὲ εἶχε κλίσιν ἡ νέα εἰς

ταύτην τὴν τέχνην, ὥστε δεκαπενταετῆς ἐτι ἐξιστόρησε θυμασίως τὸ ὁμοίωμα τῆς μητρὸς τῆς Ἰγανδρευθεῖσα τὸν 1780 τὸν Κ. Le Brun, πλούσιον εἰκόνα ἔμπορον, ἐγένετο μέλος τῆς Ἀκαδημίας εἰς ἣν προσέφερε πρῶτον τὴν εἰκόνα τοῦ Ἰωσήφ Βερνέτ, μεγάλου τεχνίτου, και τὸ 1787 ἐζωγράφισε τὴν βασιλίτισσαν Μαρίαν Ἀντωνίαν. Εἶχε δὲ φθάσει εἰς τὴν ἀκμὴν τῆς δόξης και τοῦ πλοῦτου, ὅτε ἡ ἐπανόστασις ἠνάγκασεν αὐτὴν ν' ἀπαρνηθῇ και τοῦτον και ἐκείνην διότι, ὡς ζωγράφου τῆς αὐτοῦ βασιλέως, εἰχε κλίσιν ἡ νέα εἰς

λε και αὐτὴ νὰ ὑποστῇ τὴν αὐτὴν τύχην. Προλα-
βοῦσα λοιπὸν ἀνεχώρησε καὶ περιῆλθε τὴν Εὐρώ-
πην, ὅπου ἀξιολόγου ἔτυχεν ὑποδοχῆς. Καὶ ἐν Νεκ-
πόλει μὲν ἐξωγράφησε τὴν διαβόητον ἐρωμένην τοῦ
Νέλσωνος, τὴν Κ. Ἀμιλτον, ἐν Ρώμῃ δὲ τὴν αὐ-
τοκράτειραν Μαρίαν καὶ ἐκυτὴν, ὅπως δημοσιεύο-
μεν αὐτὴν ἐνταῦθα, ἐν Πετροῦπόλει Αἰκατερίνην
τὴν Β'. καὶ τὰς δουκίτσας Ἐλένην καὶ Ἀλεξάνδραν,
ἐν Βερολίῳ τὴν βασιλίτσαν τῆς Πρωσίας, καὶ ἐν
Λονδίῳ τὴν τοῦ ἡγεμονοπαίδος καὶ διαδόχου.

Ἐπανελθούσα τὸ 1801 ἔτος εἰς Γαλλίαν, ἐξέ-
θηκεν εἰς τὸ ἐπικροτοῦν δημόσιον τὰς εἰκόνας τῆς
Καταλάνης, τῆς Στάελ, τοῦ βασιλέως τῆς Πολο-
νίας Πονιατόφσκη, τῆς δουκίτσας Κλέβης καὶ ἄλ-
λων. Ἐξέθηκε δὲ καὶ τὴν εἰκόνα τῆς καρτομηθει-
σης βασιλίτσας, μὴ φοβουμένη πλέον νὰ πάθῃ καὶ
αὐτὴ ὅ,τι καὶ ἡ ἀπεικονισθεῖσα.

Ἀπέθανε δὲ τὸ 1842 ἔτος, προβεβηκυῖα μὲν τὴν
ἡλικίαν, ἀλλ' ὀσημέρι ζωογράφουσα, ἐνίοτε δὲ συγ-
γράουσα καὶ τὰς Ἀγαθήσεις αὐτῆς.

Ὡς εἶπομεν ἀνωτέρω, ἡ Κ. Λεβρὺν ὑπῆρξε γεν-
ναία, φιλόανθρωπος καὶ μέχρις ἀσωτίως φιλελεῖμων
ἐπειδὴ δὲ δὲν ἀπέβαλε πώποτε τὰς αἰτήσεις τῶν
δυστυχῶν, κατήνησεν ἄσυλον αὐτῶν ὁ οἶκός τῆς
καὶ οὐ μόνον τῶν δυστυχῶν, ἀλλὰ καὶ τῶν προσ-
ποιουμένων ἐνδεικνύσας ἀπατήσασιν αὐτήν. Καὶ
ὀσάκις ἐλεγέ τις πρὸς αὐτήν, «Κ. Λεβρὺν, πρόσχε
διότι σὲ κλέπτουσι ψευδομένοι, — ἡ ἀμαρτία, ἀπε-
κρίνετο, εἰς τὸν λαιμόν των. Πλὴν τούτου, πῶς νὰ
τοὺς διακρίνω, ἀφοῦ οἱ πλεῖστοι αὐτῶν κλιόντες
λέγουσιν ὅτι θὰ φονευθῶσιν ἐξ ἀπελπισίας;»

Ἐκληροδότησε δὲ εἰς τὸ Μουσεῖον τοῦ Λούβρου
ὅλας τὰς εἰκόνας τῆς.

ΓΛΩΣΣΑΡΙΟΝ

ΤΗΣ ΚΑΘ ΗΜΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ.

(Ἴδε φυλλῶδ. 186, σελ. 423, καὶ 187, σελ. 437.)

—•••••

N.

Ναρδέγκι. Ἐν Κωνσταντινουπόλει. Ποτὸν γλυκὺ.
Παρὰ τοῦ ἀρχαίου νόρδος.

Νεροπορτία. Ἐν Κέξ. Ὁρθερός ἄρχαῖος καὶ
καταποντιζῶν, averse. Νερόν — πότιος.

Νεροῦλόν. Ἄδύον νεροῦλόν ἢ ὄχι βρασμένον
ὡς τὸ μελάτον.

Νιόβηρον. Ἐν Κωνσταντινουπόλει. Ἰατρικὸν τι ἐκ
ῥιζοζύδου, ψαμίου ὀπτοῦ καὶ ἡδυσμοῦ ἢ ἄλλου εὐώ-
δους χόρτου, ἐπιτιθέμενον εἰς τὸν στόμαχον καὶ τοὺς
καρπούς τῶν χειρῶν λυποθυμούντος ἢ ἀδυνάτου,

ἵνα δοθῇ αὐτῷ τόνος, ἀναφυχὴ ἢ νέα ψυχὴ.

Νοτίζω. Ὅπως καὶ οἱ ἀρχαῖοι. Ἄ τὰ ῥῶσχα εἶναι
νοτισμένα ἢ ὑγρά.

Νοσσίδα, ροσσιδίτσα. Ἐν Ἀθήναις καὶ Αἰγίνῃ.
Ἡ ἀλλαχοῦ πουλαδίτσα ἢ νεσσός τῶν ἀρχαίων.

Νταρτάνιζω. Cahoter. Λέξις πεποιημένη καὶ
Νταρτάνισμα. Cahotement. Ἀμφότερα τὰ τ
προφέρονται ὡς d.

Νυκτέρι. ἢ Κάμω νυκτέρι, ἢ ἐργάζομαι τὴν νύ-
κτα. Elucubration.

Νυστέριον. Τὸ ὄργανόν δι' οὗ γίνεται ἡ ἀφαίμα-
ξις, παρὰ τοῦ ἀρχαίου νόσσω.

Νύχι καὶ κρέας. Φίλοι ἀχώριστοι ὡς οἱ ὄνυχες
ἀπὸ τοῦ κρέατος. Ἐν Μικόνῳ λέγουσι ἃ φηλὴ κλω-
στάρι ἢ ἃ ἀλλαχοῦ δὲ, ἃ φηλὴ κλειδί.»

Ξ.

Ξαμόνω. Τὸ ἀλλαχοῦ σημαδεύω (Ζήτ. τὴν λέξ.)

Ξαροστίζω. Ἐν Νάξῳ. ἢ Φάγε ὀλίγον ὀπωρι-
κὸν νὰ ξανοστήσης, ἢ νὰ περάσῃ ἡ ἀνοστία τοῦ
στόματός σου. Ἐκ-ἀνοστίζ.

Ξεθεύω καὶ ξεθεύομαι. Ὑπερβαλλόντως κο-
πιῶ. ἢ Ἐξεθεύθηκα ἀπὸ τὴν δουλειάν, ἢ καὶ ἢ μὲ
ἐξεθεύσας. ἢ Παρατηρητέον μὴ παράγεται παρὰ τοῦ
ἐκθέω τῶν ἀρχαίων.

Ξεκακίζω. ἢ Ὁ καιρὸς ἐξεκακίσεν ἢ ἦτο κακὸς καὶ
μετεβλήθη εἰς καλόν. Ἐκ-κακίζω.

Ξελομάζω. Débaucher. Ἐκ-λόγος.

Ξεροχάραγος. Ἐν Μυκόνῳ. Ζήτει χραγῆ.

Ξερόμερον. Ἐν Μυκόνῳ. Ἄλλου μέρους. ἢ Παι-
δίον, ζῶον ξενόμερον ἢ.

Ξεπάγιασμα. Ἐν Κωνσταντ. Ἴδε Χιορίστραις.
Ἐκ-πάγος.

Ξετιμόνω. Ἐν Ἀθήναις. Ἐκτιμῶ καὶ

Ξεχτιμωτής, ὁ ἐκτιμητής.

Ξεχειλίζω. Ἐχειλίζω. ἢ Ὁ ποταμὸς ἐξεχειλίσαι ἢ
καὶ ἢ μὴ ξεχειλίσαι τὸ ποτήριον. ἢ Καὶ μεταφορ.
ἢ Ἐξεχειλίσεν ὁ θυμὸς του, ἢ ἢ καὶ μόνον ἀεξεχειλι-
σεν, ἢ ἢτοι ἐπὶ πολλῷ μὲν ἐγένετό τις ἐγκρατής ἐκυ-
τοῦ, ἀλλ' ἐπὶ τέλους ἐξερράγη.

Ξερπιζῶ. Ἐν Ἀθήναις. Πλύνω τὸν ῥύπον τῶν
ῥούχων. Ἐν Κωνσταντινουπόλει λέγουσι ἢ ξεβράζω
τὰ ῥούχα. Ἐκ-ῥύπος.

Ξεχειμάζω. Hiverner. Ἐκ-χειμών.

Ξιστί. Ἐν Ἀθήναις. Μέτρον ἐλαίου, οἴνου κλ. ἐξ
ὀκάδων. Ὁ ξέστης τῶν ἀρχαίων Ἀθηναίων.

Ξουιά. Coup, καὶ

Ξουλιζω. Donner des coups.

Ξυρισμένος. ἢ Τί μοῦτρα ξυρισμένα εἶναι αὐτά; ἢ
Quelle mine rechignée? Λέγομεν καὶ ἢ ἐξόνισε τὸ
πρόσωπόν του καὶ ἢ τὰ ἐξόνισεν ὁ καιρὸς, ἢ ἢτοι
μετεβλήθη ἐπὶ τὸ κακόν.

Ξεδικαίδω. Ἐν Ἀθήναις. Ἀποδίδω δικαιοσύ-
νην. Ἐκ-δικαίω.

Ξεμυστηρέομαι. Confier. Ἐκ-μυστήριον.

Ξεροκοκινίζω. Ἐρυθριῶ ἀπὸ ἐντροπῆς.

Ξεροκαταπίω. Μεταφ. Ὁσάκις ἀπορεῖ ἢ ἐντρέ-
πεται ν' ἀπαντήσῃ τις εἰς τὰ ἐπιχειρήματα τοῦ ἐχ-

θροῦ ἢ τοῦ ἐπιπλήττοντος. ἢ Τί ξεροκαταπίεις καὶ
δὲν ἀποκρίνεσαι;»

O.

Ὀϊρὸ γάμαρτον. Ἐν Σίρῳ. Ἐπιρῶντιμα τοῦ ὀ-
διγούντος τοὺς ἀροτριῶντας βόας. Πιθανῶς χιμαί-
ρειον τέρας ὡς καὶ τῶν Μυκονίων τὸ μασοῦκα κίωρα,
ἢ τὸ τοῦ Λουκιανοῦ (Ἀλέξ.) ἐκεῖνο ἢ Μήρρι εἰδάρ-
γουλις εἰς σκίην γνήγκραγκ λείψει φάος. ἢ Ὁ μακκ-
ρίτης Σπ. Βαλέτας, ὁ γλαφυρὸς συγγραφεὺς τοῦ Γε-
ρολυμπερη, ἠρμήνευσε τὴν ἴσως ἀνερμήνευτον ταύτην
φράσιν διὰ τοῦ ὄρα ἵνα μὴ ἀμαρτῆς ὡσαυτὲ ἔλε-
γεν ὁ ὀδιγὸς πρὸς τοὺς βόας ἢ προσεῖξατε μὴ πα-
ρεκτραπήτε τοῦ αὐλάκος.»

Ὀβορός. Ἐν Πελοπον. καὶ Ἀθῆν. Μάνδρα τῶν
βοῶν.

Ὀμβροδέκτης. Ἐν Μήλῳ. Ἐν δὲ Ἀθήναις, ἢ βρο-
δέκτης. Στέρνα.

Ὀπίστομα. Ἐπίρ. Ἐπὶ στόμα. Πρηγῆς.

Ὀπισθάγκωνα. Ἐπίρ. Μὲ ἀγκῶνας δεδευμένους
πρὸς τὴν ῥάχιν.

Ὀρχία. Θηλ. Ἐν Βύβοιᾳ. Ὀρνθος, ὅστις ἀλ-
λαχοῦ λέγεται Μαγιάτικον. (Ἴδε τὴν λέξιν). Παρὰ
τοῦ ὀρχέομαι, διότι ὀρχοῦνται καὶ πηδῶσι μετὰ
πατάγου νηρόμενοι ἀθρόοι παρὰ τὴν νῆσον ἐκεῖνην.

Ὀυριάζω. Παρὰ τοῦ οὐρύομαι. Καὶ μεταφ. ἢ οὐ-
ρισσε καὶ ἢ μὲ οὐρισσε, ἢ μὲ κατεζάλισσε, vous
m'avez abasourdi.

Ὀύριος. Ἐν Χίῳ. Sot.

Π.

Παρά. Πρὸθ. Εἰς τὴν ἀρχὴν τῶν λέξεων σημαίνει
ἄμιλλαν, οἶον παρτρέχω, παραψάλλω, κτλ. Ἀλ-
λαχοῦ δὲ ὑπερβολὴν παρτρέγω, παραζυλώνω,
κτλ. Λέγομεν καὶ παραπέρω. ἢ Μὲ παραπήρες, ἢ
ἢτοι μὲ εἶπες λόγιε δυσάρεστα πλέον τοῦ δεόντος.

Παροῦριον. Ἐν Κωνσταντινουπ. Τῶν ἀρχαίων ὁ
πάγουρις.

Παραγάδι. Εἶδος δικτύου.

Παραξυλώνω. Μεταφ. ἢ Τὸ παραζυλώσας, ἢτοι
ὑπὲρ τὸ δεόν εἶπες τι ἢ ἐπραξες.

Παλληκαρι, καὶ

Παλληκαριά. Παρὰ τοῦ ἀρχαίου πάλλαξ.

Παραχόνω. Ὀχύπτω.

Παλάβραις. Μεγαλοῤῥημοσύναι, blagues. ἢ Μὴ
κόπτετε παλάβραις ἢ. ἢ λέξις Ἰσπανική.

Παντέρημος. Πάντη ἢ ἀπὸ πάντα ἐρημος.

Πανταράτος. Toujours présent. Πάντα - νὰ
αὐτός.

Παραμπήγω. Ἐν Ἀθήναις. Ἐμβολιάζω, καὶ πα-
ράπηγος, τὸ ἐμβολιαζόμενον δένδρον. Παρὰ—ἐμ-
πήγω.

Πάταρος. Ἐν Θεσσαλίᾳ. Ὁ ἀλλαχοῦ λεγόμενος
μπάταρος. Παρὰ τοῦ πατάσσω.

Παλαμάρι. Ἀπόγειον. Παλάμη—αἶρω.

Παρηγῶ. Ἐν Μεγάρῳ. Καθηρίζω, φροκαλῶ.
ἢ Παρηγῶ τὴν οἰκίαν. ἢ

Παγάνα. Battue, πρὸς ἀναύρεσιν ζῶων, ληστῶν,
κτλ. Ἰσως παρὰ τοῦ πάγη τῶν ἀρχαίων, καθόσον

μάλιστα διὰ ταύτης δὲν ἐνόουν μόνον τὴν παγίδα,
ἀλλὰ καὶ πᾶσαν ἄλλην ἐπίθεσιν κατὰ τῶν θηρω-
μένων.

Παράωρα. Ἐπίρ. ἢ Ἠλθεε παράωρα. ἢ Ἐν δὲ
Θεσσαλίᾳ καὶ ὀνομαστικῶς ἢ εἰς τὰ παράωρα τῆς
νυκτός. ἢ

Παραπούλια. Ἐν Ἀθήναις. Εἶδος λαχάνων.

Παραφέρω. Τῶν ἀρχαίων τὸ παρεμφέρω, προς-
ομοιάζω.

Παραμερίζω. Ἐνεργ. καὶ αὐτοπ. Mettre de cō-
té, καὶ se retirer. ἢ Παρμερίζω τοῦτο τὸ πράγ-
μα, ἢ καὶ ἢ ἐπαρμερίζω διὰ νὰ περάσῃ. ἢ

Πετάκια. Ἐν Πελοπον. Οἱ σκόλικες τοῦ τυρίου.
Παρὰ τοῦ πετῶ ἀλλαχοῦ δὲ λέγονται καὶ πηλοῦ-
λια παρὰ τοῦ πηδῶ.

Πετραέρον. Οὐδ. Ἐν Κεραλλην. Ὁ ὑψηλόθεν ἐρ-
χόμενος ἀήρ. Πέτρα-ἀήρ.

Πέρω. Πρόσθεε εἰς τὰ Ἄτ. Δ'. σελ. 414 καὶ
ταύτην τὴν σημασίαν ἢ ἐπῆρεν ἐπάνω του, ἢ ὑπε-
ρηφανεύθη.

Πεντόβολον. Παιγνιὰ παιζομένη διὰ πέντε βόλων.

Πεζοδρόμος. Ὁ ταχυδρόμος.

Πεστίλι. Ἐν Κωνσταντίν. Pastille.

Πέραμα. Εἶδος πλοικαρίου.

Περατικά. Ἐν Ἀθήναις. Εὐχὴ πρὸς ἀσθενοῦντα.
Τὸ ἀλλαχοῦ περαστικά.

Περίδρομος. Ἴδε Κάρναξι.

Πετρόφαρον. Εἶδος ἰχθύος.

Πέρκα. Ὅπως καὶ οἱ ἀρχαῖοι.

Πεζόβολος. Ἐν Ζυκύνθῳ. Δίκτυον. Παρὰ τοῦ δω-
ρικού πέζα, σημαίνοντος πᾶσαν ἄραν, καὶ αὐτὸν
τὸν αἰγυλιόν, καὶ τοῦ βάλλω διότι παρὰ τὴν ἀ-
κτὴν ἰστάμενοι οἱ ἀλιεῖς ῥίπτουσι τὸν πεζόβολον.

Πεζούλι. Τὸ θρανίον, καὶ πεζούλια ὁ θράνος.

Πηγαίνω. Ἐπάησα ἀντὶ τοῦ ὑπῆγον, καὶ εἰς
μόνον τὸν ἄριστον.

Πηδοῦλια. Ἴδε Πετάκια.

Πηταράκια. Ἐν Μιτυλήνῃ. Ὁ ἐποστρακισμὸς
τῶν ἀρχαίων. Βεβαίως ἐκ τοῦ πῆττα, διότι τὸ ὀ-
στρακον ἐπιψύχον τῆς θαλάσσης σχηματίζει μικροὺς
κύκλους ὡς μικρὰς πῆττας. Περὶ τῆς ἐτυμολογίας
τῆς λέξεως πῆττα πολλὰ ὑπάρχουσιν εἰκασίαι τὸ
κατ' ἐμὲ ὁμῶς ὑποθέτω ὅτι αὕτη παράγεται παρὰ
τοῦ πῆττω τοῦ σημαίνοντος πῆγνυμι.

Πιστιῶ. Ἐπίρ. Ἐπὶ ἀναβολῆ, à crédit. Παρὰ
τοῦ πίστις τὸ δὲ π προφέρεται ὡς θ, ἐ-μιστιῶ.

Πιλαῶ. Τρέγω δρομαίως.

Πιλατεύω. Tourmenter, ἀνψυχῶ, βραχνίζω.

Πίτος. Ἐν Πελοπον. ἢ Τὸ μαλί ἔχει πολὺν πί-
νον ἢτοι ῥύπον πολὺν (suint). ἢ λέξις ἀρχαιοτά-
τη, ἐν χρῆσει μάλιστα παρὰ ποιηταῖς.

Πιστικός. Βοσκός, διότι οἱ ἔχοντες ποιμένα ἐμ-
πιστεύονται αὐτὰ εἰς τοὺς βοσκούς. Ἴδου τί ἀνχ-
γινώσκουμεν εἰς τὰ Βασιλικὰ ἢ Πιστικός λέγεται ὃ
ἐμπιστεύονται τινα πράγματα, διὰ τοῦτο καὶ τὸν
κριθέντα ἀξιοπίστον εἰς φυλακὴν τοῦ πλοίου πι-

στελὸν λέγουσι τοῦ πλοίου. » Ἀρμενόπ. Βιβλ. Β'. Τίτλ. ΙΑ'.

Πιδέξιον. Ἐπιδέξιον, pot de chambre.

Πιγούλη. Θηλ. Φιδές, vermicelle.

Πιζήμιον. Ἐν Ἀθήναις. Ἐπιζήμιον, ποντικός.

Πιληθερά. Ἐν Νάξῳ. Ἡ ἑορτὴ τῆς Ἀναλήψεως, ἐπειδὴ κατὰ συνήθειαν ἀρχαίαν, ὅστις θέλει προσέρχεται ἐλευθέρως τὴν ἡμέραν ἐκείνην εἰς τὰς μάνδρας καὶ τρώγει ἀνεξόδως γαλακτερά· φέρει δὲ μετ' ἐκτουτοῦ ἰχθύος, κρέας, αἶνον κλ. καὶ φιλεύει καὶ αὐτὸς τοὺς ποιμένας.

Πλεξονά. Ἐν Ζακύνθῳ. Χειμωνικόν, melon d'eau.

Πλόσακα. Ἡ καὶ τσίτσα καὶ τσότρα. Ὁ βρομβουλὸς τῶν ἀρχαίων.

Πλεγματία. Ἐν Κωνσταντιν. Δίκτυα. Παρὰ τοῦ πλέγμα.

Ποδίω. Λέξις ναυτική. Κυρίως ὅταν ἕνεκα σφοδρῶ ἐναντίου ἀνέμου τὸ πλοῖον βιάζεται νὰ ἀνακόψῃ τὸν πλοῦν αὐτοῦ καὶ νὰ στραφῇ εἰς τὰ ὄπισθω. Εἶναι τάχα τοῦ Ἡσίου. τὸ α ποδιάω, ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἀναστρέφω, » ἢ αὐτὸ τὸ ποδίω, τὸ σημαίνειν βάλλω δεσμὰ εἰς τοὺς πόδας, ὥστε ἐδέχμευεν ὁ ἄνεμος τοὺς πόδας τοῦ πλοίου καὶ δὲν ἐπέτρεπεν αὐτῷ νὰ προχωρήσῃ· τὸ ποδῶ, καὶ ἄλλαι λέξεις ἐξ αὐτοῦ παραγόμεναι ὡς ποδίω, ποδιῶν, ποδοχῶν κατ' Ἀντιφῶντα, ἢ ποδηγῶν κατὰ Πολυδευκην, ἢ σταν ἐν χρήσει παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ναυτικοῖς.

Ποδακάρι. Μισθὸς διδόμενος εἰς πεζοδρόμον χάριν ὑπερείας. Ποδὸς κόπος.

Πορίχι. Ἐν Νάξῳ. Λάχανον ἄγριον εἰς τροφὴν ἀξιόλογον. Ὁ Αἰερίτιος ἐν βίῳ Μενεδήμου (Κερ. III') ἀναφέρει λέξιν *παρίχιον*, τὴν ὁποῖαν ὁ Λατίνος μεταφραστὴς ἐρμηνεύει *salsamentum* (κρέας παστόν, salaison). Ἡ λέξις *παρίχιον* δὲν εὕρισται εἰς τὰ λέξιμά· πολὺ δὲ φοβούμαι μὴ εἶναι τὸ *πορίχιον* τῶν Νάξιων, μὴ ἔνοσηθὲν ὑπὸ τοῦ Λατίνου μεταφραστοῦ.

Πολύκερος. Ὁ πολλὰ ἠξέρων, très-fin.

Πορηολογημέτος. Rusé.

Πορφύρα. Ἴδε κογγύλια.

Προβάλλω. « Προβάλλε εἰς τὸ παράθυρον. »

Προβάσια. Ἐν Μυκόνῳ. Λάχανα ἄγρια.

Πρόμοχοι. Ἐν Κύπρῳ. Corniche τῆς σ. ἐγυς.

Προκομέτος, καὶ εὖγε εἰς ταῖς προκομαῖς σου! Ἐπὶ ἀποδοκιμασίας πράξεως.

Πρόστυχος. Ordinaire. « Ἀνθρώπος πρόστυχος » καὶ « ἔνδυμα πρόστυχον, » καὶ

Πρόστυχα. Ἐπίβ.

Προγατόν. Ὁ κατὰ πρῶτον φαινόμενος καρπὸς, προ-γαίωμαι. Πολλοὶ προσφέρουσι τρογατόν.

Πρόμιτα καὶ προύμιτα. Ἐπίβ. Πρηνής. Πρό-μίτιος.

Πρωτογαλιά. Ἐν Αἰγαίῳ. Γαλακτερόν τι κατασκευαζόμενον διὰ τοῦ πρώτου γάλακτος τῶν προβάτων.

Πρωτομαγιά, πρωταπριλιά. Μόνον τῶν δύο τούτων μηνῶν τὴν πρώτην ἡμέραν λέγομεν οὕτω πως συνθέτως. Ἴσως διότι, τὴν μὲν α. Μαΐου ἐξερχό-

μεθα πρὸς τιμὴν τῆς ἀνοιξέως εἰς τὰς ἐξοχάς, τὴν δὲ α. Ἀπριλίου ἀπτευνόμενοι ἀπατῶμεν τοὺς ἄλλους (poisson d'avril).

P.

Ραλακιά. -τά- Εἶδος σταφυλῆς τραχυτέρας τῶν λοιπῶν.

Ῥᾶσι. Ἐν Κωνσταντιν. « Αὕτη ἡ ὑπόθεσις μετ' ἤλθε Ῥᾶσι, » ἢ ἡγουν ἐγενεν εὐκόλως, ἐγκαίρως, ἢ *propos*. Οἱ ἀρχαῖοι ἔλεγον Ῥᾶσι. Ἐντεῦθεν συμπεραίνω ὅτι τὸ *à propos* τῶν Γάλλων, τὸ ὁποῖον ἀμνημονοῦμεν πῶς νὰ ἐρμηνεύσωμεν, ἐλέγετο πιθανῶς *Ῥᾶσι*.

Ῥέντα. Πρὸς θες εἰς τὴν λέξιν ταύτην (Ἐπ. Β'. σελ. 422) « Ἐπαρε τὴν Ῥέντα σου. » Τούτο λέγουσιν ἀνεπίχθονοι ἐν Κωνσταν. σημαίνοντες ἀπαρἀλάκτως ὅτι καὶ μετ' ὁ « δεῖξαι με τὴν Ῥάχιν σου. »

Ῥέγα. Ἐν Σμύρνῃ. Πτύσμα. Παρὰ τοῦ Ῥέγγω, ἐπειδὴ ὁ πτύων προετοιμάζεται Ῥογγάζων.

Ῥετέκλις. Ἐν Ἀθῆν. Ὁ ἀλλάχου κουρευλιάρης.

Ῥηγά (νερά). Ἀπὸ τὸ Ῥαχία καὶ Ῥηχία τῶν ἀρχαίων. Πολλαχῶς δὲ καὶ μεταφ. « Ἐχει νοῦν Ῥηχόν, » ὀλίγη δὴλ. μυελά.

Ῥιολί. Οἱ ἔρινοί τῶν ἀρχαίων.

Ῥόδη. Ἐν Ἀθήναις. Καρπὸς χρήσιμος εἰς τροφὴν ζώων.

Ῥοβολῶ. Κατακυλίωμαι ταχέως, ἐλλείπει τοῦ μ, ἀπὸ τὸ Ῥόμβος, κατὰ συγκοπὴν ἀντι Ῥόμβο-βολῶ. Τὴν συνήθη ταύτην παρὰ τοῖς Ἑλλῆσι συγκοπὴν ἀγνοῶν τις μετ' ἀπελάσθη ἄλλοτε ἐρμηνεύσαντα τὸ Ῥοβολῶ ὅπως ἐνταῦθα.

Ῥοδάρι. Οὐδέτ. Ἐν Κωνσταντ. Rouel. Ῥοδάνην ἔλεγον οἱ ἀρχαῖοι τὸ λεπτόν νήμα· οἱ δὲ σχολιασταὶ ἔλεγον καὶ Ῥοδανίω τὸ νήθω.

Ῥόδα. Τροχός. Ὑποθέτω ὅτι ἔχει τὴν αὐτὴν Ῥίξιν μετ' ὁ Ῥοδάρι.

Ῥοδίτης. Εἶδος σταφυλῆς ἐρυθρᾶς. Ῥοδίτην ἔλεγον οἱ ἀρχαῖοι εἶδος κρσίου.

Ῥόχα. Βλ. ἀζούματτα.

Ῥουμάρα. Ζήτη: μαρούλιον.

Ῥούσος. Roux, ὁ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ῥούσιος καὶ Ῥούσσιος. Ὁ Κοραῖς λέγει (Ἐπ. Α'. σελ. 947) ὅτι τὰ κοκκιοβαρῆ τῶν ἐν Βυζαντίῳ αυτοκρατόρων ὑποδήματα ἐκαλοῦντο Ῥούσια ὡς ἐκ Ῥουσιαίου δερμάτος κατασκευαζόμενα. Πιθανόν ὁμοίως νὰ ὀνομάζοντο οὕτω διότι ἦσαν κόκκινα.

Ῥούχο. Τσόχα, drap, καὶ γενικώτερον ἔνδυμα.

Ῥοχαλίω. Ῥογγάζω.

Ῥύκος. Ἐν Χίῳ. Ὁ ῤύπος τῶν ὀπίων, διὰ τοῦ κ Ἰωνικῶ· ἐν δὲ Ἀθῆν. ῤύκος.

ῤύμη. Ἐν Ἀντιπάρῳ. Πλατεῖα, ὡς καὶ οἱ ἀρχ.

ῤυσιπέλιω. Ἐρυσίπελας.

(Ἐπεταὶ συνέχεια).

ΜΙΑ ΣΚΗΝΗ ΤΗΣ ΖΩΗΣ

ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΥ ΚΟΛΟΜΒΟΥ.

—ooo—

Ὁ Κολόμβος ἐνώπιον τοῦ ἐν Σαλαμάγκῃ

Συλλόγου τῶν Σοφῶν.

(Ὁρα φυλ. 187, σελ. 450. τίλοι.)

Δυσκολίαι σοβαρώτεροι ἐπῆλθον ἀκολούθως κυρούμεναι διὰ τρόπον ἔμφοιθους ἐπὶ τῇ μαρτυρίᾳ τοῦ σοφοῦ Λύγουστίνου. Οὗτος βεβαίως ὅτι ἡ περὶ ἀντιπόδων δόξα εἶναι ἀσυμβίβαστος πρὸς τὰς θεμελιώδεις ἀρχὰς τῆς ἱστορίας καὶ τῆς Χριστιανικῆς πίστεως· ὅτι ὁ πρεσβεύων λαοὺς οἰκοῦντας τὸ ἀντίθετον ἡμισφαίριον εἶναι τὸ αὐτὸ καὶ νὰ δοξάζῃ ὅτι ἅπαντα τὰ ἔθνη δὲν κατάγονται ἐκ τοῦ Ἀδάμ· διότι πῶς ἤθελον δυναθῆ νὰ περάσωσιν εἰς ταύτας τὰς χώρας διὰ τοῦ Ἰωαννοῦ, ἀρα ὁ τοιοῦτος ἀντιφάσκει πρὸς τὴν Πεντάτευχον, ἧτις τίθεισιν ὡς ἀρχὴν ὅτι ἅπαντες οἱ λαοὶ εἰσὶ τοῦ αὐτοῦ πατρὸς τέκνα.

Τοιαῦται ἦσαν αἱ ἀρεμῆσεις, πρὸς ἃς ὤφειλεν ὁ Κολόμβος εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ν' ἀντιπαραταχθῆ. Δύσκολον βεβαίως ἦτο εἰς αὐτὸν νὰ προῖδῃ ἀνθυποπορὰς ἀποπνεύσας ὁμήνην Μοναστηρίου μάλλον ἢ Πανεπιστημίου. Εἰς τὴν ἀπλουστεράν πρότασιν περὶ τοῦ σφαιρικοῦ σχήματος τῆς Γῆς ἀντέτακτον τὸ ἀλληγορικὸν κείμενον τῶν Ψαλμῶν, ἐν οἷς λέγεται ὅτι ὁ οὐρανὸς ἐκτείνεται ὡς δισκὸς ὑπεράνω τῆς Γῆς, « ὁ ἐκτείνων τὸν οὐρανὸν ὥσει δέξιν » τούτέστιν ὡς σκηνὴν· διότι ἡ σκηνὴ παρὰ τοῖς Νομαδικαῖς λαοῖς ἐκαλύπτετο ἐκ δερμάτων ζώων. Ἐτι δὲ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ἐν τῇ πρὸς Ἑβραίους ἐπιστολῇ παραβάλλει τὸν οὐρανὸν πρὸς παρεμβολήν, ἢ ἄλλως πρὸς σκηνὴν ἐνταταμένην ἐπὶ τῆς Γῆς. Οἱ θεολόγοι λοιπὸν συνεπέρανον ἐκ τούτων ὅτι ἡ Γῆ εἶχεν ἐπίπεδον ἐπιφάνειαν, οἷόν ἐστι τὸ ἔδαφος ἐφ' οὗ ἐκτείνεται ἡ σκηνὴ. Ἔτεροι ἦττον αὐστηροί, ἢ γεωγραφικώτεροι, παρεδέγοντο μὲν τὸ σφαιροειδές τῆς Γῆς, καὶ τὸ πιθανόν τῆς ὑπάρξεως ἀντιθέτου ἡμισφαιρίου οἰκησίμου, δι' ἐτυχίοντος ὁμοῦ ὅτι ἡ θερμοκρασία τῆς διακεκαυμένης ζώης ἦτο πρόσκαμα ἀνυπέβλητον, ὅτι τὸ Ζογῶδες Πέλαγος (*mare tenebrosum*), ὁ φοβερὸς οὗτος καὶ ἀτέρμων βόθηρος, κατεῖχε τὸ ἕτερον ἡμισφύ τοῦ κόσμου, καὶ ἐπομένως καθίστατο ἀπολύτως ἀδύνατος ἢ δι' αὐτοῦ διάβασις. Περί δὲ τοῦ πρὸς δυσμὰς πλοῦ εἰς ζήτησιν τῶν Ἰνδιῶν ἐδόξαζον ὅτι ἡ Γῆ τοσαύτην εἶχεν ἔκτασιν, ὥστε εἰς τρεῖς τοῦλάχιστον ἔτη μόλις ἦτο δυνατὸς εἰς μόνον πλοῦς. Οἱ ἀποθαρσίσαντες ἄρα εἰς τὴν ἐπιχείρησιν τούτου ἤθελον ἀφεύκτως ἀπολεσθῆ, διὰ τὸν λόγον ὅτι δὲν ἠδύνατο νὰ προμηθευθῶσι τοσούτων ἐροδίων, ὥστε νὰ ἐπαρκέσωσιν εἰς τὰς ἀνάγκας μακροχρόνου θαλασσοπορίας. Οἱ μωρότεροι ἀπεφάνοντο ὅτι καὶ δυνατὸς ὑποθεθείσης τῆς εἰς τὰς Ἰνδίας προσπελάσεως πλοίου τινὸς, ἀδύνατος

ὁμοῦ ἦτο ἡ ἐπάνοδος αὐτοῦ· διότι, ἔλεγον οὗτοι, ἐπειδὴ ἡ γῆίνος σφαῖρα εἶναι στρογγύλη ὡς τι ὄρος, οὐδὲν ἄρα πλοῖον ἠδύνατο νὰ ὑπερβῆ ποτὲ τὴν κορυφὴν τοῦ φοβεροῦ τούτου ὑψώματος ὑφ' οἴου· δήποτε ἀνέμου καὶ ἀν ὠθεῖτο.

Τοιαῦται ἦσαν ἐν κεφαλῇ αἱ δεισιδαιμονίαι καὶ τοιοῦτοι οἱ παραλογισμοί, οὗς ἔπρεπεν ὁ Κολόμβος νὰ καταβάλλῃ. Τινὲς τῶν παραδοξολογιῶν τούτων φαινόμεναι σήμερον γελοῖαι ἦσαν ἡ φυσικὴ συνέπεια τῆς καταστάσεως τῆς ἐπιστήμης ἐν ἐκείνῃ τῇ ἐποχῇ. Ἡ ἀρχὴ τοῦ σφαιροειδοῦς σχήματος τῆς Γῆς ἦν τότε τὸ ἀντικείμενον πολλῶν συζητήσεων καὶ εἰκασιῶν. Οὐδεὶς ἠδύνατο ν' ἀποδεχθῆ ἢ ν' ἀποδείξῃ ὅτι ὁ Ἰωαννοῦ δὲν εἶχε τὴν ἐκτασιν ὥστε νὰ κατανατᾷ ἀδιάβατος, οὐδὲ ν' ἀνακαλύψῃ τοὺς νόμους τῆς βερύτης, δι' ὧν ὑποθεθέντος ἀπαξ τοῦ σφαιροειδοῦς τῆς Γῆς, εὐαπτόδεικτον ἦτο καὶ τὸ δυνατὸν τοῦ περὶ αὐτὴν περίπλου.

Ἐπὶ τῆς πρώτης παρουσίας του ἐνώπιον τοῦ σοφοῦ Συλλόγου τῆς Σαλαμάγκης, ὁ Κολόμβος ἐφάνη στιγμὴν τινα ταταραχμῆτος ἕνεκα τοῦ μεγέθους τοῦ ἔργου του, καὶ συγκεχυμένος ἐκ τῆς σεμνοφανοῦς ὁμηγύρεως τοῦ ἀκροατηρίου. Ἀλλ' ἡ ἐμφυχόουσα αὐτὸν θρησκευτικὴ πεποίθισις τὸν ἐπέπειθεν ὅτι ὁ Θεὸς θέλει φέρει εἰς πέρας τὸ ἔργον τοῦτο, ἢ δὲ συνδιάλεξις ἀπέδωκεν αὐτῷ παρηθύς ὄλην τὴν ζωηρότητα καὶ τὸν ζῆλον τοῦ εὐγενοῦς χαρακτήρος του. Καὶ τὰς μὲν ἐκ τῶν συγγραμμάτων τῶν ἀρχαίων φιλοσόφων ἐξηγμένας ἐναντιώσεως ἀνῆρσε κατ' ὁλοκληρίαν, διότι εἶχε σπουδάσει κατὰ βάθος πᾶν τὸ ἀφορῶν τὴν κοσμογραφίαν, καὶ ἀντιτάξας εἰς αὐτὰς τὰ πορίσματα τῆς ἀποκτηθείσης κατὰ τὰς θαλασσοπορίας του πείρας, ἐβεβαίωσε τὴν τε δικακεκαυμένην καὶ τὴν κατεψυγμένην. Τὰ δὲ ἐκ τῶν ἱερῶν Γραφῶν προτεινόμενα δὲν εὗρον αὐτὸν ἀπαράσκευον. Ὁ Κολόμβος αἰσθανόμενος ὅτι ἐν τῇ συνόδῳ ταύτῃ, ἐνθα ὁ ἀριθμὸς τῶν θεολόγων ἦτο πολὺ ἀνώτερος τοῦ τῶν ναυτικῶν καὶ κοσμογράφων, αἱ καθαρὰς ἐπιστημονικαὶ ἀποδείξεις καὶ τὰ μαθηματικὰ πορίσματα οὐδῶλος ἤρουν πρὸς ἀπολογίαν του, ἀπεφάτισε νὰ διαμνησθεῖται τὰ κείμενα τῶν ἱερῶν βιβλίων καὶ τὴν γλώσσαν τῶν ὑπομνηματιστῶν, εἰ καὶ τὸ πρᾶγμα ἔδύνατο νὰ διεγείρῃ ὑποψίας αἰρέσεως ἐν τόπῳ, ὅπου ἡ Ἱεροκρισία πρὸ μικροῦ ἰδρυθεῖσα ἀνέπτυσσε δραστηρίως τὰς νέας αὐτῆς πλακτάνας.

Ὅτε ὁ Κολόμβος ἐφιλοξενεῖτο ὑπὸ τῶν Φραγκισκανῶν ἐν τῷ μοναστηρίῳ τῆς Ῥαβιδιῆνης Παναγίας (Santa Maria de la Rabida), μακρὰν τῆς κοσμικῆς τύρβης, ἀφωτιώθη ὄλωσ εἰς τὸν θρησκευτικὸν αὐτοῦ καταρτισμὸν, εἰς τὴν μελέτην τῶν Γραφῶν, καὶ εἰς τὴν σπουδὴν τῶν ἐκκλησιαστικῶν συγγραμμάτων, τῶν ὑπομνηματιστῶν καὶ ἐξηγητῶν, ἐν τῇ βιβλιοθηκῇ τοῦ μοναστηρίου. Ὁλος κατεγόμενος ὑπὸ τῆς ὑψηλῆς αὐτοῦ ιδέας, ἐνόμισεν ὅτι ἀνεκάλυψεν εἰς τὰ ἱερὰ κείμενα τῶν Γραφῶν τὴν πρόρρησιν τῶν μελετωμένων σχεδίων του, ὅτι πολλὰ ῤήσεις τῶν προφητῶν προανήγγελλον τὴν

ὑπαρξίν νέων χωρῶν καὶ βασιλείων (α), εἰς ἀνακα-
λυψίν τῶν ὁποίων ὁ Θεὸς ἠθρόκησεν αὐτὸν νὰ με-
ταχειρισθῆ ὡς ὄργανον. Ὡστε ὁ Κολόμβος ἐκτός
τῶν ἐκ τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς πείρας πορισθεῖσάν
ἀποδείξασαν, ἠρόση καὶ κατὰ τὴν ἐν τῷ Ῥαβιδιθῆ
μεναστῆριῳ διαμονὴν του πορίσματα ὑψηλοτέρης
καὶ θειοτέρης ἀρχῆς.

Βλέπων ὅτι οἱ ἀντίπαλοί του τὸν ἐπολέμουν διὰ
γραφικῶν ῥήσεων ἠθρόθη ἐκυτὸν ἐλκόμενον ὑπὸ ἀ-
καταμάχῃ του τινοςδυνάμεως ἐπὶ ἀντικειμένου οἰκειο-
τάτου καὶ ποθεινοτάτου αὐτοῦ· καὶ παραιτήσας πρὸς
καιρὸν τὴν ἐπιστήμην καὶ τὰς θεωρίας ρήσας χημικῶν
τοὺς γεωγραφικοὺς πίνακας καὶ τὰ σχεδιογραφη-
μικά του ἤρξατο ἐνθουσιωδῶς νὰ τοὺς ἀντικρούη,
ὑποστηρίζων τὴν ὑπόθεσίν του διὰ τῶν ὄπλων ἀ-
πὸ οἱ ἀνταγωνιστῆ τοῦ ἐχρόγησαν αὐτῷ· ἀκο-
λουθῶν δὲ κατὰ πόδας τοὺς ἐναντίους του ἐντός τοῦ
ἰδίου ἐαυτῶν κύκλου, ἀνέλιξε τὰ λαμπρὰ κείμενα
τῶν Γραφῶν καὶ ἠρμήνευσεν τὰς μυστηριώδεις ἐκεί-
νας προφήσεις τῶν προφητῶν, ἃς ἐν ταῖς στιγμαῖς
τοῦ ἐνθουσιασμοῦ του ἐθέλωει ὡς προαγγελίαν τῶν
διανοουμένων μεγάλων ἀνακαλύψεων. Ὁ ἐνθεος ζῆ-
λὸς του τὸν μετεμόρφωσε τότε ἐνώπιον τοῦ ἀκρα-
τηρίου· ἐξεπλάγησαν ἅπαντες ἐκ τοῦ ἀξιωματικοῦ
καὶ ἐπιτακτικοῦ ἦθους, ὅπερ ἐπεφάνητο τότε ἐφ' ὅ
λου αὐτοῦ τοῦ προσώπου· τὸ βλέμμα του ἤστρα-
πτε· τὸ μέτωπόν του εἶχε χαρακτῆρα προφητικόν,
ἢ ἤχηρὰ καὶ γλυκεῖά του φωνὴ εἰπέδεν εἰς τὸν
μυχὸν τῆς ψυχῆς· ἢ διάλεκτός του ἐξυγενίζετο ἐκ
τοῦ μεγέθους τοῦ ἀντικειμένου· ἐν γένει τοσοῦτον ἀ-
καταμάχῃτος ἦτο ὁ λογικὴ καὶ γοητευτικὴ ἢ εὐγλωτ-
τία του, ὥστε πολλοὶ ἐκηρύχθησαν ὑπὲρ τῆς γνώ-
μης του. Μεταξὺ δὲ τούτων ἦτο καὶ ὁ πρῶτος Κα-
θηγητὴς τῆς Θεολογίας ἐν τῷ Ἀγ. Στεφάνῳ, ὁ Δο-
μινικανὸς Διέγος Δέζας, ὅστις ἐπειτα προεχειρίσθη
ἀρχιεπίσκοπος Ἰσπανίας (Σβεβίλλης), τούτέστιν ἐ-
λάθε τὴν θέσιν τοῦ δευτέρου ἐκκλησιαστικοῦ μεγα-
στάου τοῦ Ἰσπανικοῦ κράτους. Ἄνηρ πεπαιδευμέ-
νος δὲν συνεμερίζετο οὐτε τὴν δεσιδαίμονα εὐλά-
θειαν, οὐτε τὴν συμφορὰν τῶν συνεταίρων του·
εἶχε τὴν ἱκανότητα τοῦ διαγιγνώσκειν καὶ ἐκτιμᾶν
τὰς γνώσεις καὶ παρ' ἀνθρώπων μὴ λαβόντι τὰς προσ-
κυούσας τιμὰς καὶ τοὺς τίτλους του. Ἄναλαβὼν
λοιπὸν ὁ Δομινικανὸς οὗτος τὴν ὑπεράσπισιν τοῦ
Κολόμβου, ἔκχεσε τοὺς πρώτους διδασκάλους τοῦ
Πανεπιστημίου θιασώτας τοῦ συστήματος του. Ἄλλ-
οὶ ψοφοδεῖς, οἱ ἀλαζόνες καὶ πείσμονες σχολαστι-
κοὶ εὗρισκαν λίαν τολμηρὸν εἰς ἓνα ναύτην νὰ ἐρίζῃ
ἀπέναντι τῆς γνώμης τοῦ ἱεροῦ Λύγουστίνου καὶ
Νικολάου τοῦ ἐκ Λυρῶν. Ὑπόκαμος μάλιστα ῥῆμα
ἤρξατο διδιδόμενῃ περὶ αἰρετικοῦ τινος Γενουην-
σίου μεταξὺ τοῦ λαοῦ καὶ ἐξ ἅπαντος ὁ Κολόμβος
ἐλάμβανε τὴν τύχην τῶν αἰρετικῶν, ἂν ἄνδρες τινεὶ
τοῦ ἀνωτάτου Κλήρου, ὁ Ἀποστολικὸς πρέσβυς Βαρ-
θολομαῖος Σκανδιανός, ὁ πρῶν ἀντιπρόσωπος τῆς

(α) Μεταξὺ ἄλλων ἐστὶ Ἐρσκιαν Κερ. 60, ἐδῆφ. 8—12, καὶ
Κερ. 66, ἐδῆφ. 18 κξ.

Ῥωμαϊκῆς ἐκκλησίας Ἀντώνιος Γερκαλδίνης μετὰ τοῦ
εὐφυοῦς αὐτοῦ ἀδελφοῦ Ἀλεξάνδρου, οἵτινες παρη-
κολούθησαν ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους τὰς ἐν Σαλα-
μάγκῃ λογομαχίας, ὁ μέγας Καρδινάλιος τῆς Ἰσπανί-
ας, πληροφόρηθαι ὑπ' αὐτῶν περὶ τῆς φύσεως
τῆς συζητούμενης ὑποθέσεως, καὶ μάλιστα ἢ ζῶηρὰ
συμπάθεια τοῦ Διέγου Δέζα, ὑποστηριζομένου καὶ
ὑπὸ τινων προύχοντων, δὲν ἀνεχαίτιζον τὸ ἀποτέ-
λεσμα τῶν βυσσοδομουμένων διαβολῶν, περὶ ὧν
τὸ δικαστήριον τῆς Ἱερᾶς ἐξετάσεως εἶχεν ἤδη προ-
εδομοικῆθαι.

Αἱ συζητήσεις ἀπτόμεναι πολλῶν παρεμπιπτόν-
των ζητημάτων δὲν ἠδύναντο φυσικῶς νὰ λάθωσι
ταχὺ πέρας· διὸ καὶ παρατάθησαν ἐπὶ πολλὸν χρό-
νον. Μετὰ πᾶσαν ἐκθεσίαν τοῦ Κολόμβου συνεκροτεί-
το μυστικῆ συνεδρίασις τοῦ Συλλόγου, ὅπως ἐξε-
λέγη τὴν δύναμιν τῶν ἐπιχειρημάτων καὶ τὸ κῆ-
ρος τῶν ἐπιπερομένων μαγιστριῶν, καὶ προπαρα-
σκευάζει τὰς ἀποκρίσεις καὶ ἀντιρήσεις κατὰ τὴν
προσεχῆ συνεδρίασιν. Καθ' ὅλον τοῦτο τὸ διάστημα
τῶν συνδιασκέψεων, ὁ Κολόμβος ἐφιλοξενεῖτο ἐν
τῇ Μονῇ τοῦ Ἀγ. Στεφάνου παρὰ τοῖς Δομινικα-
νοῖς, οἵτινες γενναίως προσήνεγκον αὐτῷ καὶ κλίην
καὶ τράπεζην καὶ αὐτὰ τῆς ὁδοπορίας τὰ ἐξόδα.

Ἐν τούτοις ἢ Ἀύλῃ, χωρὶς νὰ περιμείνη τὸ τέ-
λος τῶν συνδιασκέψεων, καταλιπούσα τὴν 26 Ἰα-
νουαρίου τοῦ 1487 τὴν Σαλαμάγκαν, ἀπήλθεν εἰς
Ἄνδραλουσίαν. Πρὶν δὲ τοῦ ἐξορᾶν διελύθη καὶ ὁ
Σύλλογος τῶν σοφῶν χωρὶς ν' ἀπορνευθῆ τι ὀρι-
σμένον περὶ τῆς τοῦ Κολόμβου δοξασίας, ἢν ὁμως
ἐνδομύχως κατεδίκαζε παμπήκει ὡς χημικὴν ἢ
ὡς ἀκατόρθωτον. Ὁ Χριστόφορος Κολόμβος λοιπὸν
μετ' ἄλλους ψυχῆς εἶδεν ἢ προεῖδε ματαιούμενας τὰς
ἐλπίδας του· διότι ὅπου ἤλπιδε νὰ εὕρῃ φῶτα, ἐπι-
στῆμην καὶ ἀμεροληψίαν, εὗρε παχυλὴν ἀγνωσίαν,
προλήψεις, σχολαστικότητα καὶ ὑπεροψίαν. Ἄλλὰ εἰ
καὶ αἱ συνεδριάσεις τῆς Σαλαμάγκας δὲν ἀπέληξαν
εἰς εὐάρεστον τι καὶ ὀριστικὸν ἀποτέλεσμα, συνετέ-
λεσαν ὁμως οὐχ ἥκιστα εἰς τὸ νὰ ἀποδειχθῇ ἢ πολυ-
μάθεια, ἢ ἐπιστήμη καὶ ὁ γιγαντώδης σκοπὸς τοῦ Κο-
λόμβου. Ἡ αὐλή, ἢν πανταχοῦ παρεκολούθει εἰς τὰς
στρατιωτικὰς αὐτῆς περιπλανήσεις, ἤρξατο θεωροῦ-
σα τὸν ξένον τοῦτον μετὰ τινος τιμῆς καὶ ἰδιαιτέ-
ρας φροντίδος. Καὶ δὲν διέπραττον μὲν τι οἱ περὶ
τὸν βασιλέα, οὐδὲ ἀνελάμβανον ὑποχρεωτικῶς τὴν
ἐκτέλεσιν τῶν προτάσεών του, μὲγάλως ὁμως ἠύ-
χριστοῦντο κατὰ πᾶσαν εὐκαιρίαν πυνθανόμενοι
καὶ συνδιαλεγόμενοι περὶ τῶν σχεδίων του. Καὶ
αὐτὸς ὁ Φερδινάνδος, καὶ τοῖ ἀποποιοούμενος νὰ δια-
κινδυνεύσῃ τὸ ἐλάχιστον ἀργύριον, ἐθώπευεν ὁμως
ὡς ὄνειρον χρυσοῦν τὴν περὶ ἀγνώστων χωρῶν ἰ-
δέαν παρὰ τὰς ἐσχάτιας τῶν Ἰνδιῶν, τόπου τῶν
ἀρωμάτων, τῶν πολυτίμων ὀρυκτῶν καὶ τῶν ἀδα-
μάτων.

Αἱ κατὰ τῶν Μαυριτανῶν παρεμπροσθεῖσαι ἐκ-
στρατεῖαι, καθ' ἃς συνῶδευσεν τοὺς Βασιλεῖς, ὡς
πνευματικῶς αὐτῶν, καὶ ὁ Φερνάνδος Ταλαυέρης, ὁ
Πρόεδρος τῆς σοφῆς Σαλαμάγκας, ἢ πολιορχία τῆς

Μαλαγκῆς καὶ Βάζης, οἱ ἐπελθόντες γάμοι τῆς Ἰν-
φάντης μετὰ τοῦ ἐπιδοξοῦ διαδόχου τῆς Πορτογα-
λίας, ταῦτα πάντα ἀνέδωκον ἐπ' ὀρίστον τὴν σύν-
ταξιν καὶ κοινοποίησιν τῶν πρακτικῶν τοῦ σοφοῦ
συνεδρίου. Ὁ Κολόμβος γινώσκων ὅτι ἢ Ἰσαβέλλα
οὐδόλως θέλει ἠτυχᾶσαι πρὶν ἢ ἢ Γρενάδα, τὸ τε-
λευταῖον τοῦτο προπύργιον τοῦ Ἰσλαμισμού, ὑπο-
κύφη εἰς τὴν κυριαρχίαν τοῦ Σταυροῦ, δὲν ἤθελε
νὰ περιμείνη τὰς προετοιμασίας νέου πολέμου, οὐ
τὸ τέρας ἦν ἀδύνατον νὰ προῖθῃ ἐν τῷ ἀδύλῳ καὶ
ἀτεμακάρτῳ μέλλοντι. Ὅθεν ἐθεώρησεν ἀναγκαῖον νὰ
ἐπαναλάβῃ καὶ πάλιν τὰς προσπάθει· του παρὰ τῷ
Βασιλεῖ, καὶ ἀείρον πᾶσαν πρόθεσιν νὰ ζητήσῃ τὴν
τελευταίαν ἀπάντησιν αὐτοῦ. Διὰ τῶν ἰσχυρῶν λοι-
πὸν καὶ ἀφωσιωμένων εἰς τὴν ιδέαν αὐτοῦ φίλων
ἐπέτυχε νὰ διαταχθῇ ἢ ἐκ νέου συγκάλεσις τοῦ
Συλλόγου τῶν σοφῶν ἵνα ἐκδώσῃ τὸ τελεσίγραφόν
του ἐπὶ τῶν συζητήσεων τοῦ συστήματος τοῦ Κο-
λόμβου. Ὁ Φερνάνδος Ταλαυέρης, ἢν ἐπίσκοπος
Αὐλίας, προήδρευσε καὶ πάλιν τῆς συνελεύσεως, συγ-
κροτηθεῖσας κατὰ τὸν χειμῶνα τοῦ 1491. Μετὰ
τινας δὲ συσκέψεις ἅπαντα τὰ μέλη τοῦ Συλλόγου,
προεξάρχοντος τοῦ προέδρου, ἀμειλίχτου ἐχθροῦ
τῶν νεωτερισμῶν τοῦ Κολόμβου, ἐκήρυξαν παμπή-
κει ὅτι τὸ συζητηθὲν σχέδιον ἐστηρίζετο ἐπὶ ψευ-
δοῦς καὶ φαντασιώδους βάσεως, καὶ ὅτι ὁ θεμελιω-
τῆς αὐτοῦ ὑπεστήριξεν ὡς ἀλήθειαν ὅ,τι ἦτο ἀπο-
λύτως ἀδύνατον.

Μετὰ τόσα ἔτη δουλικῆς προσδοκίας, μετὰ το-
σούτας καρτερικὰς ἐνεργείας, καὶ τοσαύτας ἐλπίδας
σφαλείσας, ἢ ἀπόκρισις αὐτῆ πάντα ἄλλον νοῦν ἢ
τὸν τοῦ Κολόμβου ἤθελε καταπλήθει καὶ ἀποναρ-
κώσει. Οὗτος ὁμως συνεσθῆεις εἰς τὰς στερήσεις,
εἰς τοὺς ἐμπειγμούς, εἰς τὰς περιφρονήσεις τῆς ἀ-
λαζόνος ἀμαθείας ὑπέμεινε μετὰ στωϊκότητος καὶ
ταύτην τὴν νέαν ἀποτυχίαν. Ἀκάματος δὲ καὶ ἐ-
πίμονος ὡς ἄχρι τούδε, ἤρξατο ἀναζητῶν νέους πό-
ρους καὶ νέκ μέσα πρὸς πραγματοποίησιν τῆς κα-
τακυριεύσεως αὐτῶν ιδέας.

[Κατὰ τὸ Γαλλικόν,]
Ἰπὸ Γ. Α. ΑΡΙΣΤΕΙΛΙΟΥ.

Ο ΔΙΠΛΟΥΣ ΠΗΠΟΤΗΣ.

—ooo—

Τί ἄρα τοσοῦτον τὴν ζανθὴν Ἐλένην λυπεῖ; Τί
κάμει καθημένη παράμερα, τὴν κεφαλὴν στρεφί-
σα ἐπὶ τῆς χειρὸς καὶ τὸν ἀγκῶνα ἐπὶ τοῦ γόνα-
τος, σκυθρωποτέρα καὶ τῆς ἀπελπισίας, ὠχρότερα
καὶ τοῦ ἀλαθαστρίνου ἀγάλατος τοῦ κλαίοντος
ἐπὶ τάφου;
Ἄδρην δάκρυ κυλᾷ ἀπὸ τοῦ κανθοῦ τῶν βλεφάρ-
ων ἐπὶ τοῦ χνοῦς τῆς παριᾶς τῆς, καὶ εἶναι μὲν

ἐν μόνον, ἀλλ' οὐδέποτε στρηαύει· καὶ ὡς ὁ στα-
λάζων ἀπὸ βράχου σταγῶν τοῦ ὕδατος φθεῖραι μὲ-
χρι τέλους τὴν πέτραν, οὕτω τὸ ἐν ἐκείνο δάκρυ,
πίπτον ἀενάως ἀπὸ τῶν ὀρθαλιῶν ἐπὶ τῆς καρδίας
τῆς, κατατῆκε αὐτήν.

Ἐλένη, ζανθὴ Ἐλένη! δὲν πιστεύεις πλέον εἰς τὸν
Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν Σωτῆρα ἡμῶν; Ἀμφιβάλλεις περὶ
τῆς ἀγαθότητος τῆς ἀειπαρθένου Μαρίας; διατί
φέρεις ἀκαταπαύστως εἰς τὰς πλευράς σου τὰς κη-
τίσγους καὶ διαφραεῖς χειρᾶς σου; Θά γείνης μετ'
ὀλίγον μήτηρ· δὲν ἦτο τοῦτο ὁ σφοδρότερος πό-
θος σου; Ὁ εὐγενὴς σύζυγός σου, ὁ κόμης Λοδδὸργ,
ἐταξε μὲγχι ἀργυροῦν ἀρτοφόριον καὶ ἱερὸν ποτήριον
ἐκ καθαρωτάτου χρυσοῦ εἰς τὸν Ἀγ. Ἐλευθέριον
ἐν τῷ δώσῃς υἱόν.

Ἄλλὰ φεῦ! τῆς δυστυχούς Ἐλένης τὴν καρδίαν
δικαπερῶσι τὰ ἐπὶ τῆς ζήτη τῆς λύπης· τρομαρὸν μυ-
στήριον πιέζει τὴν ψυχὴν τῆς. Πρὸ τινων ἡμερῶν,
ξένος τις ἦλθεν εἰς τὴν ἐπαυλίαν. Ὁ καιρὸς τὴν νύ-
κτα ἐκείνην ἦτον ἀπαίσιος· οἱ πύργοι ἐτρύζον, οἱ ἀ-
νεμοδείκται συνεταράσσοντο· τὸ πῦρ ἀνείρπεν εἰς
τὴν ἐστίαν, καὶ ὁ ἀνεμος ἐπληττε τὰ παράθυρα ὡς
ὄγκλος τις ζητῶν νὰ εἰσέλθῃ.

Ὁ ξένος ἦτον ὠραίος ὡς ἄγγελος, ἀλλ' ὡς ἄγ-
γελος πεπτωκόσ· ὑπεμειδία γλυκῆ καὶ ἐβλεπε γλυ-
κύτερα, καὶ ὅμως τὸ βλέμμα, τὸ μειδίαμα ἐκείνο
σ' ἐπάγοναν, καὶ σ' ἐνέπνεον τὸν τρόμον, ὃν αἰσθά-
νεταί τις κύπτων ἐπὶ ἀδύσσου. Χάρις ἀπαίσια, ἀ-
διχορορία ὑπουλος ὡς ἢ τοῦ ἐνδεδυμένου τὸ θυμᾶ
του τίγρεις συνῶδευσεν πάντα αὐτοῦ τὰ κινήματα·
ἔβελγεν ὡς θέλγει ὁ ὄφις ὁ διὰ τοῦ βλέμματος τὸ
πτηνὸν γοητεύων.

Ὁ ξένος οὗτος ἦτο μουσώδης· ἢ δὲ μελαγχροῦς
ὄψις του ἀπεθελάνυσεν ὅτι εἶχεν ἐπισκευθῆ καὶ ἄλλας
χώρας. Ἐλεγε δὲ ὅτι ἤρχετο ἀπὸ τὰ βάλθῃ τῆς
Βοεμίας, καὶ ἐζήτει αὐτοῦν μίαν μόνην νύκτα.

Ἄλλ' οὐ μόνον ἐκείνην τὴν νύκτα, ἀλλὰ καὶ πολ-
λάς ἄλλας ἡμέρας καὶ νύκτας ἐμεινε· διότι ἢ θέλλε
ἐμκίνοτο, καὶ ἢ γρηκεῖ ἐπαυλίς ἐπλανᾶτο ἐκ θεμε-
λίων, ὡς εἰ ἐπρησπᾶθει ἢ καταγίγς νὰ ἀνασπᾶσῃ αὐ-
τὴν πρόβριζον, καὶ νὰ βίψῃ τὰς ἐπάλλξεις τῆς εἰς τὰ
ἀφρίζοντα κύματα τοῦ χειμᾶρου.

Διὰ νὰ διασκεδᾶσῃ δὲ τὰς ὥρας ταύτας τῆς ἀρ-
γίας, ἐψάλλε παράδοξα ᾄσματα, ἅτινα συνετάρασσον
τὴν καρδίαν καὶ ἐγένων λογισμοὺς σφικτώδεις· ἐνό-
ση δὲ ἐψάλλε, κήρχε μέλας καὶ στίλβων ἐκἀθήτο
ἐπὶ τοῦ ὄμου του, ἐκρούε τὸν ρυθμὸν μετ' ὁ κατά-
μυρον ράμφο; του, καὶ ἐφαίνετο ἐπικροτῶν διὰ τῆς
κινήσεως τῶν πεταρύγων του. Ἡ δὲ Ἐλένη ἢ ὠχρὸν
ὡς ὁ κρίνος εἰς τὸ φῶς τῆς σελήνης, ἢ ἤρυρῖκ ὡς τὰ
ρόδα τῆς αὐγῆς, καὶ ἐβυθίζετο ἐκκελυμένη, ἡμιθα-
νή; μεθύουσα, ὡς εἰ εἶχεν ἀναπνεύσῃ ὀλίσθριον ἀ-
ρωμα ἄνθεων, εἰς τὸ βάλθῃ τῆς ἀνάκλιτρον.

Τέλος ὁ μουσικὸς ἀνεχώρησεν ὑπομειδιᾶσαντος
τοῦ οὐρανοῦ. Πλὴν ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἢ ὠ-
ραία Ἐλένη κλαῖει ἀδικόπως εἰς τὴν γωνίαν τοῦ
παρθύρου.

Ἡ Ἐλένη εἶναι μήτηρ ἔχουσα ὄρχειον παιδίον κκ-

τάλευκον και ροδόχρουν. Ο γέρων κόμης Λοδβρόγ παρήγγειλε να κατασκευασθῶσι μεγαλοπρεπῶς τὸ τε ἀρτοποιίον και τὸ ἱερὸν διασκοπότηρον. Και τὸ μὲν παιδίον εἶναι κατάλευκον και ροδόχρουν, ἀλλ' ἔχει τὸ μελάνον βλέμμα τοῦ ξένου. Ὡ ταλαίπωρος Ἑλένη! διατί ἠτένισες τοσοῦτον τὸν ξένον και τὴν λύραν και τὸν στίλβοντα κόρακά του; Και ὁ μὲν ἱερεὺς ἐβάπτισε τὸ παιδίον και ὠνόμαξεν αὐτὸ α' Ὁλοῦφ, ὁ δὲ μάγος ἀνέβη εἰς τὸν ὑψηλότερον πύργον ἵνα προῖδῃ τὴν μοῖραν του.

Ὁ καιρὸς ἦτον καθρὸς και ψυχρὸς ὡς σιαγῶν λυγρὸς ἐχούσης ὀδόντας ὄζεις και λευκοὺς, ἡ χιονοσκεπῆς τοῦ ὄρους κορυφή, ἔδρανε τὸ κράσπεδον τοῦ οὐρανοῦ· οἱ ἀστέρες μεγάλοι και ὠχροὶ ἔλαμπον ὡς ἤλιοι ἀργυροῖ.

Ὁ μάγος καταμετρῶν τὸ ὕψος, παρατηρεῖ τὸ ἔτος, τὴν ἡμέραν και τὸ λεπτόν κάμνει μακροὺς ὑπολογισμοὺς με μελάνον ἐρυθρὸν, ἐπὶ μακρᾶς περιγμηγῆς κεκαλυμμένης με ἱερογλυφικὰ σημεῖα. Εἶτα ἐπανέγχεται εἰς τὸν θάλαμόν του, και ἀναδύεται πάλιν εἰς τὸ δῶμα και ὅμως δὲν ἠπατήθη κατά τοὺς ὑπολογισμοὺς του· ὁ ὄρισμός του εἶναι ἀκριβὴς ὡς ἡ πλάστιγξ τοῦ ἀδελφάντου· ἀλλὰ και πάλιν ἐπαναλαμβάνει και πείθεται ὅτι δὲν ἐλανθίσθη.

Ὁ μικρὸς κόμης Ὁλοῦφ ἔχει διπλοῦν ἀστέρα, ἓνα πράσινον και ἓνα ἐρυθρόν, πράσινον μὲν ὡς ἡ ἐλπίς, ἐρυθρόν δὲ ὡς ὁ ἄδης· τὸν μὲν εὐμενῆ, τὸν δὲ δυσμενῆ. Ἠκούσθη ποτὲ νὰ ἔχῃ παιδίον διπλοῦν ἀστέρα;

Σοβαρὸς λοιπὸν ἦλθεν εἰς τὸν κοιτώνα τῆς λεγῶ ὁ μάντης, και διασχίζων τὸ μακρὸν γένειόν του διὰ τῆς ἰσχνῆς του χειρὸς, εἶπε·

— Κόμισσα Ἑλένη, και σὺς κόμη Λοδβρόγ, δύο δυνάμεις ἐπεστάτησαν εἰς τὴν γέννησιν τοῦ περιλημένου υἱοῦ σας· ἡ μὲν καλὴ, ἡ δὲ κακὴ· διὰ τοῦτο ἔχει δύο ἀστέρας πράσινον και ἐρυθρόν. Ὑπόκειται ἄρα εἰς διπλὴν ἐπιβροήν, δηλαδή θὰ γείνη ἡ εὐτυχὴς ἡ δυστυχὴς, ἴσως δὲ και τὰ δύο συνάμα, τοῦτο δὲν τὸ γνωρίζω.

Ὁ Λοδβρόγ ἀπεκρίθη εἰς τὸν μάντην· — Ὁ πράσινος ἀστὴρ θὰ ὑπερνηκίση. Ἀλλ' ἡ Ἑλένη φοβουμένη μήπως νικήσῃ ὁ ἐρυθρὸς, πάλιν ἐπέβριψε τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τῆς χειρὸς, τὸν ἀγκῶνα ἐπὶ τοῦ γόνατος, και ἤρχισε νὰ κλαίῃ εἰς τὴν γωνίαν τοῦ παραθύρου. Ἀφοῦ ἐθήληζε τὸ τέκνον της, ἡ μόνη της διασκεδάσις ἦτο νὰ βλέπῃ διὰ τῶν ὑέλων τὴν γῆνα πίπτουσαν ταχεῖαν και πυκνὴν, ὡς ἂν ἐμάδιζε τις εἰς τὸν οὐρανὸν τὰ λευκὰ πτερὰ τῶν ἀγγέλων, και τῶν Χερουβεὶμ.

Ἐνίστε κόραξ κρώζων και ἀποτινάσσων τὴν ἀργυροειδῆ ἐκείνην κόριν διεβίαινε πρὸ τοῦ παραθύρου, και ἀνεθυμίξεν εἰς τὴν Ἑλένην τὸν κόρακα ὅστις ἐκάλητο πάντοτε ἐπὶ τοῦ ὠμου τοῦ ἔχοντος τὸ μὲν βλέμμα γλυκὺ ὡς ἡ τίγρις, τὸ δὲ μειδίημα γοητευτικὸν ὡς ἡ ἔχιδνα.

Παράδοξον παιδίον ἦτον ὁ νέος Ὁλοῦφ· ἐφαίνετο ὡσεὶ ἐντὸς τοῦ λευκοῦ και ροδόχρου δερμάτος του, ἦσαν δύο παιδία χαρακτῆρος ὅπως ἀντιθέτου. Και

ποτὲ μὲν ἦτο καλὸς ὡς ἄγγελος, ποτὲ δὲ κακὸς ὡς δαίμων· ἔδρανε τὸ στήθος τῆς μητρὸς του, και κατέσχιζε διὰ τῶν ὀνύχων τὸ πρόσωπον τῆς τροφῆς του.

Ἀλλ' ὁ γέρων κόμης γελῶν ὑπὸ τὸν μύστακά του ἔλεγε ὅτι ὁ Ὁλοῦφ θὰ γείνη καλὸς στρατιώτης, και ὅτι ἔχει βροπὰς πολεμικᾶς. Βέβαιον ὅμως εἶναι ὅτι τὸ παιδίον ἦτον ἀνυπόφορον· ποτὲ μὲν ἔκλαιε, ποτὲ δὲ ἐγέλα· ἦτον ἰδιότροπον ὡς ἡ σελήνη, και ἄστατον ὡς ἡ γυνὴ· ὑπήγεινε, ἤρχετο και ἐπέτετο αἰφνιδίως ἀνευ λόγου προφανοῦς· ἐγκατέλειπεν ὅτι εἶχεν ἐπιχειρήσει, και ἐνῶ ἐθιρούθει και ἐπαράττατο ἔμμενε διαμιάς ἀκίνητον και σιωπηλόν. Παλλάκις και μόνον συνδιελέγετο μετ' ἀράτου ὄντος· και ἂν τις τὸ ἥρώτα τὸ αἷτιον τῆς τοιαύτης ἀνησυχίας και μεταβολῆς, ἀπεκρίνετο ὅτι ὁ ἐρυθρὸς ἀστὴρ τὸ πειράζει. Ὅσῳ δὲ ἐπροχώρει τὴν ἡλικίαν τόσοσιν ὁ χαρακτῆρ του καθίστατο ἀνεξήγητος· ἡ φυσιογνωμία του, ὅτε ἐγένετο δεκαπενταετής, ἀνεκὴ ἐντελῶς ὠραία, εἶχεν ὅμως ἀλλόκοτον τινα ἔκφρασιν· ἦτο ξανθὸν ὡς ἡ μήτηρ του και εἶχεν ὅλους τοὺς χαρακτῆρας τῶν κατοίκων τῆς ἄρκτου· ἀλλ' ὑπὸ τὸ μέτωπόν του, τὸ ἔχον τὴν λευκότητα τῆς χιόνος ἦν οὔτε τοῦ κυνηγοῦ οἱ πόδες, οὔτε τῆς ἄρκτου τὰ βήματα· δὲν ἐκλήιδωσαν εἰσέτι ὑπὸ μέτωπον οἰκίον εἰς τὸ ἀρχαῖον γένος τῶν Λοδβρόγ, λάμπει ὀφθαλμὸς ὑπὸ μακρῶν και μελάνων προστατευόμενος βλεφαρίδων, ὀφθαλμὸς κατάμυρος ἐκτοξεύων τὰς φλόγας τῶν Ἰταλικῶν παθῶν, βλέμμα μαλακόν, τρυχρὸν συνάμα και γλυκὺ ὡς τὸ τοῦ μουσουργοῦ τῆς Βοεμίας.

Τὰ λόγια εἶναι περὶ ὄντα, ἀλλὰ ταχύτερα αὐτῶν πετῶσι τὰ ἔτη! Ἡ Ἑλένη ἀναπύεται σήμερον ὑπὸ τοὺς σκοτεινοὺς θόλους τοῦ κοιμητηρίου τῶν Λοδβρόγ πλησίον τοῦ γέροντος κόμητος μειδιδῶντος ἐντὸς τοῦ τάφου, διότι τὸ ὄνομά του δὲν θέλει ἀπολεσθῆ· πλὴν τοσοῦτον ἦτον ἤδη ὠχρὰ, ὥστε ὁ θάνατος πολὺ δὲν τὴν ἠλλοίωσεν. Ἐπὶ τοῦ μνήματός της καίται ὠραῖον ἀγαλμα τὰς χεῖρας ἔχον ἠνωμένας, και τοὺς πόδας ἐπὶ μαρμαρίνης κυνὸς πιστῆς συντρόφου τῶν τεθνεώτων. Τί εἶπεν ἡ Ἑλένη κατά τὴν τελευταίαν τοῦ βίου της ὥραν οὐδεὶς γνωρίζει· ἀλλ' ὁ ἱερεὺς ὅστις τὴν ἐξωμολόγησεν, ἐγένετο ὠχρότερος και αὐτῆς τῆς ψυχροχρῶστος.

Ὁ Ὁλοῦφ, ὁ ξανθὸς και μελαγχρὸς τῆς Ἑλένης υἱός, εἶναι σήμερον εἰκοσαετής· εἶναι ἀριστος καθ' ὅλα τὰ γυμνάσια. Οὐδεὶς εἶναι τοξότης ἐπιτηδειότερος του· σχίζει διὰ τοῦ βέλους και αὐτὸ τὸ βῆλος τὸ τρέμον εἰσέτι ὡς ἄρτι ἐμπαγὴν εἰς τοῦ σκοποῦ τὸ κέντρον, και ἀνευ περνηστῆρων ἢ χαλινῶν δαμάζει τοὺς ἀγριωτέρους ἵππους.

Οὐδέποτε ἐστράψεν εἰς μάτην τὸ βλέμμα εἰς γυναῖκα· ἀλλ' οὐδεμία ἐξ ὄσων τὸν ἠγάπησαν ὑπῆρξεν εὐτυχὴς· ἡ ὀλεθρία τοῦ χαρακτῆρος του ἀστασία καθιστᾷ ἀδύνατον πᾶσαν μεταξὺ αὐτοῦ και γυναικὸς εὐτυχίαν, διότι τὸ μὲν ἡμισυ αὐτοῦ αἰσθάνεται ἔρωτα τὸ δὲ ἄλλο ἡμισυ μῖσος. Και ποτὲ μὲν ὑπερέχει ὁ πράσινος ἀστὴρ, ποτὲ δὲ ὁ ἐρυθρὸς. Τὴν μὲν μίαν ἡμέραν λέγει· « Ὡ λευκὴ παρθένε τῆς

ἄρκτου, σπινθηροβολοῦσαι και ἄσπιλοι ὡς οἱ πάγοι τοῦ πόλου· κόρασι ὀφθαλμῶν λάμπουσαι ὡς τὸ φῶς τῆς σελήνης· παρειαὶ ἔχουσαι τὰ δροσερὰ τοῦ βορείου σέλατος χρώματα! » Τὴν δὲ ἄλλην ἀναφωνεῖ· « Ὡ κόρασι τῆς Ἰταλίας, κεχρυσωμένοι ὑπὸ τοῦ ἡλίου και ξανθοὶ ὡς τὰ μῆλα τῶν Ἑσπερίδων, καρδίαι φλογεραὶ εἰς τὴν γάλκιναν. » Και τὸ λυπηρότερον πάντων εἶναι ὅτι εἰς ἀμφοτέρους του τὰς ἐκφωνήσεις εἶναι εἰλικρινές. Φεῦ! δυστυχεῖς, ἀπληπισμένοι και θλιβεραὶ σκιαὶ, οὔτε κἂν τὸν μέμφεσθε, διότι γνωρίζετε ὅτι εἶναι και ὑμῶν δυστυχέστερος· ἡ καρδία του εἶναι πεδίον ἀδικόπως καταπατούμενον ὑπὸ δύο ἀγνωστων ἀθλητῶν, ὧν ἕκαστος, ὡς εἰς τὴν πάλιν τοῦ Ἰακώβ και τοῦ ἀγγέλου, ζητεῖ ν' ἀποζητήσῃ τὸν πόδα τοῦ ἀντιπάλου του.

Ἐὰν ὑπάγῃ τις εἰς τὸ νεκροταφεῖον, θὰ εὔρη ὑπὸ τὰ πράσινα ἀλλὰ θρηνοῦντα φύλλα πολλὰ μνημεῖα ἔρημα, ἐφ' ὧν μόνη ἡ δρόσος τῆς αὐγῆς διαχέει τὰ δάκρυά της. Ἐνταῦθα καίται και ἡ Εἰρήνη, και ἡ Κοραλία και ἡ Σοφία!

Ἡμέραν τινὰ ὁ Ὁλοῦφ κράζει Διέτριγον τὸν πιστὸν ἵπποκόμον του, και προστάζει αὐτὸν νὰ ἐτοιμάσῃ τὸν ἵππον του.

— Δὲν βλέπετε, κύριε, πῶς πίπτει ἡ χιών, πῶς ὁ ἀνεμος συρίζει και λιγυρίζει μέχρι τῆς γῆς τῶν κυπαρίσων τὰς κορυφάς; δὲν ἀκούετε ὠρυόμενους τοὺς λύκους ἀπὸ τὴν πείναν και βελαζούσας τὰς δορκάδας;

— Διέτριγε, πιστὲ και καλὲ ἵπποκόμε! θὰ ἀποταινάξω τὴν χιόναν ὡς τὴν κόριν τὴν ἐπὶ τοῦ μανδύου καθήμενην· θὰ περάσω ὑπὸ τὴν ἀψίδα τῶν κυπαρίσων κλίνων ὀλίγον τὸ πτερόν τῆς περιεφρακίας μου· ὡς πρὸς δὲ τοὺς λύκους οἱ ὄνυχές των θὰ συντριβοῦν ἐπὶ τῆς πανοπλίας μου, και διὰ τῆς αἰχμῆς τοῦ ξίφους μου σιάπτων τοὺς πάγους θ' ἀποκαλύψω εἰς τὴν δυστυχεῖ δορκάδα, ἣτις στενάζει και κλαίει, τὴν δροσερὰν και ἀνθισμένην χλόην, ἣν δὲν δύναται μόνη νὰ φθάσῃ.

Ἀναχωρεῖ λοιπὸν ὁ Κόμης Ὁλοῦφ τοῦ Λοδβρόγ ἐπὶ τοῦ ὠραίου του ἵππου, συνοδευόμενος ὑπὸ δύο γιγαντείων κυνῶν, ὅπως συνεντευχθῆ μετὰ τινος νέας, ἣτις κύπτουσα ἴσως τὴν ὥραν ταύτην, με ὄλον τὸ ψῦχος και τὴν χιόναν, ἀπὸ τὰ ὕψη τοῦ πύργου της, προσπαθεῖ ν' ἀνακαλύψῃ μετὰ τῆς λευκῆς πεδιάδος τὴν περιεφρακίαν τοῦ νέου ἵππου.

Ὁ Ὁλοῦφ ἀναδύει τὸν βουκέφαλον αὐτοῦ, οὗ τινος σχίζει τὰς πλευρὰς διὰ τῶν περνηστῆρων του, προχωρεῖ εἰς τὴν πεδιάδα και διέρχεται τὴν λίμνην, ἣν τὸ ψῦχος μετέβαλεν εἰς πάγον, ὑπὸ τὸν ὅποιον οἱ ἰχθεῖς μένουσι δέσμιοι, ἀνοικτὰς ἔχοντες τὰς πτερυγίδας ὡς ἀπολελιθωμένοι. Τὰ τέσσαρα πέταλα τοῦ ἵππου ὄντα ὀδοντωτὰ δάκνουσι στερεὰ τὴν σκληρὰν ἐπιφάνειαν· ὁμίχλη προερχομένη ἐκ τοῦ ἰδρώτος τῆς πνοῆς του τὸν περικυκλῶνει και τὸν ἀκολουθεῖ, ὡς εἰ ἐκάλπαζεν ἐντὸς νέφους. Οἱ δύο κύνες φυσῶσιν ἐκατέρωθεν τοῦ κυρίου των διὰ τῶν καθημαγμένων μυκτῆρων των μακρὰς σειρὰς καπνοῦ ὡς θορία μυθιάδη.

Ἰδοὺ τὸ δάσος τῶν πευκῶν αἵτινες τείνουσι τοὺς κεκαλυμμένους ὑπὸ λευκῶν κρυστάλλων βραχιονιάς των· τὸ βάρος τῆς χιόνος λιγυρίζει τὰς νεωτέρους και μάλλον τρυφεράς, και καθιστᾷ αὐτὰς ὡς θόλους ἀργυροῦς. Ὁ τρόμος κατοικεῖ εἰς τὸ δάσος ταῦτο, ὅπου οἱ βράχοι λαμβάνουσι μορφὰς τερατώδεις, ὅπου πᾶν δένδρον φαίνεται κλύπτων εἰς τὴν ῥίζαν του φαλεῖαν παγωμένων δρακόντων. Ἀλλ' ὁ Ὁλοῦφ δὲν γνωρίζει τὸν τρόμον. Ἡ ὁδὸς γένεται στενότερα καθόσον προχωρεῖ, αἱ πεῦκαι συμπλέκουσιν ἀναποσπάτως τοὺς θρηνώδεις κλάδους των, ὥτε σπανίως δι' ἀνοικτῶν τινων μερῶν φαίνεται ἡ σειρὰ τῶν χιονοσκεπᾶστων λόφων, οἵτινες ὡς λευκὰ κύματα λάμπουσιν ὑπὸ τὸν μέλανα και ζοφερόν οὐρανόν.

Ἀλλ' εὐτυχῶς ὁ ἵππος του εἶναι βωμαλέος, ὥστε και γίγαντα ἠδύνατο νὰ φέρῃ χωρὶς νὰ καμφθῆ. Οὐδὲν πρόσκομμα τὸν ἐμποδίζει, ὑπερπηδᾷ και βράχους και τέματα, και ἐνίστε ἀποσπᾷ ἀπὸ τὰ ὑπὸ τὴν χιόναν χαλίγια σπινθηρὰς εὐθὺς σθεννυμένους.

— Ἐμπρός, Μαυρὲ μου, θάρρος! δὲν ἔχεις πλέον νὰ διαβῆς παρὰ μικρὰν κοιλάδα και δάσος ὠραία χεῖρ θὰ χιδεύσῃ τὴν στίλβουσαν χαιτήν σου, και εἰς σταῦλον θερμὸν θὰ φάγῃς κριθὴν και ἄχυρον ὅσον θέλεις.

Ὡ! πόσον ὠραῖον τὸ δάσος τοῦτο! ὅλοι οἱ κλωῆνες εἶναι κεκαλυμμένοι με χλαμύδα πάχνης, και οἱ μικρότεροι φαίνονται ὡς ἐζωγραφημένοι με λευκὰ χρώματα ἐντὸς τῆς μελαίνης ἀτμοσφαιρας· ὁμοιάζουσι μέγα κίνιστρον συρματόπλεκτον, σπῆλαιον πλήρες σχλακτιτῶν. Αἱ ἀποκλαδώσεις και τὰ ἀλλόκοτα ἄνθη δι' ὧν ὁ παγετὸς καλύπτει τὰς ὑέλους τῶν παραθύρων, δὲν παριστῶσι σχήματα πλέον περιπελεγμένα ἢ ποικιλοτέρᾳ.

— Κύριε Ὁλοῦφ, πόσον ἤρρησες! ἐροθήθην μήπως ἡ ἄρκτος τοῦ βουνοῦ ἔκλεισε τὸν δρόμον σου, ἢ μήπως αἱ νηριίδες σ' ἐπροσκάλεσαν νὰ χορεύσῃς, εἶπεν ἡ νέα καθίσασα τὸν Ὁλοῦφ ἐπὶ μεγάλου ἀνακλίντρον ἐκ δρυὸς πλησίον τῆς ἐστίας. Ἀλλὰ διατί ἤλθες ἔχων σύντροφον; ἐροθήθης νὰ περάσῃς μόνος τὸ δάσος;

— Περὶ τίνος συντρόφου λαλεῖς, τῆς ψυχῆς μου ψυχῆ; ἠρώτησεν ἐκστατικὸς ὁ Ὁλοῦφ.

— Περὶ τοῦ ἵππου τοῦ ἐρυθροῦ ἀστέρος, τὸν ὅποιον ἔχεις ἀεννάως μαζὴ σου, ἐκείνου ὁ ὅποιος ἐγεννήθη διὰ τοῦ βλέμματος τοῦ Βοεμοῦ μουσικοῦ. Ἀκαλλάχθῃτι ἀπὸ αὐτὸν ἂν θέλῃς ν' ἀκούσω τὰς προτάσεις σου· διότι δὲν θὰ συγκατανεύσω ποτὲ νὰ γείνω σύζυγος δύο ἀνδρῶν.

Εἰς μάτην ἐπροσπάθησε νὰ τὴν μεταπεισῇ ὁ Ὁλοῦφ· ἡ νέα δὲν τῷ ἐπέτρεψεν οὔτε τὸν μικρὸν της δάκτυλον νὰ ἐγγίσῃ. Ἀνεχώρησε λοιπὸν περιλυπος και σταθερὰν ἔχων ἀπόφασιν νὰ καταπολεμήσῃ τὸν ἵππότην τοῦ ἐρυθροῦ ἀστέρος ἂν τὸν ἀπῆντα.

Μ' ὄλην τὴν αὐστηρὰν τῆς νέας ὑπόδοχὴν ὁ Ὁλοῦφ ἐπανῆλθε και τὴν ἐπαύριον εἰς τὴν ὁδὸν τὴν φέρουσαν εἰς τὴν ἐπαυλίαν της· οἱ ἐρώντες δὲν ἀπελπίζονται εὐκόλως. Καθ' ὁδὸν δὲ ἔλεγε καθ' ἑαυτὸν·

« Η κλή μου βεβαίως είναι τρελή; τί έννοει με ίππότην του έρυθρού άστέρος; »

« Η θύελλα ήτο σφοδρότατη, ή χιών περιδινουμένη συνέχεε την γήν μετά του ούρανού. Σπείρα κοράκων, μέλας τας ύλακας των δύο κυνών, περιεφέρετο άπαισίως; ύπερ την περικεραλαίαν του Όλουφ. Πρώτος δέ αυτών έπέτα ο στιλπνός κόραξ, όστις εκάθητο άλλοτε επί του ώμου του μουσικού.

Αίφνης μένουσιν ακίνητοι οι δύο κύνες, και διά των ελαστικών μυκτήρων των αναρρόφώσιν ανησυχώς τον άέρα, προκισθάνόμενοι την παρουσίαν έχθρου. Δέν είναι δέ ο έχθρός αλώπηξ ή λύκος; λύκος ή αλώπηξ θά ήτο μίχ μόνη δακνιά εις τους μεγαθύμους αυτούς κύνας.

Κρότος βημάτων άκούεται, και μετ' ου πολύ κατά την καμπήν τής όδοϋ παρουσιάζεσθαι ίππότης ανακλίνων μεγαλόσωμον ίππον και ύπό δύο άκολουθούμενος γιγνχτιαίων κυνών.

Θά τον εξέλαμβανέ τις άντι του Όλουφ. Η πκνοπλία του ήτον έντελώς ή αύτή; επί του μανθού του έφερε τά αυτά έμβλήματα; μόνης τής περικεραλαίας του τό πτερόν ήτον έρυθρόν άντι πρασίμου. Έπειδή δέ ή όδός ήτο στενή έπρεπε νά όπισθοδρομήσῃ ο έτερος αυτών.

— Κύριε Όλουφ, όπισθοδρομήτην διά νά περάσω, είπεν ο νεοφνής ίππότης, μακρόν είναι τό ταξείδιόν μου, και έπειδή με περιμένουν πρέπει νά φθάσω τό ταχύτερον.

— Μά τον μύστακα του πατρός μου, σύ θά οπισθοδρομήσης. Έπάγω εις συνέντευξιν αποβλέπουσαν την καρδίαν μου, και οι πάσχοντες όπως έγώ βάζονται πάντοτε, άπεκρίθη ο Όλουφ, θεις την χείρα επί του ξίφους του.

Ο άγνωστος έσυρεν άμέσως την σπάθην του, και ήρχισεν ή μονομαχία; τά ξίφη πίπτοντα επί των θωράκων έσπινθηροβόλου; άλλ' έντός όλίγου, ει και ήσαν κατεσκευασμένα εκ σκληροτάτου μετάλλου, κατεκόπησαν ως πρόνες. Μεταξύ δέ του καπνού των ίππων και τής άγνης τής αναπνοής των, έρχίνοντο ως δύο κατάμαυροι χαλκείς κτυπούντες μεθ' όργής πεφυρακτωμένα σίδηρα. Οι ίπποι, λυσσώντες ως και οι κύριοι των, έδακνον βαιθέως τους νευρώδεις τραχήλους των, και άπέσπων τεμάχια κρέατος; έπήδων μανιωδώς, άνίσταντο επί των όπισθίων ποδών και μεταχειρίζόμενοι τά πέταλά των άντι γρόνθων, άντήλασσαν κτύπους τρομερούς, ένω οι κύριοι των έσφυροκοπούντο άνηλεώς ύπερ τής κεφαλής των.

Αί σταγόνες του αίματος, σταλάζουσι διά των φολιδωτών πανοπλιών, έπιπτον θερμαί επί τής γιόνος, και εκοίλαινον κοκκινίζουσαι αύτήν, ώστε έντός όλίγου έφάνετο ως κόσκινον τοσοϋτον πυκνά ήσαν αί σταγόνες. Αμφότεροι δέ οι ίππότες ήσαν τετραυματισμένοι.

Πράγμα παράδοξον! ο Όλουφ ήσθάνετο αυτούς τας πληγάς; τας όποιās κατέφερον εις τον άγνωστον ίππότην; ήσθάνετο τον πόνον των τραυμάτων και του άντιπάλου του και του σώματός του; τό στήθος του έπάγωσεν ως ει διεπέρασεν αυτό σίδηρος,

και όμως ο θώραξ του ήτον άθικτος, διότι μόνον εις τον δεξιόν του βραχίονα έτραυματίσθη. Παράδοξος μονομαχία! καθ' ήν ο τε νικών και ο νικώμενος έπασχον εξ ίσου, και καθ' ήν, είτε τραυματίζοντες είτε τραυματίζόμενοι οι μονομαχοϋντες, έπόνουν έπίσης.

Συναγχαίν τας δυνάμεις του ο Όλουφ έπέταξε μακράν διά κτύπου πλαγίου τό τρομερόν του άντιπάλου του κράνος.— Ω φοίκη! τί ειδεν ο υιός τής Έλένης και του Λοδδρόγ; ειδε τον εκυτόν του άπαράλλακτον, ως ει είχε κάτοπτρον άντικρύ του. Έμονομάχησε λοιπόν μετά του ίδιου φάσματος, μετά του ίππότου του έρυθρού άστέρος! Τό φάσμα άφῆκε μεγάλην κραυγήν και έγένετο άφροντον.

Η σπείρα των κοράκων άνέβη εις τους ούρανοϋς, και ο γενναίος Όλουφ έπροχώρει όδεύων έπιστρέφων δέ τό έσπέρας εις την έπαυλιν έφερε μεθ' εκυτού την νέαν, ήτις την φοράν τάυτην δέν άντεστάθη, διότι ο έρυθρός ίππότης δέν ήτο παρών. Η νύξ ήτο δικυγής και διάστερος, ο Όλουφ ύψωσε την ώραίαν του κεφαλήν ίνα ζητήσῃ τον διπλούν του άστέρα και δείξῃ αυτόν εις την μνηστήν του; αλλά δέν ειδεν ειμή μόνον τον πράσινον. Η νέα παρετήρησε μετ' όλίγον σκιρτώσα ότι οι μέλανες όφθαλμοί του έγένοντο γλαυκοί. Ο γέρων Λοδδρόγ έμειδίασε χαίρων ύπό τον λευκόν του μύστακα έντός του τάφρου του, διότι οι μέλανες του Όλουφ όφθαλμοί τον ανησυχουν ένίοτε, αν και δέν εκκρτύρει την θλίψιν του; ή δέ σκιά τής Έλένης έπλήσθη χαράς, διότι τό τέκνον του εύγενούς Λοδδρόγ κατέβαλε τέλος την κακότροπον έπιβρόήν του μέλανος κόρακος και του έρυθρού άστέρος; τό φάσμα κατεβλήθη ύπό του άνθρώπου.

Η ιστορία αύτη δεικνύει πόσον μίχ μόνη στιγμή λήθης, έν μόνον βλέμμα, ει και άθών, έχει πολλάκις λυπηράς συνεπειάς.

Νέαι γυναίκες! μη ρίπτετε ποτέ τους όφθαλμούς επί των βοεμών μουσωδών, οτινες άδουσιν άσματα γλυκά μεν αλλά σατανικά. Και σείς, νεανίδες; μήν έμπιστεύεσθε παρά εις τον πράσινον άστέρα; και σείς, όσοι είσθε δυστυχώς διπλοί, καταπολεμείτε γενναίως, είποτε είσθε ήναγκασμένοι, και όμως αυτούς, και αγωνίζεσθε νά καταβλήτετε τον έπωτεριόν σας έχθρόν, τον κακόν τοϋτον ίππότην.

Εάν έρωτήσετε τίς μάς έφερε τό διήγημα τοϋτο από την Νορβηγίαν, σάς αποκρίνομαι ότι τό έφερον εις κύκνος, ώραίον πτηνόν με βάρφος κίτρινον, ύπερ διεβη τον ποταμόν νυν μεν καλυμβών, άλλοτε δέ διασχίζων τους άερας.

ΚΑΕΘΝ.

ΠΕΡΙ ΟΙΚΟΣΗΜΩΝ.

Τό υπό στοιχ. Α άνήκει τῃ εκ Γαλλίας καταγομένη και επί Τουρκοκρατίας έν Νάξω άποκατασταθείση οικογενεία Λαστίκ Δέ Βιγουρού (Lastic Baron de Vigouroux). Σημειώ-

τέον δέ ότι κατά τά μέσα τής ΙΕ'. εκατονταετηρίδος ήρχε του έν Ρόδω Ίεροσολυμικού Τάγματος των Ίπποτών Ίωάννης τις Δέ Λαστίκ, όστις δις γενναίως απέκρουσε τους Αιγυπτίους τους άποπειραθέντας νά κυριεύσωσι την νήσον εκείνην.

Τό δέ υπό στοιχ. Β. άνήκει τῃ οικογενεία

Κονδύλη (Condilli), ήτις θεωρείται εξ Ένετίας καταγομένη. Έγώ όμως φρονώ ως εκ του όνόματος του συμφωνούντος με τό έμβλημα του οικοσήμου, ότι ή οικογένεια αύτη, ει και ήλθεν εξ Ένετίας εις Νάξον, έλκει όμως τό γένος εκ Βυζαντίου.

Ι. ΔΕ ΚΙΓ'ΑΑΑΑΖ.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.

Ιστορία του Σουλίου και Πάρτας, περιέχουσα την χρονολογίαν αυτών, τας προς του: Οθωμανούς μάχας, κυρίως δέ τας προς τον Άλη Πασά, σατράπην τής Ηπείρου. Συγγραφέας παρά Χριστοφόρου Παρβέκι Βοϋ, ύποστρατήγου. Αιτηρημένη εις τόμους δύο. 1857. Έν Αθήναις. Τύποις Φ. Καρμαπίτη και Κ. Βάρκα. (Αμφότεροι οι τόμοι σέλιτοι: εκ φύλ. τυπογ. 16 εις 4ον).

Η ιστορία αύτη είχε τυπωθή κατά πρώτον έν Βενετία, τῷ 1815, άνωνύμως; έδημοσιεύθη δέ ήδη εκ νέου, κυρίως ίνα διευκρινηθώσι και άναπτυχθώσι γεγονότα τινά και περιστατικά όν δέν ήδύνατο νά ποιήσῃ σαφῆ και πλήρη μνημόν ο συγγραφέας καθ' ήν έποχήν έγένετο ή πρώτη του βιβλίου εκδοσι; ειμή εις έσχατον έμβάλλον κίνδυνον πολλούς των φιλογενεστάτων άνδρών τής πόλεως Ίωαννίνων. Παρεκτός τούτου όμως, τό βιβλίον είχε άποδῆ σπάρειν ούμόνον δέ άπαραίτητον είναι βυθήμα παντόν του μέλλοντος έπιμελώς όπωσοϋν νά εκμελετήσῃ τής νεωτέρας έλληνικήν ιστορίαν, αλλά μετά πολλῆς ώφελείας δύναται νά άναγνώσῃ αυτό πᾶς Έλληνας; διότι παρίστην ήμιν κοινωνικήν και ήθικήν κατάρτασιν, ής τά μεν τελευταία ίχνη καθεκάζην εξα-

φανίζονται, ή δέ γνώσις συντελεί εις την εξήγησιν πολλών περι ήμάς συμβαινόντων πραγμάτων, τά όποια άλλως φαίνονται πολλάκις ακατάληπτα.

Έββέθη και παρ' άλλων ότι, οι κατά του Άλη Πασά άγώνες των Σουλιωτών αποτελούσι την ήρωϊκήν οϋτως είπειν έποχήν τής νεωτέρας ελληνικής ιστορίας; όχι βεβαίως μόνων των Σουλιωτών οι άγώνες, διότι ο ήρωϊκός κύκλος τής νυν Έλλάδος περιλαμβάνει και άλλα κατά τής Τουρκικής δυναστείας άνδραγαθήματα, κατορθωθέντα κατά διαφόρους έποχάς, ύπό αρχαιότερων και μεταγενεστέρων μαχητών, των λεγομένων Αρματωλών και Κλεφτών, α πράξεις ήρωϊκός έπαίνου τῶντι και ιστορίας αξίως; , ως λέγει ο γεραιός αυτών συναγωνιστής και χρονογράφος. Άλλ' ή φυλή των Σουλιωτών δύναται νά θεωρηθῇ ως εκπροσωπούσα τά πολλὰ τής Έλλάδος έσπαρμένα και έν διαστήματι εκατονταετηρίδων όλων ενεργήσαντα εκείνα στοιχειά, έν ώρισμένῳ δέ τόπω και χρόνῳ παρέχουσα ήμιν την εικόνα του όλου βίου και χαρακτήρος των αληθινών εκείνων πρωταθλητών τής έθνικῆς παλιγγενεσίας.

Ο δέ βίος και χαρακτήρ οϋτος πλείστην έχει άναλογίαν προς την ήθικήν και κοινωνικήν κατάστασιν των ήρώων οϋς ύμνησαν Όμηρος και Όμηρίδαί. Νόμον γραπτόν ή δικαστήριον τακτικόν δέν είχαν οι Σουλιώται, λέγει ο Παρβέκιός, αλλά, συμπεσοϋσας οι διαφοράς, συνήρχοντο οι πρώτοι των φυλών, εξετάζον την ύπόθεσιν και εξέδιδον την άπόφασιν. Απαράλλάκτως διεχειρίζετο ή δικαιοσύνη και επί των όμηρικων χρόνων.

... οί δὲ γέροντες
Εἶπ' ἐπὶ ξηστοῖσι λίθοις, ἰεῖω ἐνὶ κύκλῳ
... ἀμυθηδὸς δὲ δίκαιος.

Κεῖτο δ' ἄρ' ἐν μέσσοισι δύο χρυσοῖο τάλαρτα,
Τῷ δόμεν, δε μετὰ τοῖσι δίκην ἰθὺτάτα εἶποι.

Οἱ Σουλιῶται ἦσαν διηρημένοι εἰς φυλάς ἢ φά-
ρας, λέγει ὁ ἱστορικός αὐτῶν.

Κρῖν' ἄνδρας κατὰ φύλα, κατὰ φρήτρας Ἀγάμενον
Ὡς φρήτρα φρήτραν ἀρήγη, φύλα δὲ φύλοις,
εἶπε καὶ ὁ τῆς Ἰλιάδος ποιητής.

Οἱ Σουλιῶται δὲν ἐγίνωσκον τὴν εὐρύθμον καὶ
φρακτικὴν τῶν τακτικῶν ταγμάτων κίνησιν, ἀλ-
λά ἐξώρων εἰς τὸν πόλεμον, ἐρειδόμενοι ἐπὶ τῆς
ἀτομικῆς ἐκάστου μαχητοῦ βόμης καὶ ἀνδρείας.
Ὅλα δὲ διαφορά ὑπῆρχε μετὰ τῶν ὀπλιτῶν τοῦ
Ἐπαμεινώνδου καὶ τῶν Μυρμιδόνων τοῦ Ἀχιλλέως,
ἢ αὐτῆ καὶ μετὰ τῶν σημερινῶν τακτικῶν καὶ
τῶν ἀβύθμων Σουλιτικῶν ὄχλων. Καθὼς αἱ θυ-
γατέρες τοῦ ἐν Ἐλευσίῃ Κελεοῦ,

Ἐρχόμεναι μεθ' ὕδαρ εὐήροτορ, ὄφρα γέροισιν
Κάλπισι χαλκείῃσι φύλα πρὸς δώματα πατρὸς,

οὕτω καὶ τῶν Σουλιωτῶν αἱ γυναῖκες ὑπήγαινον αἰ-
ἰδίαι εἰς τὴν βρύτιν ἵνα φέρωσιν εἰς τὰς οἰκίας τὸ
ἀναγκαῖον ὕδωρ. Ἡ κυρὰ Μόσχω ἢ σύζυγος τοῦ Κα-
πετᾶν Ἀλέμπρου Τζαβέλλα καὶ τὰ κατορθώματα αὐ-
τῆς ἀνακαλοῦσιν εἰς τὴν μνήμην ἡμῶν τὴν Ἀργεῖαν
Τελέσιλλαν, τὴν σῴτειραν τῆς πατρίδος αὐτῆς.

Ἡ κυρὰ Μόσχω γόναξε πὸ πάνω ἀπὸ τὴν Κιάρα,
Ποῦ ὄστε παιδιὰ Σουλιώτικα καὶ σεις οἱ Τζαβελ-
λάται,

Μαῖε μου ὄλοι τρέξετε, καὶ ἄνδρες καὶ γυναῖκες,
Τοὺς Τούρκους κατακόψατε, σπόρον γὰρ μὴν ἀρήστε.
Νὰ μείνουν χήραις κ' ὄρφανὰ, γυναῖκες καὶ παι-
διὰ τους.

Νὰ μὲν σὸδ Σούλλ' τοὺς σκώτωσαν Σουλιώτικαις
γυναῖκες.

Ἡ Μόσχω τότε ὤρμησε μετ' ὅσπασθ' ἐπὶ τὸ χέρι
Τόρα γὰρ ἰδῆτε πόλεμον, γυναῖκεκα δουφέκια.
Σὰρ τοὺς λαγοὺς ἐφένεγατε, καὶ πίσω δὲν κυττά-
λουρ,

Πέταξαν τὰ δουφέκια τους, μόνον γὰρ νὰ γλυ-
τώσωρ.

Τὸ δὲ ἄσμα τοῦτο ἐνθυμιζεῖ εἰς πάντας ὅτι κα-
θὼς τῆς ἀρχαίας, οὕτω καὶ τῆς καθ' ἡμᾶς Ἑλλάδος
ἢ ἡρωϊκῆ ἐποχῆ ἔσχε τοὺς βραβυθῶδες αὐτῆς, βραβυ-
θῶδες ἀνανύμους ἄμα καὶ ἀμιμῆτους.

Ἄλλ' ὅποια ἐκτοτε συνέβη περὶ ἡμᾶς πραγμά-
των ἀλλοίωσις! Θι ἀπόγονοι τῆς ἀθλητικῆς ἐκείνης
γενεᾶς, ἐκπαιδευθέντες εἰς σχολὰς Εὐρωπαϊκάς, φέ-
ρουσι σήμερον τὴν στολὴν τοῦ τακτικοῦ καὶ εἰς τὴν
πειθαρχίαν αὐτοῦ ὑποβάλλονται ἢ ἀγορεύουσιν ἐν
ταῖς βουλευτικῆς διὰ γλώσσης ἐπιτετηθευμένης· ἢ ἐφαρ-
μοζοῦσιν ἐν τοῖς δικαστηρίοις τὰ δυσχερέστερα τῶν
Βυζαντινῶν Κωδικῶν χωρία· ἢ διδάσκουσιν ἐν ταῖς
σχολαῖς τὰ ὑψηλότερα πορίσματα τῆς νεωτέρας

ἐπιστήμης· ἢ ἀμιλλῶνται ἐν ταῖς συναναστροφαῖς
πρὸς τὴν κομψότητα καὶ τὴν χάριν τοῦ λεπτοτέ-
ρου πολιτισμοῦ. Ἀνάλογός τις πραγμάτων μετα-
βολὴ εἶχε συμβῆ καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἑλλάδα ἀπὸ
τῆς Ἡ' ἑκατονταετηρίδος πρὸ Χ. καὶ ἐφεξῆς, ἐποχῆ
καθ' ἣν ἐξηραίνθη μὲν ὁ προηγούμενος ἡρωϊκὸς κό-
σμος, ἀντ' αὐτοῦ δ' ἐπῆλθεν εὐρυθμότερός τις καὶ
νομιμώτερος, καὶ τεχνικώτερος, καὶ σφωτέρως κό-
σμος, τοῦ ὁποῦ τὰ μὲν ἐν Πλαταιαῖς, καὶ ἐν Σαλα-
μῖνι, καὶ ἐν Μυκάλη, καὶ περὶ Εὐρυμέδοντα με-
γαλοουργήματα ὑπῆρξαν πολὺ πρακτικώτερα τῶν
περὶ τὸ Ἴλιον ὁμηρικῶν ἀθλημάτων, τὰ δὲ περὶ
τὴν ἐπιστήμην, τὴν πολιτείαν καὶ τὴν τέχνην ἀρι-
στοουργήματα, οὐ μόνον πρὸς τὰ ἀρχαιότερα ἐκείνα,
ἀλλὰ καὶ πρὸς τὰ τοῦ τελειοτάτου νεωτέρου πολι-
τισμοῦ κραιβάλλόμενα θεωροῦνται ἀπαράμιλλα.

Μὴ λησμονήσωμεν ὅμως ὅτι ἐν τῷ μετὰ τῆς ἐ-
ποχῆς τῶν μεγαλοουργημάτων τούτων καὶ τῆς προη-
γουμένης ὁμηρικῆς, παρενέπεσαν εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἑλ-
λάδα μέση τις ἐποχῆ, καθ' ἣν αἱ μὲν αὐτοφυεῖς ἀρ-
χαύτεραι ἀρεταὶ εἶχον ἐκλείψει, οἱ δὲ κερποὶ τοῦ
εὐρύθμου πολιτισμοῦ δὲν εἶχον ἐτι ὠριμάσει· ἐποχῆ
καθ' ἣν δὲν ἀναφέρονται μὲν πλέον οὔτε Ἰλιάς,
οὔτε Ὀδύσεια, οὔτε πόλεμος ἐπὶ Τροίαν καὶ ἐπὶ
Θήβας, δὲν ἀναφέρονται δὲ ἐτι τὰ κατὰ Μήδων κα-
τορθώματα, καὶ τὰ τοῦ Σοφοκλέους καὶ Αἰσχύλου
καὶ Εὐριπίδου ἔργα, αἱ τοῦ Ἡροδότου καὶ Θουκυ-
δίδου ἱστορίαι, καὶ τὰ τοῦ Περικλέους πολιτεύματα,
καὶ τὰ τοῦ Ἰκτινοῦ, καὶ Καλλιμαχέως, καὶ Φειδίου,
καὶ Πραξιτέλους ἀριστοουργήματα· ἐποχῆ καθ' ἣν ἡ
μὲν κοινωνία ἀπρακτεῖ, χηρεῖται δὲ ἡ ἱστορία.
Μήπως ἐρισκόμεθα καὶ ἡμεῖς σήμερον εἰς τοιαύ-
την τινὰ διαδακτικὴν πραγμάτων κατάστασιν; πε-
ρίοδοι ἀρχαίας, νωθρότητος καὶ καχεξίας κατὰ
τοῦτο, ὅτι τὰ μὲν προτερήματα τῆς ἀφελούς τῶν
πατέρων ἡμῶν ἀνατροπῆς ἐξέλιπον ἤδη, τὰ δὲ πλεο-
νεκτημάτα τῆς τελειοτέρας ἡμῶν διπλάσιω; δὲν
ἐλαθον ἐτι κληρὸν νὰ ὠριμάσωσιν;

Καθὼς βλέπετε ἢ ἀνάγνωσις τῆς ἱστορίας τοῦ
Σουλλίου καὶ Πάργας διδὲ ἀφορμὴν εἰς πολλὰς συγ-
κρίσεις καὶ σκέψεις· καὶ τὸ κατ' ἐμὲ ὁμολογῶ ὅτι
μετὰ ἀληθοῦς εὐροσύνης διέτρεξα τὸ βιβλίον τοῦ-
το τοῦ ὁποῦ πρὸ καιροῦ ἐγίνωσκον τὴν πρώτην
ἐκδοσιν. Ἐν δὲ καὶ μόνον ἄτοπον εὖρον εἰς τὴν
δευτέραν ταύτην ἐκδοσιν, ὅτι ὁ συγγραφεὺς ἐθεώρη-
σεν ἀναγκαῖον γὰρ διορθῶσθαι τὸ λεκτικὸν τῆς πρώ-
της. Τὸ κατ' ἐμὲ νομίζω ὅτι τὸ βιβλίον ἔπρεπε
νὰ μετατυπωθῆ ἀπαρραλλάκτως, διότι οὐ μόνον ὡς
ἐκ τῶν πραγμάτων ἄτινα ἱστορεῖ, ἀλλὰ καὶ ὡς ἐκ
τοῦ ὕφους αὐτοῦ ἀνήκει εἰς ἐποχὴν ἄλλην ἢ δὲν
πρέπει νὰ παραμορφώμεν. Ἡ δὲ διάρθρωσις τοῦ
λεκτικοῦ τῆς ἱστορίας τοῦ Σουλλίου καὶ Πάργας
ὁμοιάζει μετὰ τὴν ἐπίχρισιν ἢν νεώτερός τις τέκτων
ἤθελε προσθέσει εἰς τὰ Κυκλώπεια τείχη τὰ ἐν Τί-
ρυνθι καὶ ἀλλοῦ τῆς Ἑλλάδος σωζόμενα.

Κ. Π.

ΠΟΙΗΣΙΣ. Ἡ ΕΥΧΑΡΙΣ.

(Ἀπόσπασμα.)

—ο—
Β'.

Ἄλλ' ἐτι, ἐτι πρὸ μικροῦ ἢ Εὐχαρις κ' ὁ Θεὸς
Εἰς ἔπαυλιν τῆς χλοερᾶς κ' ἀγροτικῆς Εὐδοίας,
Ἐν μέσῳ τῶν περικαλλῶν κοιλάδων καὶ ὄρεων
Ἀράτους ἀπελάμβανον ἡμέρας εὐτυχίας.
Ναί, ἦτο καὶ ὁ ποιητὴς φιλόπατρις, ἀλλ' ὅμως
Ἦτο τερπνὸς ἐν τῇ αὐγῇ τοῦ βίου του ὁ δρόμος·
Οὐδ' ἦν εἰσέτι ἡ πατρίς τὸ πρῶτον μέλημά του,
Ἄλλὰ τῆς Μούσης ἡ ψῆθ', ἀλλὰ τὸ αἶσθημά του,
Καὶ ἄνευ τοῦ σαλπίσματος ἐκείνου τῆς Ἡπείρου
Καὶ νῦν ἐντὸς θὰ ἐπλεε ζωῆς ἡδυονεῖρου.

Ἦ! τίνας δὲν ἀνέτειλεν ἀνέφελος, γλυκεῖα
Τοῦ βίου ἢ πρωΐα!
Ἄλλὰ ταχέως τῆς αὐγῆς τὸ αἶθριον ἐκλείπει,
Κ' ἐπισκιάζει σκοτεινὴ τὸν οὐρανὸν μας λύπη.
Τότε εἰς πάλιν τῆς ζωῆς παρέρχεται ἡ ἦβη
Καὶ φεύγον ὡσεὶ μάταιαι σκιαὶ τὰ ὄνειρά της
Ἡ δὲ περίλυπος ψυχὴ ὡς λύρα συνετρίβη,
Ποῦ μόνον δάκρυ ἀντηχοῦν καὶ πένθος τ' ἄσματά της,

Ἡ Εὐχαρις ἦν χάριτος ὑπογραμμὸς· γλυκεῖα
Ἦν ἡ φωνὴ της ὡς πνοὴ τῆς αὔρας· ἡ μαγεία
Τῶν μελανῶν τῆς ὀφθαλμῶν, τοῦ μειδιάματός της
Ἐδοῦλου πάντας, κ' ἔμενον ἐν θαυμασμῷ ἐμπρὸς της.
Τὴν εἶδε καὶ ὁ ποιητὴς, κ' ὡς ἄγγελον ὑψίστου
Ἐξ ὄλης τὴν ἐλάτρευσε ἰσχύος τῆς ψυχῆς του.
Τότε ὁ βίος ἰλαρὸς αὐτοῖς προσεμεῖδία
Κ' ἕνα παλμὸν συνέπαλλεν ἢ νῆα των καρδία.

Πολλάκις, ἐν τῇ ἐξοχῇ, ἀφέντες τοὺς οἰκίους,
Εἰς τοὺς λειμῶνας ἔτρεχον, εἰς κορυφὰς συσκίους,
Πλανώμενοι ἐντὸς σκιῶν, ἐν μέσῳ τῶν ἀδύτων
Ἀθῶσι καὶ περιχαρεῖς, ὡς ἦν καὶ ἡ ψυχὴ των.
Τοὺς ἔβελγον αἱ καλλοναὶ τῆς φύσεως ἐκείναι
Αἱ βροδοάφραι τῶν ὄχθων, τῶν ποταμῶν αἱ δῖναι,
Οἱ λόφοι κ' αἱ κοιλάδες των, τὰ χλοερὰ πεδία
Καὶ ἡ μονήρης κ' ἀπορρώξ τοῦ μέρους παραλία.

Καὶ ἂν τις ἔτυχεν ἰδῶν αὐτοὺς τοὺς δύο νέους,
Ἐντὸς δεινῶν ἢ παρὰ τὰς ὄχθας βυακίων,
Μόνους καὶ τόσον τρυφεροὺς νὰ τρέχουν καὶ ὠραίους
Ἡ Ἄρτεμις θὰ ἔλεγε πῶς ἦν κ' ὁ Ἐνδυμίων.
Τὸ βλέμμα εἰς τὸν Θεῶνα πολλάκις προσηλοῦσα,
Καὶ ἀκουσίως αἰσθητὰ ψυχῆς ὁμολογοῦσα,
» Ἦ! πόσον εἶμαι εὐτυχῆς, τῷ ἔλεγεν ἡ κόρη,
Μὲ τὴν γλυκεῖάν της φωνήν, ὦ! πόσον ἡ ζωὴ μου
Εὐδαίμων θὰ διέρρηεν εἰς δάση καὶ εἰς ὄρη,
Καθὼς ἀθύρβος περναῖ ὁ βύαξ τῆς ἐρήμου... »
Ἐλεγε, καὶ τοῦ Θεῶνος μακρυνομένη ἄμα
Ἐν ἄνθος ἀπερῶλλιζεν εἰς τῆς πηγῆς τὸ νάμα,

Καὶ θεωμένη τὴν ῥοήν τῶν ρείθρων τὴν ἡδεῖαν,
Περὶ αὐτὴν διέχεεν ὡς φῶς τε καὶ μαγείαν.

—ο—
Δ'.

Τὸ ἔαρ τῆς Ἑλλάδος μας τὴν γῆν περικαλλύνει,
Γλυκεῖας αὔρας καὶ πνοὰς ἀρωματώδεις χύνει
Εἰς τοὺς ἀγρούς κ' εἰς τὰ βουνά.
Τὰ κύματα τὰ κυανᾶ
Εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς κρατεῖ ἐρατεινῆ γαλήνη.

Χαρὰ τὰ πάντα! πλὴν χαρὰν δὲν ἔχει κ' ἡ καρδία
Ἐὰν τὴν τήκη ἀλγηδῶν σκληρὰ, κ' ἀπελπισία,
Κ' ἐρωτικὴ παραφορὰ,
Ἡ ἔτι μειζων συμφορὰ.
Ἄνευ τοῦ πατριωτικοῦ δεινῆ ἀποτυχία.

Ἡ ἔπαυλις ἢ ἀνθηρὰ ἐκείνη τῆς Εὐδοίας,
Ἡ πρὸ μικροῦ κατοικημὰ ἐλπίδων κ' εὐτυχίας,
Τὸ νεκρῶν μας ἐραστῶν
Τὸ ἄσυλον τὸ ἀσπαστὸν
Δὲν εἶναι, φεῦ! ἢ θλίψεως καὶ οἴκος κατηφείας.
Τί ἔγινεν ἢ Εὐχαρις; τί ἔγινεν ὁ Θεὸς;
Πῶς δὲν πλανῶνται, ὡς τὸ πρῖν, ἐν μέσῳ τῶν ὄρεων
Τὸν ἐρωτᾶτων τὸν ἀγνόν,
Τὸν βίον τὸν ἐρατεινόν
Πῶς δὲν λαλεῖ ὁ χεῖμαρξ εἰς τὰς ἐρήμους βέων;

Ἦ! ἄλλοτε κ' ἂν μόνη της διτῆς εἰς τὸ χωρίον
Ἡ Εὐχαρις ἐτέρπετο εἰς τῶν ἀγρῶν τὸν βίον,
Ἐγείρετο μετὰ τὴν αὐγὴν,
Προσέτρεχεν εἰς τὴν πηγὴν
Τοῦ ἄλσους της τοῦ προσφιλοῦς, ὡς ἄφροντι παιδίον,

Καὶ εἰς τὴν δρόσον τῆς νυκτὸς τοὺς πόδας της νὰ λούη,
Τὰς ἀρμονίας τῆς αὐγῆς ἠρέσκετο ν' ἀκούη,
Τὰς μελωδίας τῶν πτηνῶν,
Καὶ τ' ἄσμα τὸ ἐωθινόν,
Ἐνθ' τὸν ὄρθρον τοῦ ναοῦ ὁ κῶδων σιγοκρούει

Ἄποτε δ' ἐπὶ τῶν ἀγρῶν κ' ἐπὶ τῶν παραλίων
Ὁ ἥλιος τὸ βλέμμα του ἀπέστελλε τὸ δῶρον
Καὶ τῆς ἐσπέρας αἱ σκιαὶ
Κ' αἱ ἀρμονίαι καὶ χροαὶ
Κατῆρχοντο, καὶ ἰλαρὰ τὰ πάντα ἐμειδίον,
Ἡρέσκετο τῶν μητρικῶν βημάτων ἡγουμένη
Εἰς γήλοπον ν' ἀνέρχεται, κ' ἐκείθεν θεωμένη
Εἰς κυανόχρουν οὐρανόν.
Τὸ ἄστρον τὸ ἔσπερινόν,
Ἐπὶ πολὺ ἐν θαυμασμῷ κ' ἐν σιωπῇ νὰ μένη.

Ἄνιδος τῶν θελλῶν, τῶν ταραχῶν τοῦ βίου
Δὲν ἐπτοεῖτο τοῦ βορῆα τὸ φύσημα τοῦ κρούου,
Κ' ἐνθ' ἡ μακρὴ καταγιγίς
Ἐνέσκηπτε μετ' ὄρυγῆς,
Ν' ἀκούη ἐκείνον τοῦ κλαυθμοῦ ἡγάπα τοῦ ἀγρίου.
Ἦ! τότε δὲν προέβλεπεν ἢ εὐτυχῆς παρθένος

Πῶς κ' ἡ ζωὴ ἀκύμονος, ἀν' στερηθῆ λιμένος,
 Κ' ἡ τρικυμία ἐκραγῆ,
 Ἄν ἡ καρδίαι δυσπραγῆ,
 Ὁ βίος ὡς ναυάγιον ὑπάρχει ἐβρύμιμένος . . .
 Αὐτὴ, αὐτὴ ἡ ἐπαυλις· ἐδῶ ἐν εὐτυχίᾳ
 Διήλθεν ἡ γαλήνιος τοῦ βίου των πρώτα·
 Ὑπάρχουν ἐτι ὀρατὰ
 Τὰ βήματά των τ' ἀσπαστὰ,
 Καὶ μέλπει τῆς γλυκείας των φωνῆς ἡ μελωδία . . .

Ἡ φήμη τοῦ θανάτου σου, ταχύπτερος ἡ φήμη,
 Μὲ τῶν Ἑλλήνων τὴν τροπὴν, ὦ Θεῶν, διεδύθη.
 Τὴν ἀγγελίαν τὴν πικρὰν ἡ Εὐχαρίς σου, οἶμοι!
 Μανθάνει μὲ τὴν μοῖραν μας τὴν κατοχὴν τῶν ζένων
 Ὀμοῦ... καὶ τῆς καρδίας της συντρίβονται οἱ πόθοι
 Ἐκτοτε (ὡς τί κάλυμμα θανάτου) τὴν περιθένον
 Ἡ λύπη καὶ ἡ ἀπόγνωσις ἡ μακρὴ περιβάλλει,
 Κ' εὐθύς, ὡς ἄθος μακρὰν, τὸ μέτωπόν της κλείει
 Καὶ ἤδη τὰ παρθενικά, τὰ νεαρά της κάλλι
 Κρατεῖ τοῦ πόνου καὶ σχεδὸν καὶ τοῦ θανάτου κλίνει.
 Μιᾶ ἡμέρα πιθανὴ τις φήμη δεδόθη,
 Ὅτι ὁ Θεῶν πληρωθεὶς, ὁ Θεῶν της ἐσώθη.
 Τὸ λέγουν εἰς τὴν Εὐχαρίν οἱ θλιβεροὶ γονεῖς της
 Μόνον ἐκεῖνη δυσπιστεῖ, ἀλλὰ πρὸς τί ἡ πίστις
 Ἀφοῦ ὁ λόγος σθένυται τῆς νεαρᾶς ζωῆς της;

Ἄλλὰ μὲ λόγια στοργῆς, μ' ἐλπίδας εὐτυχίας
 Πραῦνον τῆς φιλάτης των παρθένου τὰς ἀνίας·
 Οὕτως εἰς τὰ ἐνδύμυχα τῆς νεαρᾶς ἀβρώστου
 Ἐνεσταλάχθη τις ἐλπίς καὶ τὴν ζωὴν παρέχει,
 Καθὼς τὸ ἄθος τὸ κοπὲν ἀπὸ τὸ στέλεχος του
 Ζῆ ἐτι ἀν τοῦ ὕδατος σταγὼν τὸ περιβρέχει.

Τοῦ Ἰουνίου θαλπωρὴ τὴν φύσιν περιβάλλει,
 Τὰ δροσοπόρα εὐχαλοῦν τῆς Ἰστιαιᾶς κάλλι,
 Πνοὴ ζεφύρων μεταξὺ ἀνήλων ψιθυρίζει
 Κ' εἰς τὰς ἀκτὰς ἀρμονικὸν τὸ κύμα κελαρίζει.

Κ' ἡ Εὐχαρίς, μὲ τὴν πνοὴν τοῦ θερούς, τῆς υγιείας
 Ἀναλαβοῦσα φρίνεται τὰ μακρὰνθὲντα ῥόδα,
 Καὶ περιφέρει ἑλαφρὸν, ἀν ἀσθενῆ, τὸν πόδα
 Βίς τ' ἄλση τὰ σκιοῦντα καὶ εἰς τὰς ὑπωρεῖας.
 Ἠγάπα τὸ μειδίμα τῆς φύσεως νὰ βλέπη,
 Πρὸς τῆς ἠπείρου τὰ βουνὰ τὸ βλέμμα της νὰ τρέπη
 Μὴ ὀπισθεν τῶν θαλασσῶν, τῶν λόφων, τῶν ὀρέων,
 Μὴ ἀπροσδόκητος φανῆ ὁ προσφιλιῆς της Θεῶν
 Ἡ μήτηρ ἡ τοῦ δυστυχοῦς συνάδευε τὴν νεάν,
 Ἡ μήτηρ ἡ περίλυπος καὶ ἡ διττῶς ἀλγοῦσα,
 Τὸν θάνατον τοῦ τέκνου της, τοῦ μόνου της, πενοῦσα
 Κ' εἰς τῆς φθινούσης θυγατρὸς σπαράττουσα τὴν ψαίαν.

ἜΩ μητρ, ἔλεγεν αὐτῇ, θὰ ἐπανεέλθῃ ἄρα
 Ὁ Θεῶν μας; ὦ, διατί μακρὰν μας ἐτι μένει;
 Κ' ἐλάνει ἡ γλυκεῖά της φωνὴ ὡς ἡ κιθάρα,
 Ἡ μόλις ὑπὸ τῆς πνοῆς τῆς αὔρας θιγομένη.
 Ἄ! πῶς δὲν ἐπανερχεται μὲ τῶν πενήτων τὴν
 πτήσιν.
 Μὲ τῶν ἀνέμων τὴν ὄρμην; . . . Καὶ λέγουσα ἡ κόρη
 Τὰ βλέμματά της ἐστρεψε πρὸς ἑῷ τε καὶ δύοιν,

Τὰ διαβαίνοντα πτηνὰ πενοῦσα ἐθεώρει,
 Ἢρώτα μὴ ἀπήνησαν αὐτὰ τὸν Θεῶνά της . . .
 Καὶ ἀτενῆ τὰ κλυαυμὰ ὑψοῦντο βλέφρα της.
 Πολλάκις δὲ κ' εἰς τὸν ναὸν τὰ βήματά της φέρει
 Κ' ἐν τῇ σιγῇ τῇ μυστικῇ ἐν ὄνομα προφέρει.
 Ἢ δύστηνος! τί ὤφελεῖ, εἰς μάτην περιμένει.
 Ὁ πόθος ὁ διηνεκὴς ἐκείνος τῆς ψυχῆς της,
 Ὡ! ἴσως τὰς δυνάμεις τῆς ταχύτερον μαραίνει
 Κ' ἐπιταχύνει ὁ καῦμός τὸ τέλος τῆς ζωῆς της . . .
 (Ἔπεται συνέχεια).

ΔΙΔΩΡΑ.

—000—

ΓΙΓΑΝΤΕΣ ΚΑΙ ΝΑΝΟΙ. Γίγαντας ἐν γένει ὀνομάζομεν τοὺς ἀνθρώπους τοὺς ἔχοντας ἐξαιρετικὸν μέγεθος τοῦ σώματος αὐτῶν κατὰ μήκους. Τοιοῦτοι ἀναφέρονται ἐν μὲν τῇ ἀγίᾳ Γραφῇ οὐκ ἁπαῶ· ἀξιοσημείωτοι δὲ εἰσιν ὅ, τε βασιλεὺς τῆς Βαβυλῆς, οὗ τινος τὸ ἀνάστημα ἦν δώδεκα ποδῶν ὕψους (α), καὶ οἱ ἐν Χαναὰν ἀπόγονοι Ἐνὰκ, πρὸς οὓς οἱ ὑπὸ τοῦ Μωϋσέως μετὰ Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ, καὶ Φάλεβ τοῦ Ἰερωνῆ, σταλέντες κατάσκοποι, παρακλιλλόμενοι ἐφάνιντο ὡς ἀκρίδες (β), πρὸς δὲ καὶ ὁ Γολιάθ πρὸς ὃν ἀντεπεξελθὼν ὁ Δαβὶδ εἰς γῆν κατέρριψεν (γ). Ἐκ δὲ τῶν ἔξω ὁμοίω τούτοις ἀναφέρουσιν ὁ Φλέγων ὁ Τραλλικῆς περὶ τοῦ Μακροσύρειου, ὁ Πλουτάρχος περὶ τοῦ Ἀνθύου, ὁ Παυσανίας περὶ τοῦ τάφου τοῦ Ἀστειρίου τοῦ ἐπι ἐν τοῖς κατ' αὐτὸν χρόνοις σωζομένου ἐν τῇ νήσῳ Λαδίχ (δ), καὶ ὁ Ρωμαῖος Φλώρος περὶ τοῦ τῶν Κίμβρων βασιλέως, οὗτινος τὸ ὕψος ὑπερέχει τὰ ἐν τῷ τοῦ Μακρίου τρόποιαι, τουτέστι τοὺς μεγάλους καὶ ὀπλοφόρους πασσάλους, τοὺς ἀγομένους πρὸ τοῦ ἄρματος τοῦ θριαμβεύοντος στρατηγῆς, ὅς τις ἐν μέσῳ αὐτῶν ἐπορευέτο (ε).

Ἀδρυφόρος τις τοῦ δουκὸς Φρεδερίκου ἐν Ἀνωβέρ Βρεῖττανίαν ἦν ὑψηλὸς ὀκτὼ πόδας καὶ ἕξ δακτύλους, οὗτινος ὁ σκελετὸς φυλάττεται ἐν τῇ ἀνατομικῇ σχολῇ τοῦ Μερβούργου. Ἐν Βριστόλ ἕζη Ἴρλανδὸς τις Ὀβριὰν καλούμενος, ὀκτὼ ποδῶν καὶ ἕξ δακτύλων ἀγγλικῶν μήκους ὕψους. Ὁ δὲ ἐκ Τούλλης Πέτρος Τύχων, πρὸ τίνος ἦδη ἀποθάνων τῷ 29 ἔτος τῆς ἡλικίας εἶχεν ἀνάστημ ὀκτὼ ποδῶν καὶ ἑπτὰ δακτύλων. Οἱ ὑψηλότεροι ἄνδρες μάλιστα ἐφθονον εἰς τὸ στήθος αὐτῶ· ἀξιοσημείωτον δὲ ὅτι ἦν ἀπεψλωμένος φύσει τὸν πάγονα καὶ φωνὴν εἶχεν ἰσχυροτάτην. Καὶ ὁ Βανδερβροίκιος δὲ ἀναφέρει τὸν Νίγγρον τοῦ Κόγγου ἔχοντα ἐννέα ποδῶν ὕψος (ς). Περὶ γιγάντων ἔγραψεν ὁ ἀεισημὸς Καλμέτος καὶ ὁ χειρουργὸς Κάτιος (ζ).

(α) Διευτ. Γ, 11.
 (β) Ἄρθ. 11, 31.
 (γ) Α. Βασιλ. 127.
 (δ) Παυσαν. Ἀττ. 35.
 (ε) Flor. I, II, 41.
 (ς) Βανδερβ. περιηγ. σ. 413.
 (ζ) Ἐν τῷ traité des Géants ἐκδοθ. ἐν τῷ Magas. des mois mars, avril et mai de l'ann. 1751.

Ἀντίκεινται τούτοις οἱ νάνοι, ἀνθρώποι λίαν μικροσώμοι. Ἐκ τούτων ἀναφέρονται τὸν Βεβ, ὅς τις ἕζη ἐν τῇ αὐλῇ Στανισλάου τοῦ βασιλέως τῆς Πολωνίας καὶ ἀπέθανεν εικοσαετής. Εἶχεν ἀνάστημα 33 παρισιακῶν δακτύλων, καὶ ἦν παίγιον τῶν αὐλικῶν. Μίαν τῶν ἡμερῶν ἔβαλον αὐτὸν εἰς τὴν τράπεζαν ἐντὸς πλακοῦντος, ἐξ οὗ ἐξήλθε μετὰ μεγάλης ἐκπλήξεως τῶν συνδαιτυμόνων ὡς ὀπλίτης ἱππέυς.

ΠΕΡΙΕΡΓΑ ΠΡΟΝΟΜΙΑ. Ἀμουράτης ὁ Δ' τοσοῦτον ἦν ἐκδοτός εἰς τὴν μέθην, ὥστε πολλάκις ἐξήρχετο τῶν ἀνακτόρων διὰ νὰ ἀγοράσῃ ἐκ τῶν οἰνοπωλείων οἶνον· ὅθεν τὰ μὲν οἰνοπωλεία ἀρῆκεν ἐλεύθερα, ἀπηγόρευσε δὲ τὴν χρῆσιν τοῦ οἴνου, τοῦ καφῆ καὶ τοῦ καπνοῦ ἐπὶ ποιῆθαι θανάτου, φρονεῦσαι μάλιστα ἰδίᾳ χειρὶ πολλοὺς ἐξ ἐκείνων οἵτινες μετεχειρίσθησαν τὰ ἀπηγορευμένα εἶδη. Τῶν δὲ τίς σφόδρα ἐκδοτῶν εἰς τὴν τοῦ καπνοῦ χρῆσιν λάκκον ὀρύξας βαθύτατον ἐν τῇ αὐλῇ αὐτοῦ καὶ ἐπικαλύψας μετὰ χόρτων καὶ φυγῶν, διὰ τὸν φόβον κατερχόμενος ἐκαὶ ἐκάπνιζεν· ἀλλὰ τοῦτο δὲν διέλαθε τὴν ὀξυδερκεῖαν τῆς πληθῆος· τῶν κατασκόπων, οἵτινες ἐπὶ τούτῳ εἶχον διορισθῆ ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου εἰς ὅλα τὰ μέρη τῆς πόλεως. Μαθόντες οὗτοι τὴν κρύπτην κατεμήνυσαν αὐτόν· καὶ ἰδοὺ μίαν τῶν ἡμερῶν ὁ Σουλτάνος ξιφίης ἐρχεται καὶ εὐρίσκει αὐτὸν ἐν τῷ λάκκῳ μετὰ τῆς καπνοσύριγγος ἐν τῷ στόματι· οὗτος ὅμως μηδὲν ἐκπλαγεὶς εἶπε μετὰ θάρρους καὶ ὕψους σεβαροῦ πρὸς τὸν Σουλτάνον· ἄ φῆς ἀπ' ἐδῶ, υἱὲ δούλης, τὸ πρόσταγμά σου ἰσχύει εἰς τὰ ἄνω οὐχὶ ἐδῶ χαμαὶ εἰς τὰ, ὑπὸ τὴν γῆν». Οἱ λόγοι οὗτοι καὶ ὁ τρόπος μετ' οὗ ἀπηγγέλησαν ἤρσαν τοσοῦτον εἰς τὸν βασιλέα, ὥστε οὐ μόνον δὲν ἐβλάψε τὴν καπνίζοντα, ἀλλὰ καὶ πρὸν ὁμοίον βραβύον ἐχορήγησεν αὐτῷ τὸν ἕχον αὐτὸς μόνος ἀποκλειστικῶς τὴν ἀδειαν τοῦ καπνίζειν· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ δι' ἀξιώματος ἐτίμησεν αὐτόν.

A. K.

ΑΣΤΕΙΑ ΣΥΖΗΤΗΣΙΣ. Τρεῖς κατὰ φαντασίαν σοφοὶ εὐρέθησάν ποτε παρακλιθήμενοι εἰς πολυάριθμον τράπεζαν. Καὶ ὁ μὲν εἶς ἦτο ἀλχημικτῆς, ὁ δὲ ἕτερος γεωμέτρης καὶ ὁ ἄλλος κοσμολόγος. Ἀπὸ ὀμιλίας εἰς ὀμιλίαν ἦλθον εἰς διαζωδικὰς συζητήσεις, καὶ ἐνεπλάκυσαν εἰς τὴν ἀκόλουθον φιλονεικίαν·

— Μάλιστα, Κύριοι, διῆσχυρίζομαι ὅτι οἱ πρῶτοι κάτοικοι τῆς ὑδρογειοῦ σφαίρας ἦσαν τὰ κήτη (ἡ γῆ τότε ἦτο ὀλοκληρῶς κεκαλυμμένη ἀπὸ τοῦ ὕδατος), ἡ θερμότης τοῦ ἡλίου ἀπέξήρανε βιβμηδὸν τὴν γῆν, τὸ ἔδαφος τῆς ὁποίας γονιμοποιήθη παρήγαγε τοὺς πίθηκας. Ἡ ἐνωσις τῶν ζώων τούτων μὲ τὰς σειρήνας παρήγαγε πρῶτον μὲν εἶδος τι ἀνθρώπων ἀτελεστέρων, ἔπειτα δὲ τοὺς μαύρους καὶ τοὺς ἐρυθροδερμούς, μετὰ ταῦτα τοὺς εὐλαύχρους, καὶ τέλος τοὺς ἀνθρώπους ὅποιοι εἰσι τὴν σήμερον· διατείνομαι δὲ ὅτι μετὰ τινος περιόδου αἰώνων αἱ ἀνθρώπιναί γενεαὶ θέλουσι βελτιωθῆ ἐτι μάλλον, καὶ σκεπῆ καὶ τὸ δαιμόνιον τοῦ Νεωτόνου; — Σέριε,

μεταβληθῆ ἑπομένως εἰς οὐράνια πνεύματα. Ὁ κόσμος ἄρα ὅλος θέλει κατοικηθῆ ἐπὶ τέλους ἀπὸ αἰετίου θεότητος, αἰτινες οὐδενὸς πράγματος θέλουσιν εἶχει ἀνάγκη.

— Παῦσε, παῦσε, Κύριε! Βλέπω καλῶς ὅτι οὐδεμίαν ἔχεις γνῶσιν τῶν νόμων τῆς φύσεως. Καὶ οἱ πλανῆται οὗτοι; ἡ σελήνη; οἱ κομήται; οἱ ἀκίνητοι ἀστέρες οἵτινες εἶναι ἄλλοι τόσοι ἥλιοι; Καὶ ἡ ὑψηλὴ ἐκεῖνη μαθηματικὴ θεωρία τῆς προσολλῆλου εἰδικῆς βεβρύτητος τῶν σωμάτων, τὴν ὁποίαν ὁ Νεύτων ἀνεκάλυψεν ἐντὸς τοῦ κήπου τοῦ βλέπων νὰ πίπτῃ ἀπὸ τὴν κορυφὴν τοῦ δένδρου ἐν μέλῳ; Ἄ, Κύριε! καταφρονεῖς τὸ ὑπέρτατον ὄν διὰ τῶν παραλόγων συστημάτων σου. Φθάνει μόνον νὰ σὰς εἶπω ὅτι μὲ τὸν κανόνα ὑπὸ τὴν μασχάλην, καὶ μὲ τὸν διαβήτην εἰς τὰς χεῖρας ὅστις μοι χρησιμεύει ὡς αἰγίς, δύναμαι νὰ σοὶ ἀποδείξω διὰ τοῦ α πλῆρον β διαιρούμενον διὰ τοῦ ζ, ὅτι ἡ γνώμη σου εἶναι πάντῃ σθερά.

— Κύριοι, λέγει ὁ τρίτος· πρὸς τί τόσα περιπαίγματα μεταξὺ σας; διὰ τί ἐκλαμβάνετε τὴν χίμαιραν ἀντὶ τῆς ἀληθείας; Ἡ μόνη ἀκριβὴς καὶ ἀλάνθαστος ἐπιστήμη εἶνε ἡ χημεία. Ὁ τελειὸς σκοπὸς πρὸς ὃν ἐκ φύσεως τείνει ὁ ἀνθρώπος, εἶναι ἡ εὐδαιμονία· οὐδεὶς δύναται νὰ εἶναι εὐτυχὴς ἀνευ χρυσοῦ· ὅθεν ἐκεῖνος ὅστις κατορθώσῃ νὰ ἐπινοήσῃ τὸν τρόπον τοῦ νὰ προμηθεύηται ὅσον χρυσίον θέλει, οὗτος θέλει λογίζεσθαι ἐντελεῶς εὐτυχῆς. Δὲν δύνασθε βεβρύως νὰ ἀρνηθῆτε τὸν μείζονα οὔτε τὸν ἐλάχιστον ὄρον, ἀλλ' οὐδὲ τὴν συνέπειαν. Οὕτω λοιπὸν διῆσχυρίζομαι ὅτι οἱ ὅμοιοί μου καὶ ἐγὼ εἶμεθα τὰ μόνια χρήσιμα ὄντα ἐπὶ τῆς σφαίρας. Ἐγὼ, καὶ ἐγὼ ὅστις σὰς ὀμιλῶ εἶμαι εἰς τὴν παραμονὴν τοῦ νὰ δρέψω τοὺς καρποὺς τῶν κόπων μου. Ἑσσαράκοντα ἕξ ἔτη εἶνε ἀρότου καταγινομαι ὀλογὸν, καὶ ἀμα ὡς προμηθευθῶ τὴν ἀναγκαῖαν ποσότητα πρὸς κατασκευὴν μεταλλικῆς κόρεως τὴν ὁποίαν ἀνεκάλυψα εἰς τὰς πρώτας φυτικὰς ρίζας, θέλω μεταβάλλει τὸ πᾶν εἰς χρυσίον, μετὰ τὸ ὁποῖον θέλω δοθῆ ἀνευδότης εἰς τὸ νὰ ἐρευνῶ τὸ παγκόσμιον παράδεισον. Μάλιστα, Κύριοι, ἡ μίξις ἀνακάλυψις εἶναι συνέπεια τῆς ἀλλῆς· καὶ σὰς βεβρύως ὅτι ἐντὸς ὀλίγου μὲ τὸ ἀθάνατον ἰατρικὸν μου θὰ ἀνανεοῦμαι κατὰ θέλησιν, καὶ μὲ τὸν φιλοσοφικὸν μου λίθον θὰ ἀπολαμβάνω καὶ θὰ χαίρω μέχρι συντελείας τῶν αἰώνων τὰς ἡδονὰς τὰς ὁποίας θὰ μοὶ παρέχῃσι τὰ πλούτη μου. Καὶ ταῦτα λέγων ἐσηκώθη βιαίως νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸ ἐργαστήριόν του.

— Ἄς ἀρήσωμεν αὐτόν τὸν τρελλόν, λέγει ὁ κοσμολόγος, καὶ σὰς παρακαλῶ, ἀκούσατε λεπτομερείας τινὰς ἐπὶ τοῦ συστήματός μου. — Ὅχι, Κύριε, ἐπιθυμῶ νὰ συνδιαλέγωμαι μὲ ἀνθρώπους γινώσκοντας τὴν φυσικὴν καὶ τὴν ἐθροδυναμικὴν ὅθεν ἀν θέλῃς νὰ σοὶ δώσω ἀκρόασιν, ἀποκρίθητε εἰς τὰς ἐρωτήσεις μου. Γνωρίζεις τὴν μηχανικὴν, τὴν ὕδραυλικὴν, τὴν ἀκουστικὴν, τὴν κατοπτρικὴν, τὸν διαφορικὸν ὑπολογισμὸν τὸν καὶ ὀλοκληρῶς καὶ τὸ δαιμόνιον τοῦ Νεωτόνου; — Σέριε,

ὀλίγον παρκακλώ... — Γνωρίζεις τὴν θεωρίαν τῶν ζωτικῶν καὶ ἀκινήτων δυνάμεων, τὰς μονάδας, τοὺς τόμους τῆς βαρύτητος, τοὺς κανόνας τοῦ Κέπλερ καὶ τὸ τετράγωνον τῆς ἰσοκρυσταλλοποιήσεως; — Δὲν ὑπάρχει διόλου ὑποταίνουσα εἰς τὸ σύστημά μου. — Ἐχεις ἰδέαν τῶν λογαριθμῶν; γνωρίζεις τὸν ὄγκον τῆς Σελήνης; ἤξεύρεις τι περὶ ἡλεκτρισμοῦ; ἢμπορεῖς νὰ μὲ εἰπῆς ἐν ἀκαρεῖ ποῖος εἶνε ὁ ἰσοχρονισμὸς τῆς κωνικῆς τομῆς; — Σᾶς τὸ ἐπαναλαμβάνω πάλιν ὅτι δὲν ὑπάρχει ἰσοχρονισμὸς εἰς τὸ σύστημά μου. — Πολὺ καλὰ λοιπόν, Κύριε, ἰδοὺ αὐτός· ὡς εἰς δείκτην δύο ἴσον μὲ π_χ (7² = 49). — Ἐπὶ τέλους Κύριε, θὰ μὲ κάμῃς νὰ χάσω τὴν ὑπομονήν μου. — Ἐχει καλῶς, Κύριε· ἐντεῦθεν ἐξάγεται ὅτι τὸ τετράγωνον τοῦ διατεταγμένου λόγου εἶνε ὡς διατεταγμέναι πολλαπλασιαζόμεναι ἐπὶ τῆς παραμέτρου... Ἀγεωμέτρητε. θέλεις νὰ φιλονεικήτῃς μὲ ἐμέ! Ὑπαγε νὰ εὐρῆς τοὺς προγόνους σου τὰ κήττα, καὶ μὴ συγγῆς διὰ τῶν ὄνειροπολήσεών σου τοὺς σοφοὺς καὶ ἀκριβεῖς συνδυασμοὺς τοῦ μεγαλύτερου Γεωμέτρου τῆς οἰκουμένης.

Ἡ διένεξις προήχθη εἰς τοιοῦτον βαθμὸν, ὥστε ἐδέησε νὰ ἐπεμβῶσιν ἄλλοι διὰ νὰ χωρίσωσι τοὺς δύο ἀθλητάς.

ΑΓΓΕΛΙΑ.

— 000 —

Ἡ παντελής ἔλλειψις τῆς δωδεκατόμου Γενικῆς Ἱστορίας τοῦ μακαρίτου πατρός μου, Κωνσταντίνου Μ. Κούμα, αἱ συνεχεῖς αἰτήσεις, αἵτινες πολλὰ χρόθεν περὶ αὐτῆς μοι ἐγένοντο μέχρι τῆς σήμερον, καὶ αἱ προτροπαὶ πολλῶν λογίων καὶ γενναίων φίλων τοῦ μακαρίτου, μ' ἐνεθάρρουν ἵνα ἐπιχειρήσω, ὑπὲρ τὴν δυνάμιν μου ἴσως, τὴν μετατύπωσιν τῆς ἱστορίας ταύτης.

Ἀναλογίζομένη δὲ τὸ πολυδάπανον τοῦ ἔργου ἐξ ἑνός, καὶ παραμυθουμένη ἀπ' ἐτέρου ὅτι τὸ σύγγραμμα ἔσεται ὡς καὶ ἦν μέχρι τοῦ νῦν, χρήσιμον εἰς πάντας τοὺς Ἕλληνας, διὰ τοὺς ὁποίους καὶ τὸ συνέταξεν ἀνέκαθεν ὁ συγγραφεὺς, ἀπεφάσισα τὴν μετατύπωσιν αὐτοῦ, παραλαβοῦσα βιβλιοθετικῶν πεποιθέντων ἀνδρῶν, οἵτινες θέλουσιν ἐπιστατήτα οὐχὶ μόνον εἰς τὴν τύπωσιν καὶ τὴν πρέπουσαν διόρθωσιν, ἀλλὰ καὶ τὴν συμπλήρωσιν τῆς ἱστορίας ἀπὸ τοῦ 1832 ἔτους (ἐνθα λήγει ἡ προκειμένη) μέχρι τῶν ἡμερῶν μας, ὅπως τὸ ἔργον ἧ ὅσον ἐνεστί τέλειον.

Οὕτω προσφέρω ἐκ νέου εἰς τὸ κοινὸν τῶν Ἑλλήνων ἔργον πολλῶν χρησίμων καὶ ἐπωφελῶν καὶ ἀξίων, ἂν δὲν ἀπατώμαι, πῆς μνήμης τοῦ συγγραφέως· οἱ δὲ ἀπανταχοῦ ὁμογενεῖς, οἵτινες καὶ ζῶντα ἐτίμων καὶ ἐσεβόντο τὸν ἄνδρα, καὶ διὰ τὴν παιδείαν καὶ ἀρετὴν του, καὶ διὰ τοὺς πρὸς τὸ ἡμέτε-

ρον ἔθνος πολυχρόνιους καὶ πολυειδεῖς πόνους τοῦ, εὐγνωμονοῦντες σήμερον εἰς τὴν μνήμην τοῦ καὶ ἀποβλέποντες εἰς ἡμᾶς τοὺς ἀπογόνους καὶ διαδόχους του, τὸ πλεῖστον ἐξ ἀδυνάτου καὶ οὐκ εὐπόρου φύλλου συνισταμένου (διότι ὁ μακαρίτης δὲν ἐμόχθησεν ἵνα μᾶς ἀφήσῃ πλοῦτον, ἀλλὰ τὴν μικρὰν αὐτοῦ εὐκλειαν καὶ ἀρετὴν), ἐλπίζομεν ὅτι θέλουσι φρονῆ πρόθυμοι ἵνα μᾶς συνδράμωσι, διὰ τῆς γενναίας αὐτῶν συνδρομῆς εἰς τὴν προκειμένην ἐκδοσιν, ἣτις θέλει γίνεαι μετὰ πάσης ἐπιμελείας καὶ παντός ζήλου κατὰ τὴν ἀκριβείαν τοῦ κειμένου, τὸ εὐκρινὲς καὶ εὐανάγνωστον τῶν χαρακτῆρων καὶ τὴν καλὴν ποιότητα τοῦ χάρτου.

Ἐκαστος τόμος τῆς παρούσης ἐκδόσεως θέλει σύγκριται ἐξ 22 ἕως 26 τυπογραφικῶν φύλλων καὶ τιμᾶται δραχμῶν 6 διὰ τοὺς ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος συνδρομητὰς καὶ δρ. 5 διὰ τοὺς ἐντὸς, πληρωτέων ἅμα τῇ παραλαβῇ ἐκάστου τόμου. Ἡ συνδρομὴ θέλει εἶναι ῥητῶς δι' ὄλον τὸ σύγγραμμα, καὶ θέλει καταβάλλεσθαι εἰς τοὺς ἐπὶ τούτῳ διορισθησμένους παρ' ἡμῶν ἀπανταχοῦ ἐπιστάτας ἢ διανομεῖς ἐπὶ ἀποδείξει παραλαβῆς, ὧν τὰ ὀνόματα καὶ τὸν τόπον τῆς διαμονῆς θέλομεν ἀναγγεῖλαι ἐγκαίρως διὰ τῶν Ἑλλ. ἐφημερίδων πρὸς γνώσιν ἀπάντων· πᾶν δ' ἀντίτυπον τῆς ἱστορίας ταύτης, μὴ φέρον τὴν ὑπογραφήν τοῦ ἐν Ἀθήναις διορισθησμένου (ad hoc) πληρεξουσίου ἡμῶν ἐπιτρόπου καὶ ἐπιστάτου εἰς τὴν ἐκδοσιν, θέλει θεωρεῖται ὡς ὑπεξήρημένον, κατάσχεταί κτλ. κατὰ τὸν νόμον. Ἡ τύπωσις θέλει ἀρχίσει ἅμα γίνωσιν οἱ ἀναγκαῖοι συνδρομηταί.

ΕΛΕΝΗ ΚΑΤΑΚΟΥΖΗΝΟΥ
Θυγάτηρ Κ. Μ. Κούμα.

ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΑ Τοῦ φυλλαδίου 184.

Σελ.	στίλ.	Ἐπί	Ἐπί	Ἐπί
358	στίλ. 6'	στίχ. 9	ἦσαν	ἦσαν.
»	»	»	46	ἐπικρινόμενον
»	»	»	52	ἱστορίας
»	»	»	56	ἀντιστασιν
»	»	»	23	καὶ παντοῖα
»	»	»	10	ἀχώριστος
»	»	»	26	ἄλλη
»	»	»	41	ἀποστάσεως
»	»	»	52	ὑπάρχη
»	»	»	43	φιλοταγίας

Ἐν δὲ τῷ τελευταίῳ στίχῳ τῆς α'. στίλ. τῆς σελ. 363 μετὰ τὴν λέξιν Χριστιανισμὸς ἄς προστεθῇ ὁ προτεινόμενος ἡμῖν τὸν ἀνώτατον τύπον τῆς ἠθικῆς καὶ πνευματικῆς τελειότητος.

Τοῦ φυλλαδίου 185.

Σελ. 393,	στίλ. α'.	στίχ. 20—21,	γρ. ἐπικαλεῖσθαι εὐγενεῖς
»	»	»	καρτοποιοὺς καὶ ὀπλοποιοὺς.
»	»	»	στίχ. 36—37. γρ. humanitas vitæ constet et memoria.
»	»	»	στίλ. α', στίχ. 25, γρ. πλείους.
»	»	»	στίλ. β', στίχ. 25, γρ. ἰστέον.
»	»	»	στίλ. ἐν ὑποσημ. γρ. Dialogus.
»	»	»	στίλ. 395. στίλ. α', στίχ. 31. γρ. ὁμείραν.